

X/2,6a

IGU

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
V LJUBLJANI

PROBLEMI SLOVENSКИH IZSELJENCEV V KANADI
(v socialnogeografski luči) - I. faza

Rado Genorio

LJUBLJANA, Aškerčeva cesta 12

Ljubljana, 1979

Inv. 144

Inštitut za geografijo univerze Edvarda Kardelja
v Ljubljani

PROBLEMI SLOVENSКИH IZSELJENCEV V KANADI
(v socialnogeografski luči) - I. faza

Financer: Raziskovalna skupnost Slovenije

Nosilec raziskovalne naloge:

prof. Rado Genorio

Direktor:

dr. Vladimir Klemenčič
red. univ. profesor

Ljubljana, september 1979

PROBLEMATIKA SLOVENSKEGA ISELJENSTVA V KANADI - V SOCIALNO- GEOGRAFSKI LUČI

I. UVOD

Proučevanje različnih aspektov slovenskega iseljenstva v prekomorskih deželah je v primerjavi s ustaljenim znanstveno-rasiskovalnim delom na problematiki slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, Italiji in Madžarski ter sodobnega zaposlovanja naših delavcev v deželah Zahodne Evrope, šele v začetni fazi. Dosedanje rasiskave migracij so se dotaknile iseljenstva samo v nekaterih sekvencah, v sedanjih letih predvsem ob poglobljenem študiju migracijskega cikla sodobne zaposlenih v tujini. Razne novinarske impresije ter drugi delni vtisi, ki so nastali ob bežnem kontaktu posameznikov s številnimi kolonijami naših rojakov v prekomorskih deželah, nikakor ne morejo in tudi ne smejo vplivati na naše predstave o številnih problemih iz življenja slovenskih in drugih jugoslovanskih iseljencev onstran oceanov. Na takem nivoju interpretirana spoznanja ne zadovoljujejo širokega kroga iseljenke in domače javnosti; še manj pa so primarna za planiranje kakršnikoli odnosov s iseljenškimi skupnostmi. V zvezi s tem se sestavlja vprašanje o poudarjanju njihove samobitnosti ter vloge pri demokratizaciji odnosov na mednarodnem nivoju.

Neizpodbitno dejstvo je, da so: selitveni tokovi v prekomorske dežele, obseg iseljenke populacije v vseh generacijah, poselitvena struktura, prostorska mobilnost znotraj območij koncentracije, kulturno-prosvetna organiziranost itd. vse prenašo razjasnjeni. Nekateri izmed omenjenih procesov ter pojavnih oblik iseljenstva so bili prisotni v dosedanjih razpravah le v nesnatnem obsegu ali pa je bil pristop pri njihovem obravnavanju izrazito deskriptiven, brez temeljne

analize ustreznih virov informacij. Vsek tako stanju je potrebno poiskati tudi v dosedanjih gledanjih na te problematiko, v nedostopnosti do ustrezne dokumentacije ter na drugi strani še v premajhni iniciativnosti znanstvenih in drugih družbenih institucij. Določen premik na bolje, v narčnem proučevanju izseljenstva, je čutili šele po prven simpoziju o problematiki jugoslovanskega izseljenstva, ki je bil v Zagrebu leta 1976. S slovenske strani sta bila tam predstavljena le dva referata - oba prispevka slovenskih geografov.

Raziskovalno delo na problematiki slovenskega izseljenstva v Kanadi je skoraj v celoti potekalo v skladu s izhodiščnimi postavkami, ki so bile podčrtane v programu prve faze raziskovalne naloge. Problem zbiranja ustreznih virov informacij sem v glavnem rešil v času dvanesečnega strokovnega izpopolnjevanja na univerzi "Brock" v kanadskem mestu St. Catharines, ko sem ob študiju nekaterih aspektov mednarodnih migracij in etnične problematike uspel sbrati ustrezne podatke. V toku študijskih dni v Kanadi sem uspel navezati aktivne stike s predstavniki slovenskih izseljenskih društev, cerkvenih organizacij ter s predstavniki jugoslovanskih diplomatsko-konzularnih služb. Omenjeni pristop mi je precej koristil pri zasnovi metodologije proučevanja slovenskega izseljenstva v prekomorskih deželah in pri zasnovi ankete, ki je nameravan realizirati v naslednjem letu v svesi s druge faze raziskovalnega dela na omenjeni problematiki.

Dodatno gradivo za prvo fazo naloge smo dobili v glavnih slovenskih knjižnicah in arhivih, v knjižnici Matice iseljenika Hrvatske, v Narodni biblioteki Srbije v Beogradu ter pri Republiškem sekretariatu za notranje zadebe SR Slovenije, ki se je odzval naši pisni prošnji s dne 27/11-1978 in nam poslal nekatere podatke o slovenskem izseljenstvu v Kanadi. Dokumenti, ki smo jih dobili pri navedenih institucijah in

v Kanadi se nam v precejšnji meri osvetlili dosedaj nepoznane vidike iseljenstva v Kanadi; lahko trdimo, da smo v tem pogledu celo presegli naša začetna pričakovanja. S skromnimi sredstvi, ki so bila dodeljena za prvo fazo te naloge, smo presegli stroške projekta, vendar nas to ni odvrnilo od širše namene, ki jo je spretno narekovala dokumentacija.

Za realizacijo naloge se zahvaljujem obema mentorjema: prof. dr. Vladimirju Klemenčiču in prof. dr. Marjanu Žagarju, ki sta s tehtnimi napetki usmerjala moje delo. Za nesebično pomoč pri zbiranju podatkov se zahvaljujem še dr. Vladislavu Tomoviću, profesorju na oddelku za sociologijo univerze "Brock" v St. Catharinesu, dr. Ivanu Čišniću, znanstvenemu svetniku pri Matici iseljenika Hrvatske ter številnim slovenskim iseljencom v Kanadi.

II. IZSELJENSKA PROBLEMATIKA V SLOVENSKI GEOGRAFIJI

Ob splošni negativni oceni dosedanjega raziskovalnega dela na izseljenski problematiki pa velja pripomniti, da so slovenski geografi vsekoli posvečali precejšnje pozornost iseljevanju. Že v obdobju med obema vojnama so nastale nekatere rasprave, ki so osvetljevale problem iseljevanja iz Slovenije ali posameznih njenih regij. Iz tega obdobja bi omenil predvsem ~~na~~ sledeče rasprave, ki so bile publicirane v Geografskem vestniku: Naša povejna prekomorska emigracija; Prenaseljenost in sezonsko iseljevanje v Prekmurju; Iseljevanje in doseljevanje v Žumberku (10,16,21). V prvem primeru je bil poudarek na statistiki iseljevanja, medtem ko je v drugem in tretjem primeru prvenstven poudarek na prikazu splošnih demografskih ter socialnih in ekonomskih razmer v regijah iseljevanja osirova v silnicah, ki so v teh regijah (Prekmurje, Žumberk) pospeševale rasselitev prebivalstva. Po dolgotrajnem iskanju podatkov je tik pred vojno Slava Lipoglavšek-Rakovec podala pregled geografske rasprostranjenosti slovenskih naselbinskih jeder po svetu (15). Delo je bilo objavljeno v Geografskem vestniku leta 1950 in je bilo večkrat citirano, kar vsekakor kaže na splošno pozitivno vrednost in uporabnost te študije.

V okviru povejnih prispevkov na tem področju ne gre prezreti Melikove knjige "Amerika in ameriška Slovenija", ki je nastala po avtorjevem obisku v Združenih državah Amerike. (17) Čeprav je v knjigi precej potopisnih poglavij, pa vsebuje prikaz nekaterih glavnih karakteristik iseljevanja iz Slovenije - predvsem varokov, ²poselitve načina, ⁴organiziranosti iseljen-
cev ter njihove ekonomske aktivnosti - ³že značilnosti znanstvene analize. Svoje poglede glede proučevanja izseljenske problematike pa je v samem delu izrazil v sledečih stavkih: "Naša dolžnost je, da si pridobimo čim točnejše predstavo o naših iseljencih, ne le o tistih na vidnejših pozicijah ter v več-

jih krajih, temveč tudi o tistih, ki so raztreseni po manjših naseljih, daleč stran od slovenskih društvenih in posvetnih ognjišč. Poleg poznavanja njihovega števila in naselij, kjer živijo, je važno tudi to, kako živijo, v kakšnem poklicu in poslu delujejo ter kakšen je njihov socialni in gospodarski položaj. Celotno sliko o njihovi strukturi nam predstavi še poznavanje procesov amerikanizacije in perspektiv za bodoče.

Tudi v sedanjih dveh desetletjih je prišlo izpod peresa slovenskih geografov več razprav, ki obravnavajo slovensko izseljenstvo po svetu ali pa sglj nekatero njihove aspekte. Ludvik Olas je razvil metodologijo geografskega proučevanja izseljenstva v razpravah o sezonskem zaposlovanju prekmurskega prebivalstva ter v delu "Trajne migracije iz Sebebovec-Prekmurje (18,19). V delih Vladimirja Klemenčiča se izseljenstvo večkrat javlja kot element demogeografskega razvoja Slovenije, opozoril bi ^{na} razprave "Geografija prebivalstva Slovenije" (11); v nekaterih sedanjih razpravah pa je precejšen poudarek dal varčno-posledičnem kompleksu izseljevanja, v ospredje pa stopa prostorski vidik. (7,12,13,14) Iz vrst mlajših geografov bi omenil: Marjana Ravbarja, ki je na osnovi dostopne literature podal sedanjo prostorsko razmestitev slovenskih izseljencev v prekmurskih deželah in Zahodni Evropi (20); Antona Gosarja, pri njemu se izseljenstvo pojavlja prvenstveno ob študiju migracijskega cikla začasnih zaposlenih v tujini (8,9); Metoda Vojvode s prispevkom o dejavnostni opredelitvi slovenskih izseljencev v Veliki Britaniji (22); Iva Purlana s razpravo "Fokus opredelitve socialnih varikov izseljevanja slovenskih izobražencev v tujino"(2) ter Rada Genorice s recentnimi raziskavami izseljenske problematike in s prispevkom o sodobnih problemih jugoslovanske ekonomske emigracije (3,4,5).

Vsa omenjena dela pa so razen redkih izjem vse prenesla prodira v izseljensko javnost in tudi v znanstvene kroge. To nam znova potrjuje znano dejstvo, da brez poglobljenega dela na arhivskem gradivu, obstoječih uradnih in neuradnih statisti-

kah, pri zasnovah anket, na terenskem delu v deželah doseljevanja, ... in brez teoretskega poglobljanja v tuje literaturo, ki je vsaj po problematiki sorodna, ne gre pričakovati rezultatov trajnejših znanstvenih vrednosti. Navedeni pregled dosedanjega dela nam je pokazal, da so bili obravnavani različni aspekti slovenskega izseljenstva; razkril nam je tudi dejstvo, da nimamo monografije s področja geografskega proučevanja izseljenstva v prekonorskih deželah, s tem pa tudi nerazvito metodologijo proučevanja. Metode v navedenih delih so se sprti prilagajale posameznim problemom obravnavanja ali zasnovi razprav. Menalokrat se čuti vpliv stroge demografskih, socioloških in ekonomskih pristopov k obravnavi osiroma njihovih metod.

Gledano z mednarodnega vidika, je omenjeni problem prisoten v precejšnjem številu študij s področja geografije prebivalstva. Različni pristopi so predvsem posledica različnih konceptov v družbeni geografiji in šele potem posledica potreb, ki izhajajo iz samega predmeta proučevanja (6). Gledano z našega socialnogeografskega aspekta, naj bi geografska proučevanja poudarjala predvsem prostorski aspekt migracij; v našem primeru predvsem življenje in delovanje izseljenca v novem geografskem okolju - sam selitveni tok pa v njegovi prostorski funkciji, pri čemer pa je potrebno upoštevati tudi čas. Prostorsko-časovni kontinuum je vsekakor okvir, v katerem se mora obravnavati omenjena problematika, če hočemo ostati na pozicijah socialne geografije. Splošno razširjeno je mnenje, da je socialna geografija znanost, ki se ukvarja s proučevanjem družbe v njenem odnosu do prostora in časa. Težišče je usmerjeno direktno v človeka ali boljše rečeno v socialno grupo v specifičnem geografskem okolju, ki je sprito njegovega delovanja podvrženo nenehni transformaciji.

Geografskemu proučevanju jugoslovanske izseljenske problematike pa najbolj ustreza stavek Branka Čolakovića, ameriškega geo-

grafa jugoslovankega porekla v uvodu njegove disertacije "Yugoslav Migrations to America" (to je dejansko prvo obsežnejše geografsko delo o našem izseljenstvu): Not one geographer, to the best of my knowledge, either in America, or in Yugoslavia has written a single article about Yugoslav migrations to the New World.(1) Omenjeni geograf je s tem delom dejansko prvi kompleksnejši pristopil k geografskem proučevanju tega fenomena s temeljnimi poudarkom na procesu in nanj na stanju.

V skladu z omenjenimi tendencami smo se osredotočili v prvi fazi na splošne geografske potese slovenskega izseljenstva v Kanadi; na analizo selitvenih tokov, imigracijske politike kot dejavnik privlačevanja, in na prikaz geografske distribucije slovenskih izseljenških jeder v Kanadi. S tem bodo dane izhodiščne postavke za naše nadaljnje razmišljanje in teoretsko poglobljanje v geografijo slovenskega izseljenstva v tej prekonorski deželi.

Literatura

1. Čolakovič M.B.: Yugoslav Migrations to America, San Francisco 1975
2. Furlan Ivo: Fokus opredelitve socialnih vzrokov iseljevanja slovenskih izobražencev v tujino, Geographica Slovenica 3, Ljubljana 1974, str. 150-161.
3. Genorio R.: Prispevek k geografiji slovenskega iseljenstva v Kanadi, Geografski vestnik, L. 1979 (v tisku)
4. Genorio R.: Slovenski iseljenci na "Niagarskem polotoku", Slovenski iseljenški koledar 1980 (v tisku)
5. Genorio R.: Sodobni problemi jugoslovanske ekonomske emigracije, Geografski zbornik, Leto XXIII, Štev. 3-4, Ljubljana 1976, str. 29-36
6. Gentileschi M.L.: A human-geographical approach to migration study, Referat, Pordenone 1978
7. Gosar A.-Klemenčič V.: Le migrazioni quale fattore di cambiamento delle strutture demografiche e spaziali, L'esempio della Slovenia, Italiani in movimento, Atti del convegno di studi sui fenomeni migratori in Italia, Pordenone 1978, str. 141-150.
8. Gosar A.: Obseg, vrstnost in karakteristika slovenskega iseljevanja v tujino, Iseljeništvu naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 144-159.
9. Gosar A.: Začasno zaposlovanje iz SR Slovenije v tujini, Geografski vestnik, L.1978, Ljubljana 1978, str. 65-79
10. Jezeršek G.: Naša povejna prekomorska emigracija, Geografski vestnik, V-VI, Štev. 1-4, Ljubljana 1950, str. 176-181
11. Klemenčič Vl.: Geografija prebivalstva Slovenije, Geografski vestnik XLIV, Ljubljana 1972, str. 133-157
12. Klemenčič Vl.: Karakter, vzroci i posledica iseljevanja iz Jugoslavije, Iseljeništvu naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 105-110.

13. Klemenčič V.: Prostorska diferenciacija Slovenije po selitveni mobilnosti prebivalstva, Geografski zbornik XII, SAZU, Ljubljana 1971, str. 137-219
14. Klemenčič V.: Two Concepts of Assimilation, Referat, Duluth (USA) 1977
15. Lipoglavšek-Rakovec S.: Slovenski iseljenci-geografski vestnik XXII, Ljubljana 1950, str. 3 - 58
16. Haučec M.: Prenaseljenost in sezonsko iseljevanje v prekmurju, Geografski vestnik IX, štev. 1-4, Ljubljana 1933, str. 107-118
17. Melik A.: Amerika in ameriška Slovenija, Ljubljana 1956.
18. Olas L.: Razvoj in problemi sezonskega zaposlovanja prekmurskega prebivalstva, Geografski vestnik XXVII-XXVIII, Ljubljana 1957, str. 176-208
19. Olas L.: Trajne migracije iz Sebebovec (Prekmurje), Geografski vestnik XXXII, Ljubljana 1960, str. 175-183
20. Ravbar M.: Slovenski iseljenci po svetu, Geographica Slovenica 3, Ljubljana 1974, str. 168-179
21. Šuklje M.: Iseljenci in doseljevanje v Žumberku, Geografski vestnik XII-XIII, Ljubljana 1937, str. 170-183
22. Vojveda M.: Poskus dejavnostne opredelitve slovenskih iseljencev v Veliki Britaniji, Geographica Slovenica 3, Ljubljana 1974, str. 103-107.

III. OPREDELITEV POJMA IZSELJANSTVO

Gibanje prebivalstva v prostoru je vsekakor važna determinanta v razvoju človeštva. Posebna oblika gibanja prebivalstva v prostoru, so moderne mednarodne migracije prebivalstva. Zgodovinsko gledano so te selitve posebna družbeno-ekonomska in prostorska kategorija, specifična predvsem za obdobje zadnjih sto let, in se po obsegu, smeri selitvenih tokov, pojavnih oblikah in funkciji precej razlikujejo od kolonizacije, invazije in drugih oblik gibanja prebivalstva v prostoru. Glavni vzrok teh selitvenih tokov, ki so bili v začetku večinoma usmerjeni v prekomorske dežele, je bil ekonomski, politični vidik je večinoma na drugem mestu. Splošen karakter teh selitev je tudi v masovni udeležbi delovne sile, ki si je valed splošne nezaposlenosti iskala ustreznih virov dohodkov, da bi zagotovila eksistenco sebi in pripadajočim družinski članom. V večini primerov so odhajali v tujino s namenom, da se še po nekaj letih garnja vrnejo domov ter s prisluženim denarjem revitalizirajo predvsem njihovo kmetijsko dejavnost. V tem pogledu so imeli tudi ti klasični tokovi izseljevanja, ki jih pri nas registriramo v obdobju predindustrijske in deloma tudi industrijske družbe, ko se že raskraja stara agrarna družba, značaj "začasnosti". Takoznane komponente urbanih migracij se pri nas pojavijo šele po drugi svetovni vojni in se bistveno razlikujejo od prejšnjih (5).

Splošna razširjenost masovnega preseljevanja delovne sile je kmalu našla ustrezno mesto tudi v zakonodajnih aktih dežel izseljevanja in dežel priseljevanja (uporabljali bomo tudi termin: emigracijske dežele oziroma imigracijske dežele). V skladu s navedenimi dejstvi ter ob upoštevanju specifičnega načina transporta (večja preko oceana je tudi po uvedbi parnika trajala več tednov), je bilo tudi začetno pojmovanje selitvenega fenomena. Izseljenci so bili označeni kot posebna kategorija potnikov, ki je deležna posebne pozornosti in zaščite (2).

Vsem začetnim in tudi nekaterim poznejšim definicijam isseljenstva, ki so bile usakojene v imigracijskih ali emigracijskih deželah, so skupni neki kriteriji, med katerimi je potrebno izdvojiti predvsem sledeče: dele, čas, smer potovanja in način potovanja. Tako je bil isseljenec oseba, ki potuje v prekomorsko deželo, v sodnjem razredu na ladji ali vlakcu ter v skupini (6). Avstrijski načrt isseljenskega zakona iz leta 1904 je obravnaval isseljenca kot osebo, ki s njenega državnega teritorija odide v inozemstvo v nameri, da si tam zagotovi existenco. Madžarska definicija smatra za isseljenca osebo, ki se zaradi trajne zaposlitve v tujini isseli iz domovine. Zakoj o isseljevanju stare Jugoslavije smatra za isseljenca tisto osebo oziro na državljana, ki se seli v prekomorske dežele zaradi telesnega dela ali pa k svojim sorodnikom, ki so se predhodno isselili pod istimi pogoji. Omenjena definicija se razlikuje od odredbe iz leta 1921, ki smatra za isseljenca vsako osebo-državljanca, ki se seli v prekomorske dežele zaradi zaslužka, potuje v tretjem ali njemu adekvatnem razredu in v podpalubju; hkrati pa k sorodnikom, ki so se predhodno isselili pod istimi pogoji (2).

Tudi imigracijske dežele niso v svojih zakonodajah postavile neke definicije, ki bi bila splošno veljavna. Urad za imigracijo Združenih držav Amerike je smatral za isseljenca tujca, ki je uradno sprejet v državo, s sodnjim stalnim bivališčem izven teritorija Združenih držav Amerike ter s intencijo, da se v tej deželi za stalno naseli. Bivanje, ki traja v okviru te dežele 12 mesecev ali več, je permanentno (3). Ameriška zakonodaja pozna v glavnem le pojem tujca (alien), to je vsaka oseba, ki ni rojena ali naturalizirana na njenem teritoriju. Kanadčani pa smatrajo za isseljenca vsako osebo, ki pride v Kanado s namenom stalne naselitve; vse ostale kategorije spadajo v skupino "non-immigrant".

Fenomen migracij (emigracij ali imigracij) so relativno zgodaj obravnavali tudi na različnih konferencah ali posvetova-

vanjih o migracijah. Na mednarodni konferenci o imigraciji, ki je bila leta 1924 v Rihu, se ugotovili, da se v tem terminu skrivata dva različna fenomena:

- preselitev s namenom nastanitve za daljše obdobje ali za stalno v neki drugi deželi,
- mednarodna menjava dela in delavcev, ki kot temporaren in fluktuacijski fenomen sledi oscilacijam na mednarodnem trgu sili delovne sile.

Po drugi svetovni vojni (1949) je Mednarodna organizacija za delo izdala konvencije o migraciji in ciljnih zaposlovanja. V tem delu se uporablja termin "delavec-migrant", definicije izseljenstva pa v njej ne zasledimo. Omenjena Konvencija (Migration for Employment Convention) je bila pri nas ratificirana leta 1968. Termin "delavec-migrant" pa se nanaša na osebe, ki se selijo iz ene dežele v drugo zaradi zaposlovanja (2,6).

Tudi povojna jugoslovanska zakonodaja ni dala definicije izseljenstva. Opredelitev tega fenomena najdemo sicer v nekaterih publikacijah, ki pa imajo vse po vrsti enciklopedičen značaj. V Enciklopediji Leksikografskega zavoda je zapisano: "Općenito se smatra iseljenikom svaki onaj, koji napušta svoju zemlju trajno ili privremeno, u namjeri da traži posla ili bolje životne uvjete"(4). Podobno definicije zasledimo tudi v raznih leksikonih (11,12). V Priručnem leksikonu je definiran izšel jenek kot oseba, ki prostovoljno zapusti matično okolje ter se isseli v tujino. Do sedaj sta še najprikladnejše definicije postavila Ivan Čizmić in Vesna Mikašić, ki trdita, da bi pod pojmom izseljenec morali smatrati vsako osebo, ki zapusti domovino s namenom, da se ne vrne - kriterij "aniamus non revertendi".

V zadnjih dveh desetletjih so mednarodni migracijski tokovi, v katere se je vključilo več kot milijon Jugoslovancev, povzročili, da je tudi v pogledu teoretskega opredeljevanja migracij nastale precej novosti. Zraven tega pa se je še bolj samagljila definicija izseljenstva osirova predvsem njena časovna komponenta. Za obliko sačasnega zaposlovanja v tujini uporabljamo termin "delavec na sačasnem delu v tujini". Omenjeni kriterij pa so vsebova-

le tudi nekatere definicije iseljenstva med obema vojnama in poprej. Napačna bi bila namreč trditev, da so imeli selitveni tokovi pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama še v svoji začetni fazi tendence po trajni iselitvi. Analize motivov iseljavanja se tako za klasične tokove iseljavanja kot tudi za moderne pokazale, da se¹⁰ le neznamen del migrantov izreke za trajno iselitev ob priliki prvega odhoda v tujino(6). Realno gledano pa jih zaradi delovanja različnih dejavnikov velik del ostane v tujini in postanejo iseljenci. Raziskave kažejo, da tudi novejša ekonomska emigracija, ki smo jo označili za "začasno", še kaže znake potencialnega iseljenstva, za znaten del pa se še sedaj lahko trdi, da se ne bodo vrnil.

Za trajno migracijo pa je še značilno, da se imigranti odlečijo ostati v novi družbi za stalno, vključujejo se v višje stopaje asimilacije: v procese strukturalne asimilacije, s nove družbe se identificirajo, temu sledi pogosto tudi amalgamacija in naturalizacija, ali pa dosegajo popolnejše adaptacije in integracije v imigrantski družbi (9).

Komponente "začasnosti" smo pri nas uporabili tudi pri opredeljevanju oseb na delu v tujini pri popisu prebivalstva leta 1971. Da je v tem terminu še precej nejasnosti in s tem tudi problemov pri izvedbi popisa, nam potrjuje obsežne priprave za naslednji popis prebivalstva leta 1981 in številni predlogi, ki so v fazi priprav potrebni še tehtnih diskusij (1). Za sodobne prekomorske selitve se večkrat opravlja tudi termin "nova migracija"(2). V tem pogledu ne gre pretiravati, ker prometne distance ne predstavljajo takih ovir kot nekoč, pa tudi varški za odhajanje so s jugoslovanskega vidika gledano več ali manj enaki. Večje možnost trajne iselitve pa moramo v tem primeru iskati prej v splošni vlogi "veriknih migracij".

Če gledamo globalno na naš emigracijski problem ter na samo opredelitev pojma iseljenstva, smo danes še v težji situaciji kot poprej- pred obdobjem "začasnih migracij". Problem kategorizacije naših občanov v tujini glede na tip migracij pa ostaja še

naprej odprt. Kriterij "sačasnosti" ali "trajnosti" tako ostaja predmet številnih diskusij na raznih posvetovanjih ali simpozijih pa tudi priprav na naslednji popis prebivalstva.

V primeru prišujoče študije bom uporabljal termin *isseljencev* v podobnem smislu kot ga definirata Čisarić in Mikašičeva. Pripono imam le na tusti del definicije, ki obravnava namen odselitve (2, str. 1). Že prej smo omenili, da imamo glede na namen *isseljavanja* le nesnatni del migrantov v grupi trajni migrant (pri tem nismo upoštevali politične migracije). Objektivna situacija v emigracijskih ali inigracijskih deželah določa čas bivanja pri večini ekonomskih emigrantov. Sklep. Za *isseljenec* bom smatral vse osebe, ki so se v določenem obdobju *isselile* v Kanado, ne glede na glavni motiv odselitve iz domovine. Zaradi nesnatne vloge vračanja v povojnem času, lahko terminus "sačasni migrant" abstrahiramo in uporabljamo termin *isseljencev* za vse osebe, ki jim je tu stalno bivališče. Za drugo, tretjo ali eventualno četrto generacijo pa je tehtnejše govoriti o "kanadskih Slovencih".

Literatura

1. Aničić Z. Breznik D.: Neka metodološka pitanja popisa stanovništva 1981, Beograd 1979, razmnoženo.
2. Čizmić - Mikačić V.: Neki suvremeni problemi iseljništva iz SR Hrvatske, I. Dio Centar za istraživanje migracija Inštituta za geografiju Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1974
3. Davie M.: World Immigration, New York 1948
4. Enciklopedija Leksikografskog Zavoda, Svezak 3, Zagreb 1967, str. 198.
5. Gosar A.: Migracijski cikel začasno zaposlenih iz SR Slovenije v tujino s posebnim ozirom na odhajanje in vračanje, Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani, Ljubljana 1975.
6. Grečić V.-Jovanović M.: Osnovne komponente pretvaranja privremene ekonomske emigracije u iseljništvo, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije i njegove uzajamne veze s domovinom, Zavod za migracije i narodnosti, Zavod za migracije i narodnosti, Zagreb 1978, str. 273-287.
7. Iseljnička služba-izveštaj Narodnoj skupštini za 1925/26. godinu, Beograd 1926, str.1.
8. Iseljnički propisi, Zagreb 1922, str. 7.
9. Klinar P.: Mednarodne migracije, Založba obzorja, Maribor 1976
10. Pešić R.: Medjunarodna konvencija rada, Beograd 1968.
11. Pavni leksikon, Beograd 1964, str. 303.
12. Priručni leksikon, Zagreb 1967.
13. Savezni savet i rat: Neki elementi politike zapošlavanja u inostranstvu, razmnoženo, Beograd 1970, str. 12-25.
14. Stare F.: Nekateri pogledi na problematiko zaposlovanja naših delavcev v tujini, Republiški zavod za zaposlovanje, Ljubljana 1968, razmnoženo.

15. Tanić Ž. in sodelavci: Naši radnici na privremenom radu u inostranstvu, Institut društvenih nauka, Beograd 1972, str. 12-25, razmnoženo.
16. Teroman M.: Različitost rešenja nekih pitanja privremenog zapošljavanja u inostranstvu i njihov uticaj na iseljeničtvo, Iseljeničtvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 287-305.

IV. IMIGRACIJSKA POLITIKA KANADE KOT DEJAVNIK PRIVLAČEVANJA

Številne študije s področja mednarodnih migracij obravnavajo vzroke teh premikov prebivalstva v okviru dejavnikov potiskanja (odbijanja) in dejavnikov privlačevanja; to je teorije "push-pull". Silnice potiskanja obstajajo v izseljenčevem izvornem okolju in so rezultat neke objektivne socio-ekonomske, politične ali prostorske situacije, ki je na določeni stopnji razvoja in v posameznih kritičnih obdobjih obstajala v deželah izseljevanja. V posameznih obdobjih izseljevanja imajo omenjeni dejavniki različni vplivi na poteh selitev; njihov vpliv variira od regije do regije celo v relativno homogenem geografskem in socialnem okolju, tako da lahko govorimo o regionalnem karakterju teh dejavnikov. Tesa bo deloma potrjena v poglavjih o selitvenih tokovih iz Slovenije v Kanado.

Dejavniki privlačevanja obstajajo v deželi priseljevanja. Prisotnost teh je ravno tako velikega pomena, saj v nasprotnem primeru ne pride do selitev, ne glede na splošno slabo ekonomsko situacijo v emigracijskih deželah. Dejstvo je, da so tudi ti dejavniki odraz cele vrste demografskih, socialno-ekonomskih, političnih in drugih razmer v imigracijskih deželah. Navzven pride do izrasa v imigracijski politiki posameznih dežel. Do selitev pride, če istočasno delujejo eni in drugi dejavniki. Kladen Priganovič trdi, da tudi v tem primeru ne pride vezomer do selitev, če ni izpolnjen tudi prometnogeografski dejavnik (8). To nas navaja k zaključku, da je varočno-posledični kompleks izseljevanja prostorsko in časovno različen.

V primeru pričujoče študije bo v okviru omenjenih dejavnikov prvenstveni poudarek na kanadski imigracijski politiki kot dejavniku privlačevanja. Kratek pregled te politike pride v poštev kot uvod v analizo selitvenih tokov iz Slovenije osirova Jugoslavije v te prekonorske dežele. O dejavnikih potiskanja v

Sloveniji je bilo do sedaj vsekakor več napisanega in so večinoma poznavalci migracijske problematike bolj poznani; poleg tega pa so v odnosu do imigracijskih dežel več ali manj enaki. Dejansko je imigracijska politika tudi v primeru te študije zanimiva kot političnogeografski dejavnik, ki osvetljuje splet razmer v kanadski družbi in prostoru. Preden pogledamo razvoj kanadske imigracijske zakonodaje, je koristno, da si na kratko ogledamo nekatere bazične družbenogeografske potese v kanadskem razvoju od Konfederacije do danes.

Od Konfederacije leta 1867 pa do danes je Kanada prešla skoraj vse razvojne faze, ki so specifične za nekatere dežele "Novega sveta". Iz pretežno agrarne družbe, ki je še v nedvojnem obdobju ena glavnih njenih karakteristik, se je razvila v relativno kratkem času v družbo urbanega-lahko rečemo tudi post-industrijskega tipa. Stopnja demografske in ekonomske rasti je bila vseskozi med najvišjimi na svetu. Število prebivalstva je narastlo od 3.229.633 leta 1961 na več kot 22 milijonov leta 1976 (glej tabelo 1). Delež urbanega prebivalstva je leta 1851 znašal 13,1%, leta 1951 že 52,5%, da^{bi} pri popisu prebivalstva leta 1971 poskočil na 76,1% (1). Ob Konfederaciji je sase Montreal premogel 100.000 prebivalcev, danes pa živi še skoraj polovica prebivalstva Kanade v metropolitanskih središčih z več kot 100.000 prebivalci. Poklicna struktura kaže, da je bilo leta 1881 še 51 % delovne sile v primarnem sektorju dejavnosti, leta 1971 pa le še 8 % (glej tabelo 2).

Tabela 1: Rast kanadskega prebivalstva v obdobju 1861-1976

Leto	Število prebivalstva	Verižni indeks
1861	3.229.633	-
1871	3.689.257	114,2
1881	4.324.810	117,2
1891	4.833.239	111,8
1901	5.371.315	111,1
1911	7.206.643	134,2
1921	8.787.949	121,9
1931	10.376.786	181,1
1941	11.506.655	110,9
1951	14.009.429	121,8
1961	18.238.247	130,2
1971	21.568.311	118,3
1976	22.992.605	106,6

Vir: Census of Canada, 1941, 1971 in 1976.

Tabela 2: Poklicna struktura aktivnega prebivalstva v obdobju 1881 - 1971 v %

Dejavnost	L e t o			
	1881	1921	1951	1971
Kmetijstvo gospodarstvo in ribištvo	51,0	37,0	20,0	8,0
Industrija	24,0	21,0	25,0	22,0
Gradbeništvo	5,0	6,0	6,0	6,0
Promet	3,0	8,0	10,0	9,0
Trgovina	5,0	9,0	10,0	17,0
Servisne dejavnosti	12,0	19,0	28,0	38,0
Skupaj ¹	100	100	100	100

¹ Zaradi napak pri sarkroževanju ni nujno, da znaša seštevok ravno 100,0

Vir: Berry L.B. in sodelavci: The Geography of Economic System, str. 275.

Čeprav je Kanada tradicionalna imigracijska dežela, je vendar potrebno poudariti, da je za razliko od sosednjih Združenih držav Amerike večkrat iskazovala negativni selitveni saldo. Prispevek imigracij k splošnemu demografskemu razvoju pa je zaradi tega v začetku relativno majhen. Število emigrantov je v obdobju 1851-1961 doseglo okrog tri četrtine števila imigrantov; število imigrantov pa hkrati manj kot polovico števila rojstev v istem obdobju (3). Vsekakor je imela imigracija važnejšo vlogo pri ustvarjanju heterogene družbe in kulture. Omenjene tendence velja je predvsem za obdobje klasičnih migracij pred prvo svetovno in tudi med obema vojnama. Po drugi svetovni vojni se je situacija precej spremenila. V tridesetletnem obdobju, od leta 1945 do 1975, je Kanada sprejela 4.272.031 imigrantov. Od tega je bila le tretjina takih, ki so pozneje reemigrirali v matično domovino ali v drugo deželo (13). Tako ima imigracija znatnejši vpliv na demografski razvoj šele v zadnjih nekaj desetletjih, s njo pa se računa tudi v bodoče. Projekcija prebivalstva napoveduje za leto 1981 porast prebivalstva na več kot 25 milijonov ter za leto 2000 porast na 53.801.000. Vedilno vlogo v tem razvoju bo prevzel Toronto, ki bo v naslednjih dekadah v tem pogledu prehitel Montreal.

1. Razvoj kanadske imigracijske zakonodaje

Ne glede na to, da v začetku imigracija v Kanado ni zavzela tistih razsežnosti kot pri njeni sosedih, je Kanada vseeno relativno zgodaj postavila ta problem v svoje zakonodaje. Prvi zakon o imigraciji je dobila še leta 1869, dve leti po Koncenciji. Postavke v tem zakonu in tudi v nekaterih kasnejših predpisih in odredbah so bile v skladu s takratnimi gledanji na priseljevanje, ki je imelo v tistem času še pretežno kolonizacijski značaj.

Pred tem ni bilo nikakršnega omejevanja oziroma se je ta moment nanašal na način oceanske plovbe. Vsekakor pa je bil to problem

kolonialne uprave ter predvsem britanske vlade, ki je sprva sicer ugovarjala iseljevanju, pozneje pa je videla v tem pojavu smanjšanje bede, nezaposlenosti in splošne obubošenosti. Zaradi določenih vojaških afinitet pa so nastala nekatera naselja še veliko prej (18).

Sprva je bil problem pri sprejemanju priseljencev, saj je oceanska plovba opravila svoje pri velikem številu potnikov. Tako so še leta 1828 s predpisom določili, da mora kapitan ladje sestaviti za vsako osebo 10 funtov, še preden pride do iskrcanja. S tem so si hoteli zagotoviti sredstva za vse tiste, ki bi ob prihodu zaradi bolezni, starosti ali telesnih poškodb padli v brezne družbe. Dejansko se začne najprej imigracijski servis. Leta 1827 je Kolonizacijski urad imenoval Glavnega imigracijskega agenta v Quebec. Njegova dolžnost je bila, da je sprejemal priseljence pri iskrcavanju, jim dajal denar, obleke in hrano; pomagal jim je pri iskanju prijateljev ter podal poročilo o stanju west, o razdaljah itd. (15,18).

Prvi zakon iz leta 1869 je določeval število odraslih potnikov na ladji (na odrasle so smatrali osebe stare 14 let in več) in tudi višino takse na potnika. Zakon je zahteval, da se ob prihodu pokaže lista potnikov ali eventualnih duševno bolnih, idiotov, gluhostnih in slepih. Tudi kasnejše prepovedi so se nanašale predvsem na obbolele, imele so "medicinski značaj". (18)

To je bilo potrjeno tudi v naslednjem Imigracijskem zakonu iz leta 1910. Kakor Združene države Amerike, je tudi Kanada uvedla omejitve glede na raso ali nekatere nacionalnosti. Leta 1870 se pojavijo v British Columbi-ji Kitajci. Visoke takse, ki so bile predvidene za vsakega priseljence iz Kitajske, so bile ukinjene šele s "Chinese Immigration Act" leta 1927. Imigracija iz Japonske se začne leta 1869, leta 1928 pa je bila limitirana na 150 oseb letno. Vzrok za diskriminacijsko politiko je bil zakasan v enem izmed imigracijskih predpisov leta 1919. Priseljenci iz neevropskih dežel niso saheljeni zaradi klimatskih, industrijskih

skih, socialnih, kolskih, delovnih in drugih podobnih pogojev oziroma njihovih navad, načina življenja, in tudi najhne verjetnosti, da bi se hitro asimilirali.

Za nas so zanimivi predvsem tisti pogoji ali kriteriji, ki se obdobju pred prvo svetovno vojno ter sploh v prvih treh desetletjih tega stoletja nanašajo na kategorije imigrantov, ki so imele pravico vstopa v deželo. Najprimernejša kategorija priseljencev so bili "farnarji". Tudi v obdobju med obema vojnama je bil farnar najbolj zaželjen, to je bil hkrati tudi najvažnejši kriterij. Naslednji važen element je bil tudi v tem, če je priseljenec izhajal iz "priviligiranih (preferred countries)" ali "nepriviligiranih (non-preferred countries)". V tem pogledu so imele prednost Združene države Amerike in Velika Britanija, pozneje se jim pridruži še Francija in nato po vrstnem redu: skandinavske dežele, dežele centralne, vzhodne in južne Evrope. Vsekakor je takratni značaj Kanade kot agrarne dežele narekoval tempo doseljevanja s prednostjo za farnarske delavce, gospodarje in ribiče. V okviru teh dejavnosti najdemo tudi prve priseljence iz Jugoslavije, ki so se začeli iseljevati v Kanado v večjem številu šele v prvih desetih letih pred prvo svetovno vojno (7).

Posebna karakteristika dvajsetih let je tudi forsirano priseljevanje britanskega življa, kar nam potrjuje promocija zakona "The Empire Settlement Act" leta 1922 (18). Kljub posebnim pogojem, ki so jih bili deležni priseljenci s britanskih otokov, je bilo končno število priseljencev leta 1931 (okrog 130.000) relativno nizko. Vzrok je še omenjeno forsiranje farnarskega elementa v fazi razvijajoče industrializacije ter v sames proletarskem duhu priseljencev iz dežel, ki so še imele relativno razvito industrijo.

Ne glede na to, da se je imigracijska politika v tem obdobju velikokrat menjala, so lahko iz dežel srednje in južne Evrope (Avstrija, Madžarska, Poljska, Romunija, Litva, Latvija, Estonija,

Bolgarija, Čehoslovaška in Jugoslavija) emigrirali v Kanado predvsem: kmetje, hišno strešno osebje in sorodniki oseb, ki so še pred njimi po zakoniti poti imigrirali v Kanado; izjema pa tudi osebe, za katere je Minister za imigracijo prepričan, da je njihovo delo in službovanje v Kanadi potrebno. Osebe iz teh dežel niso imele nobenih prednosti pri prevozu, minimalna cena prevoza je bila 135 dolarjev. Ekonomska kriza, ki je močno prizadela tudi Kanado, je povzročila zastoj v priseljevanju. Ta je trajal vse do konca druge svetovne vojne. Minister za imigracijo je dne 16/8-1936 namreč izjavil, da je kanadska vlada zaradi splošne nezaposlenosti do nadaljnjega zaustavila priseljevanje. Po tem so se lahko iscalili v Kanado le farmarji s zadostno vsoto lastnega kapitala in izkušenj ter osebe, ki potujejo k sorodnikom (11).

Druga svetovna vojna je precej zaustavila priseljevanje, ponovno se močno povečala šele leta 1948, ko sprejme Kanada večje število vojnih beguncov in političnih emigrantov. V imigracijski politiki ni bilo kakšnih važnejših sprememb v odnosu na prvo dekada po prvi svetovni vojni. To nam potrjuje tudi Zakon o imigraciji iz leta 1952. Priprave na ta zakon so sicer opredelile nekaj stališč, med katerimi se jih največ nanaša na povezanost imigracije s hitrejšim demografskim in ekonomskim razvojem Kanade. Diskriminacijska politika do nekaterih etničnih skupin pa tudi v tem aktu ni bila opravičena. O omenjenih problemih je v Parlamentu razglabljal takratni ministrski predsednik Kanade Mackenzie King takole: "Separat from all else, in a world of shrinking distances and international insecurity, we cannot ignore the danger that lies in a small population holding so great a heritage as ours. "Ovej odnos do selekcije imigrantov ter diskriminacijsko stališče do imigracije iz "Orienta" pa je nakazal v sledečih stvkih: "Canada is perfectly within her rights in selecting the persons whom we regard as desirable future citizens. It is not a fundamental right of any alien to enter Canada. There will, I am sure, be general agreement with the view that the people of Canada do not wish, as a result of mass immigration, to make any fundamental

alteration in the character of our population. Large-scale immigration from the Orient would change the fundamental composition of the Canadian population" (18)

S tako politiko pa Kanada ni mogla reševati vseh problemov azijskega potreb, ki jih je narekovala nagla ekonomska rast. Tako je prišlo do večjih sprememb v imigracijski zakonodaji že leta 1962 in leta 1967. Imigracijski predpis iz leta 1962 je poznan po utemeljitvi štirih bazičnih načel:

- universalnost (priseljavanje je dovoljeno ne glede na rasno pripadnost, etnično poreklo, barvo ali veroizpoved; s tem je bila uradno končana diskriminacijska politika "white only or white of possible"),
- dražinsko združevanje,
- humanitarnost - posebno v primeru beguncev,
- imigracijska harmoničnost - skladje s kanadskimi zahtevami po delovni sili in s ostalimi ekonomskimi in socialnimi dejavniki.

Imigracijski predpis iz leta 1967 ni spreminjal politike, ampak je omogočal enostavnejši postopek selekcioniranja. Postavljene so bile tri kategorije priseljencev:

- neodvisni prosilec,
- prosilec odvisen od poroka in
- prosilec imenovan od sorodnikov.

V prvo kategorijo spadajo priseljenci, ki si na osnovi lastnih sposobnosti in kvalitet zagotovijo eksistenco v Kanadi. Dovoljenje za vselitev v Kanado dobijo, če v sistemu točkovanja sberejo vsaj 50 točk od 100 možnih. Največ točk prinesejo: izobrazba, in delovne izkušnje (20 točk), povpraševanje po določenih kvalifikacijah (15 točk), rasna osebna svojstva (15 točk), starost prosilca (10 točk za starostno kategorijo 18 - 35 let), znanje jezika itd. (7).

Omenjeni sistem točkovanja je pokazal eno temeljnih karakteristik kanadske imigracijske politike; to je forsirano priseljevanje visokokvalificirane delovne sile. Jasno je, da so s tem utrpeli največje škode nerazvite dežele, čeprav so imeli izseljenci iz teh dežel v primerjavi s deželami razvitega sveta teoretično enakovredno možnost priselitve v Kanado. Po drugi strani pa je sistem točkovanja precej enostaven in omogoča hitro poslovanje kanadskih imigracijskih uradnikov širou po svetu.

Ne glede na omenjene ukrepe, še vedno niso bile rešene vse težave, ki jih je narekoval sistem ukrepov v Zakonu o imigraciji iz leta 1952. To so pokazali številni kasnejši predpisi, ki jih lahko smatramo za obsežne priprave na osnutek novega zakona, ki je bil izglasovan leta 1978. Za imigracijo iz Jugoslavije je važnega pomena ukrep iz leta 1970. Naj navedem, da so med dežele "vzhodne" Evrope, ki so bile zaradi "nacionalne varnosti" deležne posebnega tretmana pri selekciji, vse do tega leta uvrščali tudi Jugoslavijo. Dovoljena je bila le imigracija oseb, ki so imeli tam že sorodnike; neodvisni presilci so bili podvrženi strogi selekciji. Po letu 1970 se je odnos do priseljencev iz Jugoslavije spremenil, uvrstili so jih v kategorijo priseljencev iz južne Evrope. Postopek za pridobitev kanadskih viz je bil s tem precej olajšan (7).

Dolgo pričakovani Zakon o imigraciji (potrjen je bil le. aprila 1978; do tega dne pa je bil v veljavi zakon iz leta 1952) pomeni radikalen pristop k upravljanju, je rezultat večletnega prizadevanja kanadske vlade, da s novo strategijo do imigracije omogoči integracijski pristop k planiranju nadaljnjega demografskega, socialnega, ekonomskega in prostorskega razvoja Kanade, posebno še v provincah, ki so splošno zaostale v naglem razvoju. Zakon iz leta 1952 tega ni omogočal saj je iskaval pogoje minulega stanja ter le reven in iliberalen košček zakonodaje, ki je služila le nekaterim oddelkom javnih služb osirova ministrstva. Poleg tega je vsbujal konstantno nezadovoljstvo med službami, ki so bile neposredno vezane na reševanje imigracijske politike (12).

Revizija preživelega stanja se je začela z znano "Canadian Immigration and Population Study, ki je našla svoje mesto o "Zeleni listini-Green Paper", kar pomeni v njihovi parlamentarni praksi sredstvo za nacionalne diskusije na posebnih vprašanjih - brez preciziranih političnih postavk. Omenjeni dokument je bil publiciran leta 1975, temu je sledila preučitev javnega mnenja.

Novi kanadski zakon o imigraciji naj bi uveljavljal predvsem sledeče značilnosti:

- tradicije priseljevanja zaradi demografskih, ekonomskih, družinskih in humanitarnih razlogov; pri tem se podpirajo tisti cilji demografske politike, ki omogočajo ustreznejši razvoj, strukturo in geografsko distribucijo kanadskega prebivalstva;
- imigracija se mora v bodoče tretirati kot centralna variabla v državni populacijski politiki. Dežela, ki je po površini med največjimi na svetu, si ne more privoščiti upadanje prebivalstva in fertilitnostne stopnje. Imigracijska stopnja mora biti vsaj 100.000 priseljencev letno-tako da bi sedanja fertilitnostna stopnja ostala na istem nivoju; Imigracijska stopnja se mora od časa do časa prilagajati ekonomskim pogojem. Letno število se določi po konsultaciji Ministra za delo in imigracijo s predstavniki provinc;
- točkovni sistem se ohrani v spremenjeni obliki, vendar s poudarkom, da kategorija "area demand" vzpodbuja poselitev v območjih, ki zahtevajo višjo stopnjo ekonomskega in populacijskega razvoja;
- bolj temeljito se mora ohranjati kontrola, ki se nanaša na ilegalno imigracijo;
- potrebno je izpolniti kanadske internacionalne obligacije, ki se nanašajo na begunce;
- vsaki osebi, ki prosi za vstop v Kanado - na temporarni ali permanentni osnovi - se zagotovi dovoljenje ne glede na raso etnični izvor, barvo, religije ali spol in starost. Kakšno je bilo še vrsto drugih ukrepov, vendar so v primerjavi z

omenjenimi manj pomembni pri razumevanju obravnavanih aspektov izseljenstva (12, 13).

V kratkem so bile nakazane glavne razvojne poteze kanadske imigracijske zakonodaje. Širok in radikalen pristop k planiranju, ki se je uveljavil ob pripravah na sedanji Zakon o imigraciji, bo verjetno tudi v bodoče odločilno posegel v reševanje problemov, ki jih je povzročila nagla, a neenakomerna stopnja rasti v vseh sferah dejavnosti.

V tem planiranju mora najti ustrezno mesto tudi politika "multikulturalizma", da bodo očuvani tudi interesi imigrantskih etničnih skupnosti; navsezadnje predstavljajo predstavniki različnih etničnih skupin skoraj tretjino kanadske populacije.

LITERATURA:

1. Annual Report of the Department of Mines and Resources, Immigration Branch, Ottawa 1939, str. 234-236.
2. Annual Report of the Department of Citizenship and Immigration, Immigration Branch, Ottawa 1954
3. Berry B. in sodelavci: The Geography of Economic System, Canada: the Challenge of Growth and Change, Englewood Cliff 1976, str. 271-285.
4. Brevis H.: Regional Economic Policies in Canada, Toronto 1969.
5. Census of Canada, 1941, 1971 in 1976.
6. Čizmić I. in sodelavci: Iseljništvo i suvremena ekonomska emigracija s područja Karlovca, Redovi i gradja iz dalje i bliže prošlosti, Zbornik 2, Karlovac 1970, str. 283-358.
7. Čizmić I.- Mikašić V.: Neki suvremeni problemi iseljništva iz SR Hrvatske, II. Dio, Zagreb 1974.
8. Friganović H.: Izvodi iz diskusije, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 662-664.
9. Gentilcore E.: Geographical Approaches to Canadian Problems, Toronto 1971.
10. Gosar A.: Migracijski cikel začasno zaposlenih iz SR Slovenije v tujino s posebnim osirom na odhajanje in vračanje, Institut za geografijo Universe v Ljubljani, Ljubljana 1975.
11. Grado A.: Migraciona enciklopedija, Kanada, Svesak 1, Zagreb 1930.
12. Hawkins P.: Canadian Immigration - A New Law and a New Approach to Management, International Migration Review, New York 1977.

13. Highlights from the Green Paper on Immigration and Population, Ottawa 1975.
14. Immigration Statistic, Ottawa, 1956-1977.
15. Novi kanadski imigracijski zakon, Dnevnik - Diary Slovene Canadian, Leto III, Štev. 26, Toronto 1978, str. 3 - 8.
16. Sessional Paper No. 18, Report of the Department of Immigration and Colonisation 1917-1918, Ottawa, str. 5-6.
17. Sessional Paper, Report of the Department of Immigration and Colonisation 1925-1926, Ottawa, str. 5-6.
18. The Canada Yearbook 1957-58, Ottawa, str. 164-176.

V. SELITVENI TOKOVI IZ SLOVENIJE V KANADO - v primerjavi s izseljevanjem iz drugih jugoslovanskih republik in pokrajin

1. Problematika obstoječih uradnih in neuradnih statističnih virov.

Natančen pregled dostopne dokumentacije s področja izseljevanja nam je predočil dejstvo, da o poteku izseljevanja v Kanado ni veliko zapisanega; posamezne informacije pa so večkrat pretirane. O Slovencih v Kanadi lahko svemo, da jih je od 4000 do 40 000, nič drugače ni pri cenitvah za druge jugoslovanske izseljence. Nekateri govorijo, da je v Kanadi celo "pol milijona" Jugoslovancev ali pa vsaj 300 000. Omenjena ocenam lahko očitamo nesenzativni pristop ali pa podrejenost različnim ciljem političnega značaja. V tem pogledu ni zaostala tudi naša povojna izseljenska inteligenca, ki je rajši politizirala kot pa tehtno pristopila k analizi obstoječih virov informacij.

Pri globalnem proučevanju selitvenih tokov iz Slovenije ali drugih jugoslovanskih republik in pokrajin večkrat nastopajo težave zaradi neustreznih statističnih podatkov. Neposredne podatke o sunanjih selitvah imamo šele za dobo med obema vojnama in po drugi svetovni vojni. Vendar so tudi ti podatki zelo nepopolni ter ne zajemajo celotnega obsega sunanjih selitvenih tokov. Demografi se zaradi tega večkrat poslužujejo tudi posrednih podatkov. Dobimo jih tako, da od dejanskega prirastka prebivalstva (to je razlike med številčnim stanjem prebivalstva ob dveh zaporednih stanjih) odštejemo njegov naravni prirastek (to je presešek živorojenih nad umrlih) - (120). Omenjena metoda, ki jo demografi smatrajo za popolnejšo od neposredne (kljub nekaterim napakam), pa v primeru pregleda selitvenih tokov v eno izmed tradicionalnih imigracijskih dežel - v našem primeru je to Kanada - ne pride v poštev osirova bi bili rezultati daleč od realnosti.

Neposredne statistične podatke o izseljevanju v Kanado smo dobili v različnih uradnih in neuradnih statistikah. Opirali smo se na vire ustreznih jugoslovanskih in kanadskih institucij, in sicer za celotno dobo izseljevanja od konca 19. stoletja pa do danes. Kljub obsežnemu pregledu različnih statističnih publikacij, je bilo težko določiti natančen obseg selitvenih tokov v Kanado. Vprašljiva je naareč avtentičnost podatkov za posamezna obdobja izseljevanja, poleg tega pa so zaradi nepravilnih pristopov pri opredeljevanju posameznih etničnih skupnosti v kanadskih statističnih virih Slovenci uvrščeni v skupino "Yugoslav" ali "Others", v času zgodnjih priselitev pred prvo svetovno vojno pa v skupino "Croatian and Slovenian". Ne glede na to, smo s kombinacije uradnih kanadskih in jugoslovanskih statističnih virov, podkrepjenih na nekaterih mestih z neuradnimi, uspeli sestaviti pregled selitvenih tokov v Kanado po posameznih obdobjih izseljevanja. Za obdobje po drugi svetovni vojni pa smo določili obseg selitev s preprostim matematičnim izračunom. Podatke o preseljevanju v Kanado smo dobili predvsem v sledečih kanadskih ali jugoslovanskih publikacijah:

- Census of Canada,
- Immigration Statistics,
- Sessional Papers-Governmental Annual Reports (Annual Report of the Department of Manpower and Immigration),
- Statistički godišnjak Kraljevine Jugoslavije,
- The Canada Yearbook in

v okviru neuradnih poročil ustreznih institucij doma ter pri različnih izseljenskih organizacijah v Kanadi.

Tako dobljene informacije iz uradnih in neuradnih statistik smo analizirali s statističnimi ali drugimi metodami ter na ta način dobili vpogled v nekatere izhodiščne elemente slovenskega izseljenstva v Kanadi. Za globalni prikaz selitvenih tokov iz Jugoslavije v Kanado so v okviru podatkov kanadske statistične službe še najboljše podatki iz poročil Ministrstva za delo in imigracijo (pod imenom tega vladnega oddelka so na voljo od leta 1966 naprej - starejša so pod drugačnimi imeni).

Podatki omenjene službe ter njenih predhodnic onogočajo pregled procesov priseljevanja v Kanado od začetkov priseljevanja konca 19. stoletja pa do danes.

2. Selitveni tokovi pred prvo svetovno vojno

Omenili smo že, da savzna Kanada v okviru prekonorskih selitvenih tokov posebne mesto. Za razliko od sosednjih Združenih držav Amerike sprejme prve izseljence iz Slovenije in drugih jugoslovanskih pokrajin relativno pozno; v večjem številu šele v prvem desetletju po prvi svetovni vojni. Pred tem pa je doseljevanje v Kanado nesnatno v primerjavi z rasešnostjo v Združene države Amerike. Po značaju selitev bi Kanado lažje primerjali z Argentino ali Avstralije.

Pred prvo svetovno vojno je kanadska imigracijska služba že vodila relativno dobre evidence nad številom doseljenih oseb, vendar je iz njihove opredelitve nacionalnih skupin lažje ugotoviti skupno število priseljencev iz skupine jugoslovanskih narodov oziroma iz dežel tedanje Avstro-Ogrske monarhije. Na osnovi letnih poročil "Departmenta of the Interior", katero je takrat spadala tudi imigracijska služba, smo ugotovili, da se je v obdobju pred prvo svetovno vojno iselilo v Kanado: 2937 Hrvatov in Slovencev; 1266 Srbov; 649 Dalmatincev, Bosancev in Hercegovcev; 59 Čraigorcev ter tik pred vojno 149 Makedoncev (glej tabele 3).

Število priseljencev se je povečalo po letu 1910, posebno pri Srbih in drugih narodih s juga. Pred tem je bilo število priseljencev nekoliko nižje zaradi ekonomske recesije - v obdobju 1908 do 1910. Težka socialna in ekonomska situacija pred balkanskimi vojnami in tudi potem je eden glavnih vzrokov večjega iseljevanja Srbov v Ameriko in Kanado. Zaslужek porajajočega proletariata je bil preskromen, mesda je znašala 2 - 3 dinarje, medtem pa so srbski delavci zaslužili v Torontu pri kanalizacijskih delih 7 - 20 dinarjev dnevno (1,5 - 4 dolarje)-(27).

Tabela 3: Imiseljevanje v Kanado pred prvo svetovno vojno do
fiskalnega leta 1918

Leto	Skupaj	Hrvati in Slovenci	Srbi	Bosanci, Hercegovci in Balsatinci	Črnogorci	Makedonci
do 1900	140	20	1	119	-	-
1901	75	52	23	-	-	-
1902	116	116	-	-	-	-
1903	34	1	12	21	-	-
1904 ¹	16	16	-	-	-	-
1905	38	27	7	4	-	-
1906	261	226	19	16	-	-
1907	217	169	4	44	-	-
1908	282	224	48	10	-	-
1909	33	1	31	1	-	-
1910	161	74	76	11	-	-
1911	195	121	50	24	-	-
1912	528	281	209	38	-	-
1913	1.199	642	366	155	36	-
1914	1.208	803	193	182	13	17
1915	549	164	220	24	9	132
1916	7	-	6	-	1	-
1917	1	-	1	-	-	-
1918	-	-	-	-	-	-
Skupaj:	5.060	2.937	1.266	649	59	149

¹ Podatki od leta 1904 naprej veljajo za fiskalno leto.

Vir: Sessional Papers - Annual Reports of the Department of the
Interior, Ottawa, 1890 - 1919

Zanimivo je tudi to, da je tedanje meščanske zgodovinopisje v glavnem zanikalo pojav izseljevanja oziroma ga je prikazovale v blagi obliki. To nam pričajo nekateri prve študije o izseljevanju iz obdobja med obema vojnama (27).

Rasen večjega števila Hrvatov na zahodni obali ni bilo kakšne izrazite koncentracije naših izseljencev v Kanadi (69). Večina izseljencev iz Jugoslavije se je porazgubila širok Kanado v opravljanju različnih del. Dejstvo je, da jim delo na farnah ni preveč ležalo ter so se po prihodu v Kanado razkropili po deželi v lovu na slatko ali pa v rudnikih na severu. Arthur Grado piše v svoji Migracioni enciklopediji tudi o Slovencu, ki je kopal slatko v Yukonu že od leta 1908 naprej.

Slovenci so bili v obdobju pred prvo svetovno vojno predvsem v British Columbi-ji, ter še v Alberti in Saskatchewanu, kjer so se ukvarjali s kmetijstvom (89,98). Nekateri viri govorijo, da pred prvo svetovno vojno v Kanadi ni bilo več kot 200 Slovencev (98). Verjetno je omenjena številka nekoliko prenizka, če upoštevamo standardni delež slovenskih izseljencev v okviru izseljevanja iz stare Jugoslavije; ta je znašal med obema vojnama 13,7 % (glej tabelo 5). Če ta delež presplošno na stanje pred prvo svetovno vojno, dobimo višje vrednost od omenjene ocene. Ob naših razmišljanjih o številu rojakov v Kanadi v obdobju pred prvo svetovno vojno je vsekakor valjno upoštevati stalno preseljevanje na relaciji Združene države Amerike - Kanada. Znatno del priseljencev v Kanado se je pozneje preselil v sosednje dežele. V prid tej trditvi so tudi podatki statističnega popisa iz leta 1921, ko so v Kanadi registrirali 3.906 Jugoslovanov glede na etnični izvor (glej tabelo 4). V tem številu pa so upoštevane tudi osebe iz druge generacije. Podatke na posamezne etnične skupine iz vrst južno slovenskih narodov ni vredno upoštevati, saj so rezultat napačnih opredelitev ob popisu (nacionalni kriterij se meša z regionalnim).

Tabela 4: Prebivalstvo glede na etnični izvor leta 1921

	<u>Število</u>
Albanci	43
Hrvati	20
Dalmatinci	-
Hercegovci	-
Jugoslovani	3624
Črnogorci	5
Srbi	193
Slovenci	21
<u>Skupaj:</u>	<u>3906</u>

Vir: Census of Canada 1921; Population classified according to racial origin, Ottawa 1921.

Če upoštevamo delež 13,7 % tudi v tem primeru, nam ta pokaže, da je bilo leta 1921 v Kanadi 535 Slovencev. Vse druge so lahko samo ugibanja ali enostavno povzeti citati iz nekaterih poljudnih rasprav. Težko je ugotoviti drugačno številko saj so rojaki stalno menjavali kraj svojega stalnega bivališča, to se je nadaljevalo tudi v obdobju med obema vojnama. Vsekakor pa smo v toku dosedanjih raziskovanj uspeli dokazati, da so bili Slovenci v tej prekomerski deželi že pred letom 1910, kar je v nasprotju s nekaterimi dosedanjimi trditvami (26,94,98). Statistična kategorija "Croatian in Slovenian" se pojavi v navedbah kanadske imigracijske službe že leta 1899. O delovanju posameznikov pa govorijo razni drugi viri. Prvi stiki Slovencev s Kanado segajo že v prvo polovico 19. stoletja, ko je tudi med kanadskimi Indijanci deloval misionar in škof Baraga (13,22,23).

3. Selitveni tokovi med obema vojnama

Selitveni tokovi med obema vojnama, posebno še v dvajsetih letih, so se vse bolj usmerjali v Kanado. Omejeni tokovi pridobijo na pomenu po letu 1924, ko so Združene države Amerike s sistemom "kvot" skoraj zaprle vrata masovnemu doseljivanju. Po prvi svetovni vojni so namreč Združene države Amerike začele s strogo kontrolo nad priseljevanjem, za vsako deželo so z zakonskimi merili že vnaprej odredili število priseljencev. Zakon o imigraciji iz leta 1921 je omejil število priseljencev v Združene države Amerike na 3 % od števila pripadnikov dotične imigrantske etnične skupnosti v deželi ob času uradnega popisa prebivalstva leta 1910. Za Jugoslavijo je takrat znašala kvota 6426. Leta 1924 je temu sledila nova omejitev in sicer s kvoto 2 % glede na popis prebivalstva leta 1890; takrat je bila dovoljena meja 671 oseb letno (20). V tem času postane Kanada za mnoge Slovence in pripadnike drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti edino upanje v reševanju težkih socialnih in ekonomskih problemov, ki so jih bremenili v stari Jugoslaviji. Poleg Kanade postane v tem obdobju zanimiva za mnoge Slovence tudi Argentina, Brazilija, Avstralija in še nekatere druge prekomorske dežele. Slednje predvsem za prizorske pokrajine, ki so bile v tem času pod Italijo.

Isseljevanje v Kanado se je začelo stopajevati po letu 1924 in doseže svoj višek leta 1928, ko se je isselilo iz Slovenije okoliroma ozemlja takratne Dravske banovine v Kanado 1008 oseb okoliroma 5921 iz vseh pokrajin stare Jugoslavije (9,114). Po podatkih "Iseljeniškega kongresarjata v Zagrebu", na osnovi teh podatkov smo sestavili tudi statistike selitvenih tokov med obema vojnama, se je isselilo v Kanado med obema vojnama 4593 oseb iz Slovenije, v enakem obdobju se jih je vrnilo 1234, iz tega sledi negativni migracijski saldo 3359 (glej tabele 5 in grafikon 1). Kljub nekaterim pomanjkljivostim (specifikacija glede na nacionalno strukturo ali regionalno rasporeditev, pomanjkljivosti pri beleženju itd.) so ti podatki dober vir za poglobljanje v prekomorske selitvene tokove med obema vojnama, vsaj pri navedbah za takratno

Tabela 5: Isseljevanje v Kanado in vračanje v Kraljevino Jugoslavijo v obdobju 1919-1939¹ s posebnim osiroma na Slovenijo (v številkah in %)

leto	Isseljevanje			Vračanje			Selitveni saldo	
	iz Jugoslav.	iz Slovenije	%	v Jugoslav.	v Slovenije	%	za Jugoslav.	za Slovenije
1919	8	1 +	-	107	15 +	-	- 99	+ 14
1920	142	19 +	-	238	32 +	-	+ 96	+ 13
1921	87	13	14,9	120	16 +	-	+ 33	+ 3
1922	179	2	1,1	78	11 +	-	- 101	+ 9
1923	717	46	6,4	31	1	3,2	- 686	- 45
1924	1941	206	10,6	62	8	12,9	- 1879	-198
1925	2436	329	13,5	106	18	17,0	- 2330	-311
1926	4831	613	12,7	156	19	12,2	- 4675	-594
1927	4656	704	15,1	418	26	6,2	- 4238	-678
1928	5921	1008	17,0	673	80	11,9	- 5248	-928
1929	4030	482	12,0	783	117	14,9	- 3247	-365
1930	2745	369	13,4	1115	166	14,9	- 1630	-203
1931	604	65	10,8	1265	141	11,1	+ 661	+ 76
1932	491	54	11,0	1057	210	19,9	+ 566	+156
1933	537	90	16,8	589	53	9,0	+ 52	- 37
1934	543	112	20,6	410	56 +	-	- 133	- 56
1935	566	96	17,0	407	55 +	-	- 159	- 41
1936	653	92	14,1	372	51 +	-	- 281	-441
1937	919	97	10,5	395	76	19,2	- 524	- 21
1938	1009	103	10,2	448	50	11,2	- 561	- 53
1939	488	92	18,8	240	33	13,7	- 248	- 59
Skupaj	33503	4593	13,7	9070	1234	13,6	- 24433	-3359

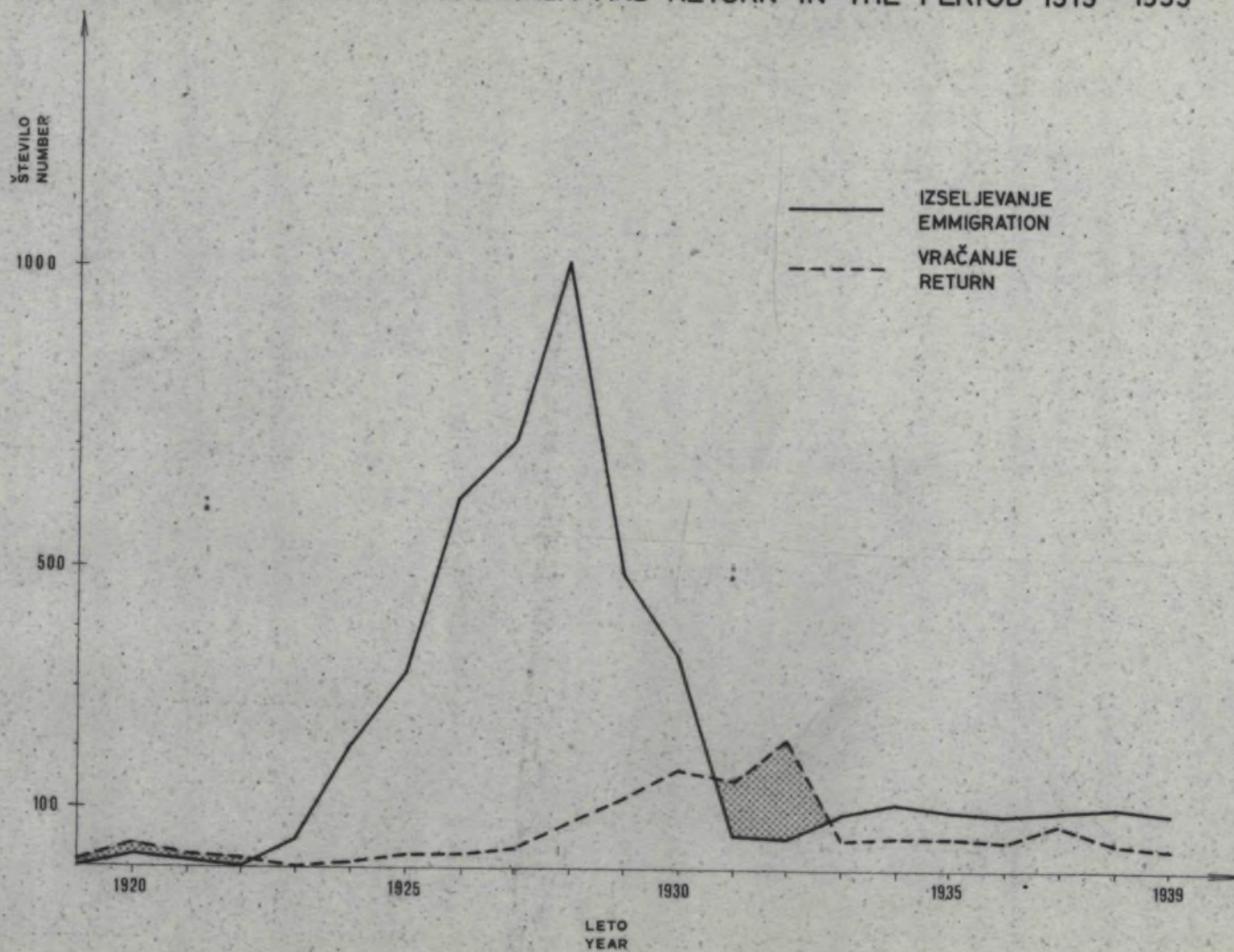
¹ Podatki o isseljevanju za obdobje 1919-1920 in podatki o vračanju za obdobje 1919-1922 ter 1934-1936 niso specifikirani po posameznih pokrajinah osiroma banovinah. Številke za Slovenijo, označene s zvezdico, so izračunane na osnovi medvojnega povprečnega deleža števila isseljenih in vračajočih.

Vir: 1. Grado Arthur: Migraciona enciklopedija, Zagreb 1930.

2. Statistički godišnjak Kraljevine Jugoslavije, Beograd 1929-1940.

IZSELJEVANJE IZ SLOVENIJE V KANADO IN VRAČANJE V OBDOBJU 1919-1939
EMMIGRATION FROM SLOVENIA TO CANADA AND RETURN IN THE PERIOD 1919 - 1939

1

ozemlje Slovenije in poznejše dravske banovine. Primorski del slovenskega etničnega ozemlja, ki je bil takrat pod Italijo, v primeru selitvenih tokov v Kanado ni tako pomemben, ker se je takojšnje prebivalstvo selilo pretežno v dežele Latinske Amerike.

Drugače je pri proučevanju sušanjih selitev iz drugih jugoslovanskih pokrajin, saj seje posameznih banovin niso sovpadale s današnjo upravno razdelitvijo, še manj pa s etničnimi mejami. Podatke po banovinah je tako skoraj nemogoče prikrojiti današnji upravni razdelitvi. Podoben problem je tudi pri proučevanju etničnega porekla predvojnih izseljencev.

Is podatkov v tabeli 5 je razvidno, da je bil selitveni saldo pozitiven takoj po prvi svetovni vojni ter v letih svetovne ekonomske recesije. Povratnikom so se v tem obdobju pridružile tudi osebe, ki so bile deportirane iz Kanade zaradi aktivnega sodelovanja v naprednem delovskem gibanju, pri organizaciji stavk in naprednih klubov. Vračanje po prvi svetovni vojni je sploh specifičnost takratnih sušanjih migracijskih tokov. Dolfe Vegelnik razlaga to v svoji študiji s ustanovitvijo nacionalne države Slovenije, ki je poleg rojakov iz Amerike pritegnila tudi del Slovencev iz drugih krajev Jugoslavije ter veliko število Primorcev, ki niso vzdržali nacionalnega zatiranja v Italiji.

Za obdobje 1921 do 1931 je specifično, da je znašal dejanski prirastek prebivalstva 84.000, naravni prirastek prebivalstva pa 119.000; iz tega sledi negativni migracijski presežek 35.000 prebivalcev. Ker znaša negativni migracijski presežek za celotno sedanje območje Slovenije za to razdobje 63.000, bi to pomenilo, da se iz Primorskega dela sedanje Slovenije, ki je bil pred vojno pod Italijo isselilo v tujino v tem času okoli 20.000 ljudi. Šiferer postavlja cenitev na 40.000 za celotno obdobje med obema vojnama (št.120). Svetovna ekonomska kriza je skoraj v popolni meri zavrla prekomorsko isseljevanje, do izkrasa pridejo kontinentalne migracije, ki dosežejo višek tik pred drugo svetovno vojno, ko se ekonomskim pogojem isseljevanja pridružijo tudi politični - beg pred nevarnostmi agresije. Leta

1939 je "Odjek za zaščito izseljenika pri Ministrstvu socijalne politike" izdal okrožnico, s katero se prepoveduje izseljevanje v Združene države Amerike in v druge prekomorske dežele, razen za osebe s pasošem. Prošnjo za izselitev lahko daje le osebe (žene, otroci), ki se pridružijo svojim družinskim partnerjem oziroma staršem (20).

Krizno obdobje v začetku tridesetih let ter kanadska restriktivna politika sta skoraj zaustavili dotok priseljencev iz Slovenije - Jugoslavije v Kanado. Pogoje za vselitev v tem času smo že omenili v predhodnem poglavju. Iz tabel se vidi, da se je že leta 1929 število priseljencev iz Slovenije zmanjšalo več kot za polovico. Dejansko se že v tem vidi eden izmed ukrepov kanadske vlade ob nastopu krizne situacije. Zaradi favorizirane imigracije angleških delavcev so namreč že decembra 1928 močno omejili doseljevanje iz dežel srednje in južne Evrope.

Leta 1931 je bilo v Kanadi 16.376 Jugoslovanov po etničnem izvoru. Od tega je bilo 74,3 % rojenih v Jugoslaviji, 20 % v Kanadi (druga generacija), 1,5 % v Združenih državah Amerike in ostalo v nekaterih drugih evropskih in prekomorskih deželah (16).

Podatki "Izseljeniškega komesarjata" po letu 1928 in tudi predvojnne uradne statistike se razlikujejo od kanadske uradne statistike, vendar ne toliko v končnem seštevku kot v navedbah za nacionalne skupine. V prvih letih po vojni je v uradnih statistikah glede priseljevanja iz Jugoslavije (posebno še pri opredeljevanju statističnih kategorij na nacionalni osnovi) še večja sveda kot v obdobju pred prvo svetovno vojno. Običajna kategorija: "Croatian and Slovenian, Serbian, Dalmatian-Bosnian-Herzegovinian" se pridruži še kategorija "Jugo-slavs", na nekaterih mestih "Yugoslav". Zmedo so deloma rešili leta 1926, ko se spriče vse večjega števila priseljencev različnih narodnosti opredelili prišleke tudi na jezikovni osnovi. Takrat se prvič v kanadskih migracijskih statistikah pojavijo Slovenci v

okviru samostojne statistične kategorije. Ta moment nastopi ponovno šele leta 1971 - v času uradnega statističnega popisa - v zvezi z opredelitvijo glede na materni jezik.

Vse to pa ni pomagalo da bi izeli kar najbolj natančni pregled doseljavanja Slovencev v Kanado s strani kanadskih uradnih statistik. Podatki za priseljence - stare deset let in več - ki so ob prihodu govorili slovenski jezik, so za več kot polovico manjši od navedb v tabeli 5 (glej tabelo 6). Res je treba upoštevati to, da so tu izključeni otroci do desetega leta starosti (leta 1928 je znašal delež otrok od skupnega števila priseljencev iz Jugoslavije le 8,6 %) ter da so podatki jugoslovanske statistike na upravno, -regionalni osnovi; vendar je razlika kljub temu prevelika. Verjetno moramo tu upoštevati tudi lastno identifikacijo takratnih priseljencev iz Slovenije ter dejstvo, da vsi izseljenci iz takratnega ozemlja Dravske banovine niso bili Slovenci.

3.1. Geografska razprostranjenost izseljenskih jeder med obema vojnama

V obdobju med obema vojnama se že izoblikujejo posamezna jedra s slovenskimi oziroma drugimi jugoslovanskimi priseljenci. Prvi pregled naših naselbinskih jeder nam nudi kanadski uradni popis prebivalstva iz leta 1921, vendar samo za skupino "Serbo-Croate" (kakor smo videli v tabeli 4, spadajo sea tudi Slovenci). Večje skupine naših izseljencev najdemo takrat v prerijskih provincah: Alberta Saskatchewan in deloma tudi v Manitobi. Na prvem mestu sta Lethbridge (Alberta) s 312 izseljenci in Regina (Saskatchewan) s 278 rojaki. Večje naselje s jugoslovanskimi priseljenci so bila še: Algona (295), Welland (240), Sault St. Marie (281) in Hamilton (157) v Ontariju ter Vancouver (126) v British Columbiji.

Po letu 1924, ko se priseli v Kanado večja skupina novih priseljencev, se regionalna rasporeditev slovenskih izseljencev

**Tabela 6: Priseljevanje Slovencev - starih 10 let in več v
Kanado v obdobju 1926 - 1946**

Leto	Število	%
1926	515	35,11
1927	218	14,86
1928	212	14,45
1929	254	17,31
1930	167	11,38
1931	83	5,66
1932	8	0,55
1933	-	-
1934	3	0,20
1935	-	-
1936	3	0,20
1937	2	0,14
1938	-	-
1939	-	-
1940	-	-
1941	-	-
1942	-	-
1943	-	-
1944	-	-
1945	1	0,07
1946	1	0,07
Skupaj	1467	100,00

Vir: The Canada Yearbook, Ottawa 1928-1947

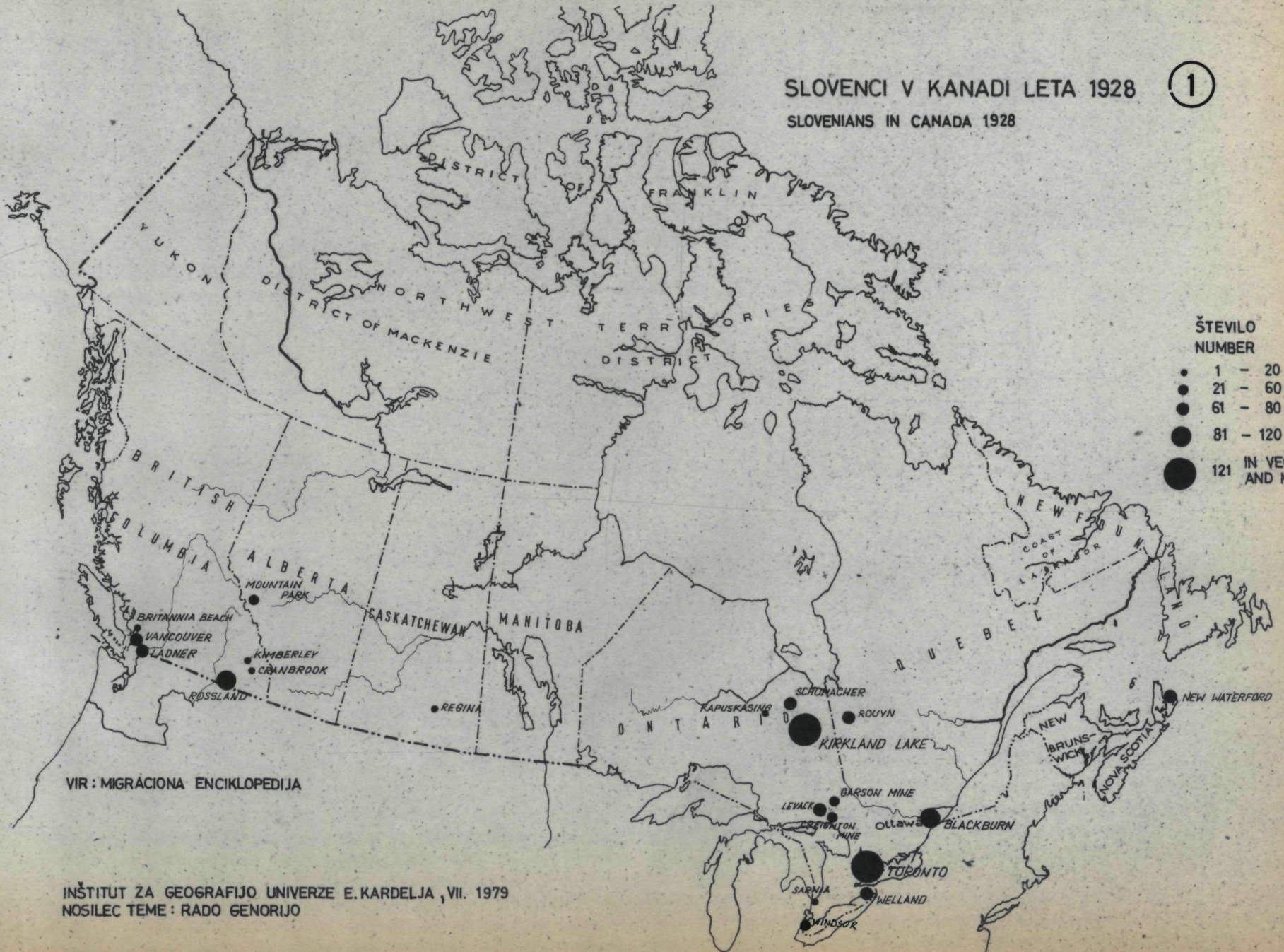
po posameznih naseljih precej spremenil. Kmalu za tega je Grado podal v svoji Migracioni enciklopediji podrobnejši pregled naselbin, kjer so prebivali Slovenci, Hrvati in Srbi. Pomankljivost tega pregleda je v tem, da nikjer ne navaja Črnogorcev, Makedoncev ter drugih narodnosti, ki so se v tistem času izseljevale iz stare Jugoslavije. Omeniti velja predvsem veliko število Romunov, Madžarov, Nemcev itd., ki so se izseljevali iz Vojvodine. Poleg tega je njegov seštevek precej nižji od dejanskega števila takratnih izseljencev iz Jugoslavije. Podatki v njegovem delu se večinoma nanašajo na leto 1928. V pregled poglavnih naselij je vključil 10996 rojakov; od tega 5072 Hrvatov, 2858 Srbov ter 1179 Slovencev. Slovencev je bilo tako le 10,7 % od skupnega števila. Največ jih je prebivalo v Kirkland Lake-u (150) in Torontu (150). V Ontariju so bile večje naselbine še v Windsoru (50), Levacku (55), Schumacherju (60) itd. (glej tabelo 7 in karto 1). Večje število zasledimo še v rudarskih mestih British Columbijе (Blackburn, Ladner in Rossland) ter v Vancouverju (50). Močna naselbina je bila tudi v New Waterfordu na Novi Scotii ter v Rouyn-u v Quebecu. Kirkland Lake je v tem času še postal največja slovenska naselbina v Kanadi, njegova vloga se je do konca druge svetovne vojne še okrepila.

Po pregledu arhivskega gradiva Zveze kanadskih Jugoslovanov ter nekaterih njihovih brošur smo naredili za predvojno obdobje preglednejši kataster slovenskih in drugih jugoslovenskih naselbin v Kanadi (glej tabelo 8 in karto 2). Osnovni podatki so bili zabeleženi v "spomenici", ki jo je omenjena Zveza izdala leta 1942 kot spominsko knjigo za vse tiste, ki so prispevali za medikalno pomoč Sovjetski zvezi v času druge svetovne vojne. Ker so bila za posamezna naselja podatki le za družinsko stanje, za nekatera pa so bili pomankljivi, smo podatke nekoliko koregirali. Iz tega pregleda smo dobili tako dokaj natančno sliko o regionalni razporeditvi slovenskih izseljenskih jeder v obdobju med obema vojnama; hkrati pa tudi skupno število Srbov, Hrvatov in Slovencev v letu 1941, ko je bila kampanija končana.

SLOVenci V KANADI LETA 1928

1

SLOVENIANS IN CANADA 1928

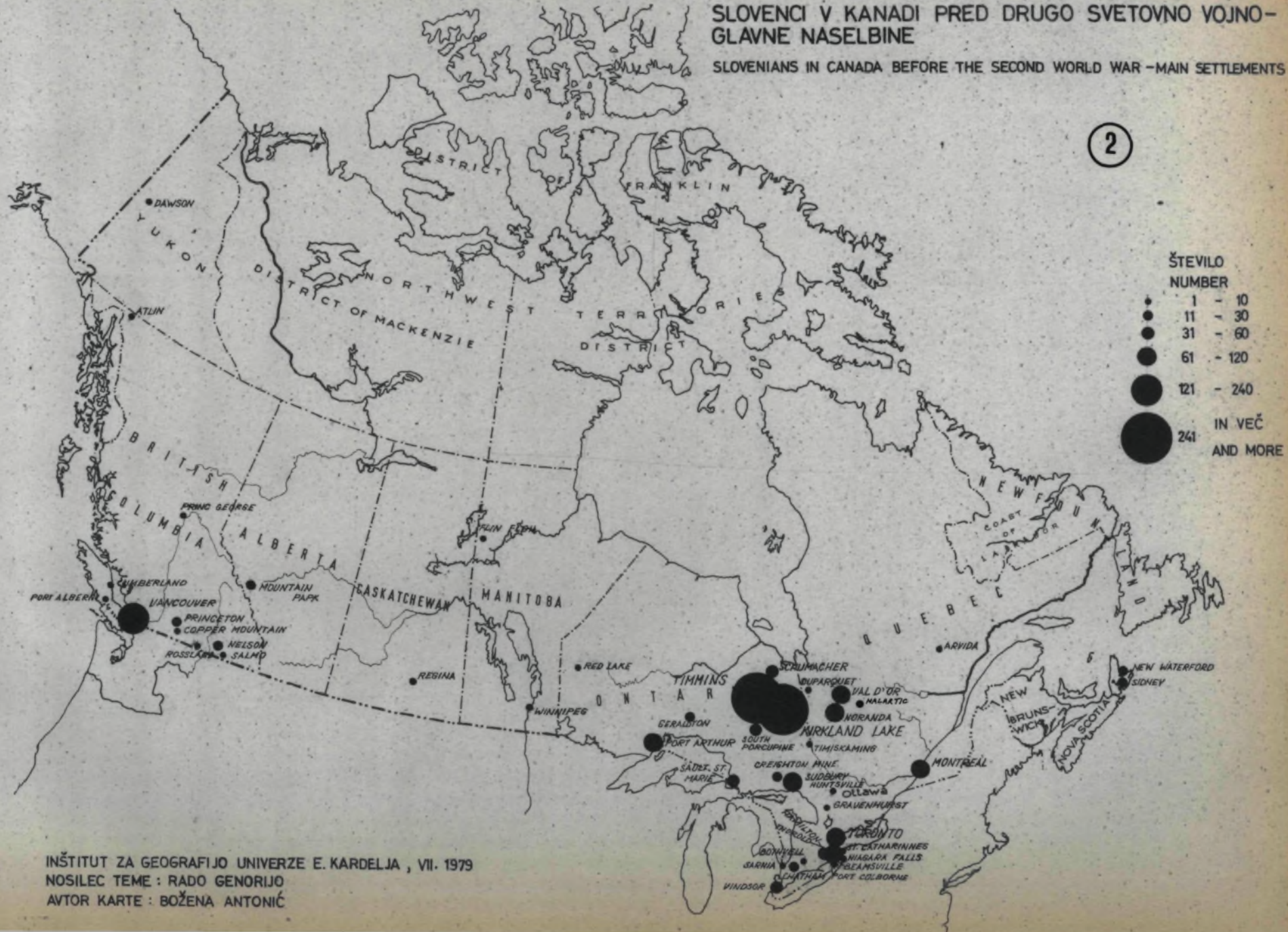
VIR : MIGRACIONA ENCIKLOPEDIJA

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII. 1979
 NOSILEC TEME : RADO GENORIJO

SLOVENC V KANADI PRED DRUGO SVETOVNO VOJNO- GLAVNE NASELBINE

SLOVENIANS IN CANADA BEFORE THE SECOND WORLD WAR - MAIN SETTLEMENTS

2

ŠTEVILO
NUMBER

- 1 - 10
- 11 - 30
- 31 - 60
- 61 - 120
- 121 - 240
- IN VEČ
AND MORE

Slovencev je bilo takrat 2.084 ali 13 % vseh izseljencev (številka verjetno ne zajema tretjine rojakov). Skupaj je bilo leta 1941 v Kanadi 16096 Srbor, Hrvatov in Slovencev. Podatki statističnega popisa iz leta 1941 pokažejo nekoliko višjo številko, kar je razumljivo, saj so v popisu upoštevani tudi drugi jugoslovanski narodi in narodnosti. Ne glede na to pa nam pregled v tabeli 8 služi kot realen in trajen dokument o številu Slovencev po posameznih glavnih naselbinah kot tudi o njihovi regionalni razporeditvi.

Največ Slovencev je bilo v Kirkland Lake-u (500), v bližnjem Timinsu je prebivalo tedaj 264 Slovencev; nato sledijo še Vancouver (200), Toronto (113), Noranda (109), Sudbury (100), Fort Arthur (75), Val d'Ur (69), Windsor (60) Sault St. Marie (50) itd. Koncentrirali so se predvsem v območjih z razvitim rudarstvom (slasti rudnikov zlata) ter v manjšem delu v mestih z avtomobilsko industrijo, črno metalurgijo, barvno metalurgijo ali gosdarskih kampih in na farmah (samo v območju Niagarskega polotoka). Čeprav so prišli v Kanado kot "farnarski" delavci, so se hitro preselili. Mnogi so že na poti proti sahadu spremenili smer vožnje ter hiteli v kraje kjer so ostali rojaki že pred njimi delali v rudnikih ali v industriji. Plače so bile v tem primeru nekoliko boljše, zaradi tega so rajši delali pod težkimi pogoji v rudnikih kot pa da bi životalili na farmah.

3.2. Regionalni izvor slovenskih izseljencev v Kanadi med obema vojnama

O izvoru naših rojakov v Kanadi nimamo uradnih podatkov. V nekaterih poljudnih delih je sicer napisano, da je v Kanadi precej Primorcev, Prekaurcev in Dolenjcev; preko tega pa dosedanja dela niso šla. Podatke o izvoru izseljencev med obema vojnama lahko dobimo deloma v fondu izseljenskega referata Dravske banovine (podatke hrani Arhiv Slovenije). Tu so navedeni med drugim tudi podatki o izseljencih, ki so se naselili v tujini v obdobju med 1884 do 1937 in so bili leta 1937 še živi. Omenjeni podatki temeljijo na popisu izseljencev, ki ga

je leta 1937 izvedel Isseljenski referat¹ pri dravski banovinski upravi. Podatki niso vedno natančni, vendar nam vseeno prikažejo nekatera svojstva slovenskega isseljstva v času pred-industrijskih selitev v prekomorske dežele. Zaradi tehničnih razlogov niso bili vsi omenjeni podatki na voljo, zato smo se pri tem delu osredotočili na podatke Republiškega sekretariata za notranje zadeve (odslej Sekretariat). Absolutnega

¹ Pri šestem oddelku kraljevske banske uprave Dravske banovine je bil ustanovljen s odredbo kraljevske banske uprave z dne 20/6.1931, VI.No.11442/1 isseljenski referat, in s odredbo z dne 26/9.1935, I.No.8940/2 razširjen tudi na priseljence ter se imenuje potemtakem "Isseljenski in priseljenski referat kraljevske banske uprave Dravske banovine."

Naloga tega referata je bila:

- Voditi kataster isseljencev in njih redbinskih članov.
- Zbirati podatke o gospodarskih in delavskih razmerah v vseh krajih naše emigracije.
- Vzdrževati svese s uglednimi našimi isseljenci in njih organizacijami.
- Dajati pojasnila osebam, ki se nameravajo isseliti v inozemstvo ali ki se vračajo iz inozemstva; po potrebi izdajati tudi v časopisih in letakih poročila o delovskih in gospodarskih razmerah v krajih naše emigracije.
- Posredovati v sapuščinah, savarovalniških in odškodninskih zadevah naših isseljencev in njih svojcev.
- Predlagati mere v cilju kulturnega in nacionalnega izobraževanja naših isseljencev v tujini.
- Posredovati po svojih zaupnikih v inozemstvu nezaposlenim za dele.
- Preskrbovati našim isseljencem po razpoložljivih sredstvih patriotsko in vzgojno štivo.
- Predlagati podporo tu-in inozemskim isseljenskim društvom ter funkcionarjem.
- Pospoševati domačo kolonizacijo, slasti v južnih krajih države.

V Dravski banovini je vodila privatno skrb nad isseljenci "Družba Sv. Rafaela za varstvo isseljencev", s sedešem v Ljubljani. Ustanovljena je bila leta 1927. Predsednik te družbe je bil pater Kazimir Zakrajšek, župnik pri sv. Krištofu v Ljubljani. Ta družba je izdajala mesečnik "Isseljenski vestnik Rafael". Leta 1936 se omenjenim dejavnikom pridruži še načrt za ustanovitev Slovenskega isseljenskega inštituta v Ljubljani. Pri Rafaelovi družbi so sklenili, da bi po vzoru drugih narodov, ki so posvečali isseljenski problematiki več pozornosti, ustanovili isseljenski inštitut v Ljubljani. Ob inštitutu naj bi obstajal tudi informacijski urad za vsa področja javnega in privatnega delovanja. Cilji so bili usmerjeni v pomoč isseljencem v verskem, narodnem in šele potem v socialnem oziru. Naši isseljenci pa naj bi to ljubezen hvalečno ter ljubeznivo povračali predvsem v obliki finančnih sredstev. Ob takih ciljih nam ni potreben poseben komentar. Koliko pa je bilo resnično storjenega za isseljence pa je pokazal čas.

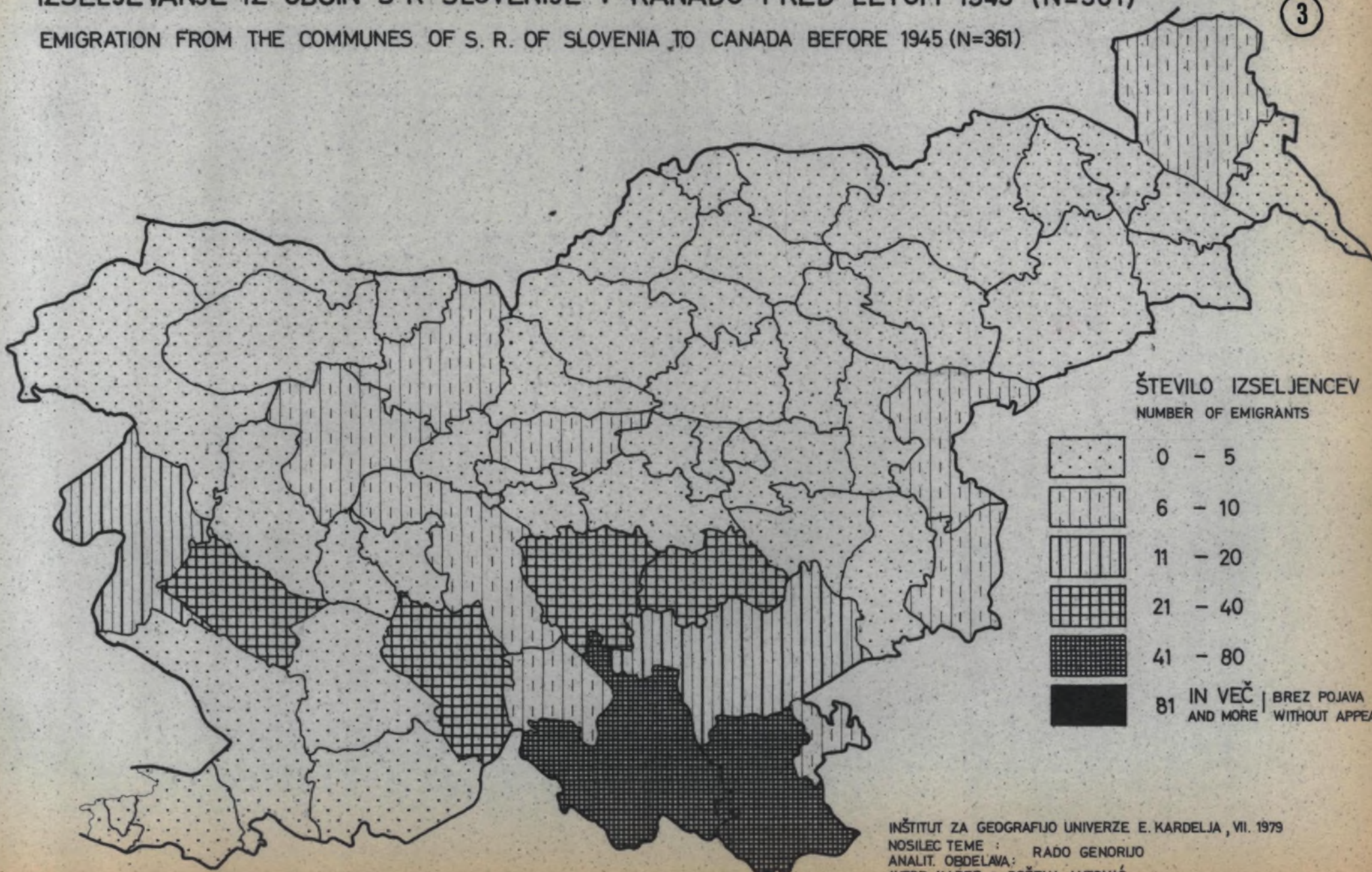
Števila tudi v tem primeru ni bilo mogoče dobiti, vendar so podatki za 361 predvojnih izseljencev dovolj relevantni za prikaz regionalnega porekla tedanjih slovenskih izseljencev v Kanadi. O izseljevanju iz posameznih slovenskih regij v tem času pa je več napisanega v nekaterih poljudnih delih. (58,85,86,116). V našem primeru (glej tudi tabelo 9) nam karta 3 prikazuje, da so bila v tem času tradicionalna območja izseljevanja še vedno v okviru dolenjsko-notranjskih občin ter deloma primorskih in občine Murska Sobota. Severovzhodna Slovenija je zastopana v manjši meri zaradi kontinentalnega izseljevanja, ki se je še posebej razmahnilo po letu 1927. Med občinami izseljevanja so v prevladi predvsem tiste s visokim deležem agrarnega prebivalstva, s visoko agrarno prenaseljenostjo ter nerazvito industrijo. Temu se pridruži še politični moment zatiranja primorskih Slovencev na območju, ki je spadalo pod Italijo. Največje število izseljencev je bilo iz občine Črna na Koroškem. Kraška območja Slovenije so v tem pogledu prednjačila pred ostalimi; tu so pereče socialno-ekonomske razmere še posebej prišle do izraza.

V Ljubljani, na območju Gorenjske, v okolici Celja, v Zasavju, Mariboru in Mežiški dolini sta se začeli razvijati industrija in rudarstvo, ki sta še pritegovali odvižno kmečko delovno silo iz svoje širše in ožje okolice. (55)

Med izseljenci je bilo vsekakor največ rojakov iz južne Slovenije, torej prevladovala so območja, ki so najbolj kmetijska in najmanj industrializirana. S temi pogledi se nam odpirajo novi vidiki v socialni, prostorski in ekonomski značaj našega izseljenstva. Dejstvo je, da je večina izseljencev prišla s kmetov, iz manj razvitih perifernih kraških območij ter subpanonskih in primorskih delov Slovenije. V Kanadi jih kmetijska dejavnost ni privlačevala - še manj najemniško delo na faralah. Uvrstili so se med delovstvo v industriji, rudarstvu in drugih nekmetijskih dejavnosti. Postali so pripadniki delovskega razreda.

IZSELJEVANJE IZ OBČIN S R SLOVENIJE V KANADO PRED LETOM 1945 (N=361)

EMIGRATION FROM THE COMMUNES OF S. R. OF SLOVENIA TO CANADA BEFORE 1945 (N=361)

ŠTEVILO IZSELJENCEV
NUMBER OF EMIGRANTS

	0 - 5
	6 - 10
	11 - 20
	21 - 40
	41 - 80
	81 IN VEČ BREZ POJAVA AND MORE WITHOUT APPEARING

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII. 1979
NOSILEC TEME : RAĐO GENORIJO
ANALIT. OBDELAVA :
AVTOR KARTE : BOŽENA ANTONIĆ

Geografska karakteristika predvojnih selitvenih tokov v Kanado je tudi v tem, da se regije doselitve niso razlikovale od izvirnega okolja samo po stopnji socio-ekonomskega in kulturnega razvoja, temveč tudi po različnih naravogeografskih potezah in pogojih za življenje. V tem osiru bi opozoril predvsem na rudarska mesta v severnih predelih Ontaria (Kirkland Lake, Timmins, Schumacher, South Porcupine), Quebeca (Noranda, Val d'Or, Malartic, Rouyn itd.) ter British Columbijе, kjer je bivalo v tridesetih letih več kot polevica slovenskih in drugih jugoslovanskih izseljencev.

V okviru geografskih aspektov izseljenstva pride do izraza prav na obravnavanem območju, specifična prostorska interakcija med posameznikom ali določeno socialno skupino (imigrantko etnično skupnostjo) ter različnimi zemeljskimi naravnimi ter družbenimi fenomenimi. Nekateri dosedanje izkušnje kažejo namreč, da moderni migracijski tokovi nikoli niso potekali v večjem obsegu med območji z velikimi razlikami v podnebnih in drugih naravnih dano-
sti. Že Maurice Davie je opozoril, da je šel izseljenec nerad iz "svojega" naravnega okolja. Ta pojav je bil svojstven le za kolonizacijo ter nekatere druge pojavne oblike premikov prebivalstva v prostoru.

Tabela 7: Srbi, Hrvati in Slovenci v Kanadi leta 1928 - po glavnih naseljih in provincah

Naselje	Provincia	Skupaj	Srbi	Hrvati	Slovenci
New Waterford	Nova Scotia	100	-	20	80
Arvida	Quebec	50	-	50	-
Rouyn	"	213	33	120	60
Skupaj	Quebec	263	33	170	60
Chipawa	Ontario	36	16	20	-
Creighton Mine	"	132	2	100	30
Ford City	"	400	150	200	50
Garson Mine	"	40	-	10	30
Hamilton	"	600	-	-	-
Kingsville Lake	"	30	-	-	-
Kirkland Lake	"	320	50	120	150
Kapuskasing	"	215	50	150	15
Levack	"	89	8	26	55
Sarnia	"	70	-	50	20
Sault St. Marie	"	500	-	500	-
Schunacher	"	490	50	380	60
Toronto	"	900	350	400	150
Welland	"	600	80	450	70
Skupaj	Ontario	4422	756	2406	630
Franscona	Manitoba	10	-	-	-
Winnipeg	"	60	-	-	-
Skupaj	Manitoba	70	-	-	-

Avonlea	Saskatchewan	303	30	-	-
Blathworth	"	25	-	25	-
Collier	"	20	20	-	-
Hanley	"	6	-	6	-
Kenastone	"	13	-	13	-
Leask	"	12	-	12	-
Regina	"	400	348	50	2

Skupaj	Saskatchewan	506	398	106	2

Brule Mine	Alberta	45	30	15	-
Cadomin	"	20	5	15	-
Calgary	"	50	-	-	-
Drumheller	"	50	-	-	-
Edmonton	"	130	-	-	-
Edson	"	30	-	-	-
Legal	"	40	-	40	-
Mercoal	"	25	-	-	-
Mountain	"	40	4	6	30
Robb	"	27	15	10	2
Tober	"	21	2	19	-
Wayne	"	25	-	-	-

Skupaj	Alberta	503	56	105	32

Allenby	British Columbia	30	-	-	-
Anyax	"	170	-	-	-
Blackburn	"	100	-	-	100
Britannia Beach	"	315	115	180	20
Cassady	"	20	-	-	-

Chemainus	"	30	-	-	-
Copper Mountain	"	180	60	120	-
Cranbrook	"	50	45	-	5
Eaglewood	"	20	-	20	-
Granit Falls	"	30	-	-	-
Invermere	"	30	-	-	-
Kampbell River	"	30	-	-	-
Kiaberley	"	100	50	30	20
Ladner	"	100	20	-	80
Ladysmith	"	110	-	110	-
Nanaimo	"	210	10	200	-
Nelson	"	250	50	200	-
Ocean Falls	"	50	-	-	-
Porteau	"	20	-	-	-
Powell River	"	120	-	-	-
Prince George	"	175	35	140	-
Prince Rupert	"	150	20	130	-
Premier	"	120	80	40	-
Princeton	"	300	-	300	-
Roseland	"	150	20	30	100
South Wellington	"	75	60	15	-
South Sloon	"	200	-	-	-
Stewart	"	400	350	50	-
Strawberry	"	12	-	-	-
Swift Creek	"	30	-	-	-
Trail	"	150	-	150	-
Vancouver	"	1200	600	550	50
Wedgewood	"	100	100	-	-

Skupaj	British Columbia	5027	1615	2265	375

Allin	Yukon	50	-	-	-
China City	-"-	30	-	-	-
Dawson	-"-	25	-	-	-

Skupaj	Yukon	105	-	-	-

Skupaj	Canada	10996	2858	5072	1179

Vir: Grao Artur: Migraciona enciklopedija, Kanada, Svezak 1,
Zagreb 1930.

Tabela 8: Srbi, Hrvati in Slovenci v Kanadi leta 1941 - po glavnih naseljih in provincah

Naselje	Provincia	Skupaj	Srbi	Hrvati	Slovenci
New Aberdeen	Nova Scotia	9	-	8	1
New Waterford	-"-	48	1	30	17
Sydney	-"-	32	-	20	12
Skupaj	Nova Scotia	89	1	58	30
Arentfield	Quebec	8	2	4	2
Arvida	-"-	41	-	39	2
DuParquet	-"-	44	12	24	8
Hull	-"-	1	-	1	-
Malartic	-"-	155	44	62	49
Montreal	-"-	435	170	200	65
Noranda	-"-	440	180	151	109
Normentel	-"-	16	5	8	3
Timiskaming	-"-	20	-	19	1
Val d'Or	-"-	349	80	200	69
Skupaj	Quebec	1509	493	708	308
Beardmore	Ontario	12	3	9	-
Bothwell	-"-	20	-	18	2
Brantford	-"-	40	-	40	-
Casumit Lake	-"-	7	1	5	1
Chatham	-"-	64	55	6	3
Creighton Mine	-"-	112	6	84	22
Geraldton	-"-	80	8	60	12
Gravenhurst	-"-	11	1	8	2
Hoskin - Delanere	-"-	29	-	29	-

Huntsville	"	46	-	38	8
Hamilton	"	835	250	550	35
Kirkland Lake	"	2100	400	1200	500
Kitchener	"	1	-	1	-
Larder Lake	"	56	1	50	5
London	"	10	2	7	1
Luscar	"	17	3	12	2
Niagara	"	184	98	85	1
Chippawa	"	51	17	34	-
Parry Sound	"	9	2	7	-
Fort Arthur	"	625	50	500	75
Port Colborne	"	465	187	277	1
Red Lake	"	34	8	18	8
Barnia	"	24	3	13	8
Sault St. Marie	"	600	-	550	50
Schumacher	"	800	56	712	32
Sioux Lookout	"	6	-	6	-
South Porcupine	"	207	6	168	33
St. Catharines	"	42	-	35	7
Sturgeon River	"	6	3	3	-
Sudbury	"	900	300	500	100
Thorold	"	31	5	25	1
Timmins	"	463	20	179	264
Toronto	"	1047	315	619	113
Vineland	"	20	-	-	20
Welland	"	775	175	600	-
Windsor	"	1260	600	600	60
Beansville	"	80	-	-	80

Skupaj	Ontario	11069	2575	7048	1446

Flin Flon	Manitoba	107	62	44	1
Sheridan	"	57	-	57	-
Winnipeg	"	80	19	61	-

Skupaj	Manitoba	244	81	162	1

Cadomin	Alberta	33	21	12	-
Calgary	"	60	30	30	-
Mountain Park	"	104	30	47	27
Rycroft	"	140	8	132	-

Skupaj	Alberta	337	89	221	27

Aleza Lake	British Columbia	15	3	10	2
Atlin	"	28	4	21	3
Chemainus	"	25	6	16	3
Copper Mountain	"	43	9	30	4
Courtenay	"	40	-	40	-
Crown's Nest	"	21	-	21	-
Cumberland	"	116	26	84	6
Eburne	"	49	1	48	-
Natal	"	23	6	16	1
Nelson	"	50	4	34	12
Prince George	"	89	47	38	4
Port Alberni	"	119	17	100	2
Princeton	"	160	10	130	20
Rossland	"	69	17	43	9
Salmo	"	3	-	2	1
South Slocan	"	25	-	25	-

Vancouver	-"-	1900	500	1200	200
Wells	-"-	12	4	5	3
Zebalos	-"-	16	9	7	-

Skupaj	British Columbia	2803	663	1870	270

Dawson	Yukon	45	6	37	2

Skupaj	Canada	16.096	3.908	10.104	2.084

Vir: Savez kanadskih Hrvata, Srba i Slovenaca: Help to the Soviet Union from Croatians, Serbians and Slovenians of Canada, Toronto 1942.

Tabela je prirejena potrebi prišujete študije. Večina podatkov je direktno povzeta iz omenjene brošure, pri navedbah o številu družin pa smo preračunavali podatke ter jih priredili na število izseljencev. Pri tem smo pomnožili vsako družino s štiri.

Tabela 9: Izseljevanje iz občin SR Slovenije v Kanado - po posameznih obdobjih

Občina	Skupaj		pred 1945		1945-50		1951-55		1956-60		po letu 1960	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Ajdovščina	215	100	26	12,1	37	17,2	54	25,1	56	26,1	42	19,5
Brežice	98	100	9	9,2	11	11,2	17	17,3	52	53,1	9	9,2
Celje	129	100	5	3,9	17	13,2	20	15,5	80	62,0	7	5,4
Cerknica	92	100	25	27,2	22	23,9	19	20,6	18	19,6	8	8,7
Črnomelj	391	100	42	10,7	19	4,9	35	9,0	228	58,3	67	17,1
Domžale	33	100	7	21,2	16	48,5	2	6,1	8	24,2	-	-
Dravograd	6	100	-	-	2	33,3	1	16,7	3	50,0	-	-
Gornja Radgona	4	100	-	-	1	25,0	-	-	3	75,0	-	-
Grosuplje	193	100	22	11,4	66	34,2	25	12,9	70	36,3	10	5,2
Hrastnik	2	100	-	-	-	-	1	50,0	1	50,0	-	-
Idrija	43	100	5	11,6	16	37,2	5	11,6	15	34,9	2	4,7
Ilirska Bistrica	110	100	-	-	40	36,4	36	32,7	33	30,0	1	0,9
Isola	9	100	-	-	-	-	-	-	9	100	-	-
Jesenice	97	100	1	1,0	14	14,4	23	23,7	50	51,6	9	9,3
Kamnik	86	100	3	3,5	38	44,2	4	4,6	28	32,6	13	15,1
Kočevje	141	100	42	29,8	25	17,7	11	7,8	59	41,9	4	2,8
Koper	44	100	-	-	10	22,7	15	29,5	20	45,5	1	2,3
Kranj	129	100	10	7,8	51	39,5	11	8,5	40	31,0	17	13,2
Krško	88	100	3	3,4	7	8,0	6	6,8	65	73,9	7	7,9
Laško	34	100	2	5,9	4	11,8	13	38,2	15	44,1	-	-
Lenart	25	100	-	-	3	12,0	9	36,0	11	44,0	2	8,0

Občina	Skupaj		pred 1945		1945-50		1951-55		1956-60		po letu 1960	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Lendava	78	100	2	2,6	6	7,7	29	37,2	40	51,3	1	1,2
Litija	58	100	1	1,7	15	25,9	13	22,4	18	31,0	11	19,0
Ljubljana-Bežigr.	79	100	1	1,3	35	44,3	10	12,6	32	40,5	1	1,3
Ljubljana-Center	199	100	10	5,0	68	34,2	36	18,1	76	38,2	9	4,5
Ljubljana-Moste	125	100	1	0,8	63	50,4	19	15,2	36	28,8	6	4,8
Ljubljana-Šiška	114	100	2	1,7	34	29,8	18	15,8	45	39,5	15	13,2
Ljubljana-Vič	337	100	10	3,0	197	58,5	47	13,9	58	17,2	25	7,4
Ljutomer	18	100	-	-	7	38,9	2	11,1	9	50,0	-	-
Logatec	38	100	1	2,6	15	39,5	2	5,3	18	47,3	2	5,3
Marijor	288	100	5	1,7	34	11,8	82	28,5	152	52,8	15	5,2
Metlika	89	100	7	7,9	8	8,9	7	7,9	33	37,1	34	38,2
Mozirje	55	100	2	3,6	-	-	8	14,6	44	80,0	1	1,8
Murska Sobota	322	100	8	2,5	28	8,7	42	13,0	233	72,4	11	3,4
Nova Gorica	138	100	11	8,0	38	26,1	50	36,2	34	24,6	7	5,1
Novo mesto	267	100	16	6,0	76	28,5	34	12,7	127	47,6	14	5,2
Orsoj	16	100	-	-	2	12,5	2	12,5	9	56,2	3	18,8
Piran	22	100	-	-	1	4,5	2	9,1	12	54,6	7	31,8
Postojna	47	100	-	-	11	23,4	14	29,8	20	42,6	2	4,2
Rtanj	92	100	5	5,4	15	16,3	17	18,5	47	51,1	8	8,7
Radlje	10	100	1	10,0	20	20,0	2	20,0	5	50,0	-	-
Redovljica	69	100	3	4,3	11	16,0	12	17,4	35	50,7	8	11,6
Ravne	39	100	-	-	9	23,1	14	35,9	14	35,9	2	5,1
Ribnica	181	100	7	3,9	114	63,0	9	5,0	35	19,3	16	8,8

Občina	Skupaj		pred 1945		1945-50		1951-55		1956-60		po letu 1960	
	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Sevnica	27	100	4	14,8	2	7,4	6	22,2	15	55,6	-	-
Sežana	97	100	4	4,1	26	26,8	30	31,0	26	26,8	11	11,3
Slovenjgradec	6	100	-	-	4	66,6	1	16,7	1	16,7	-	-
Slovenska Bistrica	25	100	1	4,3	2	8,7	3	13,1	13	56,5	4	17,4
Slovenske Konjice	31	100	2	6,5	2	6,5	12	38,7	9	29,0	6	19,3
Sentjur pri Celju	28	100	2	7,1	4	14,3	6	21,4	12	42,9	4	14,3
Škofja Loka	75	100	7	9,3	41	54,7	5	6,7	21	28,0	1	13,3
Šmarje pri Jelšah	59	100	8	13,6	5	8,5	9	15,2	27	45,8	10	16,9
Tolmin	29	100	-	-	11	37,9	11	37,9	5	17,3	2	6,9
Trbovlje	4	100	1	25,0	2	50,0	-	-	1	25,0	-	-
Trebnje	180	100	27	15,0	45	25,0	17	9,5	78	43,3	13	7,2
Trzin	48	100	2	4,2	6	12,5	5	10,4	18	37,5	17	35,4
Velenje	64	100	2	3,1	11	17,2	6	9,4	39	60,9	6	9,4
Vrhnika	36	100	1	2,8	17	47,2	6	16,7	11	30,5	1	2,8
Zagorje	11	100	-	-	6	54,5	1	9,1	4	36,4	-	-
Žalec	46	100	5	10,9	12	26,1	7	15,2	18	39,1	4	8,7
Skupaj	5414	100	361	6,7	1382	25,5	901	16,6	2294	42,4	476	8,8

Vir: Podatki Republiškega sekretariata za nobanje zadevo.

4. Selitveni tokovi po drugi svetovni vojni

4. 1. Splošne značilnosti povejnih selitvenih tokov iz Slovenije (Jugoslavije) v Kanado.

Povejne selitvene tokove karakterizira najprej masovna akcija ob povratku številnih jugoslovanskih izseljencev v domovino. Težko življenje v Kanadi večini izseljencev ni prineslo nič dobrega, le malo je bilo tistih, ki so uspeli v letih ekonomskih recesij, delavskih nemirov in stavek, zagotoviti boljše ekonomske pogoje življenja. Po drugi strani pa so v znanju revolucionarnih sprememb ter položaja v domovini-prekaljeni v borbah kanadskega delavskega gibanja - hiteli domov, da pomagajo pri obnovi porušene domovine. Tako je v kratkem času (1947-1948) ladja Radnik pripeljala v domovino skupaj 1869 oseb.

Škoda je, da ni bilo o tem več napisanega tudi s strani drugih, ki se ukvarjajo s nekaterimi vidiki izseljenstva. Povratek v Jugoslavijo je izval takrat v kanadski javnosti ter tudi v vladnih krogih številne diskusije. Boleče je bilo pač dejstvo, da gre ogromno število ljudi v dežele s drugačnim družbeno-ekonomskim sistemom ter v času, ko je kanadska ekonomija potrebovala kapital in delovno silo. V eni izmed številnih parlamentarnih debat je neki poslanec sestavil sledeče vprašanje vladnim predstavnikom: "Ali veste karkoli o tem holus-bolus exodusu" iz Kanade v času, ko nam je prebivalstvo potrebno?". Naslednji poslanec pa je sestavil sledeče vprašanje Ministru za finance: "Ali nas lahko informirate o kvoti kapitala, ki bo ob odhodu Jugoslovancev eksportirana iz dežele?" Podobna vprašanja so takrat burila duhove kanadskih parlamentarcev in so se polegla šele po letu 1948, da bi posneje le še občasno nastopala (24).

Število Slovencev je bilo v primerjavi z ostalimi povratniki najhno. V prvi skupini povratnikov je bilo le 12 Slovencev iz

Kanado, 8 iz Združenih držav Amerike ter 3 iz Paname (47). Leta 1948 sprejme Kanada še prvo večje skupino Jugoslovanov (3.483). V naslednjem letu jih sprejme 2.163, leta 1950 in leta 1951 pa še nadaljnjih 1.558 oziroma 5.651. S tem letom se nekako zaključí priseljevanje političnih emigrantov (podatki se nanašajo na osebe, ki so bile rojene v Jugoslaviji).

V povojnem obdobju (1945 do 1977) se je iselilo v Kanado 109.595 Jugoslovanov. Za Slovence ne moremo ugotoviti točnega števila, saj doma nismo beležili selitvenih tokov preko meje. Statistični zavodi so dobivali omenjene podatke od Zveznega sekretariata za notranje zadeve, vendar podatki niso bili specifikirani po republikah in so za namene omenjene raziskave in podobnih manj pomembnih. Podatki zavoda za statistiko SR Slovenije, ki temelje na prijavah in odjavah oseb pa tudi v tem primeru ne pridejo v poštev.

Kanadski statistični viri navajajo, da se je priselilo v obdobju 1947 do 1958 v Kanado 19.683 oseb pod statusom "politični emigrant". Omenjena kategorija se javlja tudi za poznejše priselitve. Tako se je doselilo v Kanado do leta 1967 še 11.250 "političnih emigrantov", kar bi skupaj znašale za obdobje 1947 do 1967 kar 30.933 oseb. Vsekakor nam mora biti jasno, da je Kanada v tem primeru pretiravala, saj se prihod politične migracije zaključí že v začetku petdesetih let. Med poznejšimi priseljenci pa so lahko politični emigranti le razni gospodarski kriminalci ter nekateri iseljenci iz vrst politične emigracije, ki so reemigrirali v Kanado iz kakšne druge evropske ali prekomorske dežele. Navedbe kanadskih uradnih organov o številu političnih emigrantov iz Jugoslavije lahko skržimo za več kot dve tretjini (114).

V vsem povojnem obdobju se je priselilo v Kanado preko 100.000 Jugoslovanov, če upoštevamo podatke, ki se nanašajo na priseljence po deželi rojstva. Kanadska emigracijska statistika kategorizira priseljence po sledečih kategorijah:

- po deželi rojstva (by country of birth),
- po državljanstvu (by citizenship),
- po deželi sadnjega stanja bivanja (by country of last permanent residence) in
- po etničnem izvoru (by ethnic origin).

Kategorije "ethnic origin" je kanadska statistična služba ukinila leta 1966, kar je posledica sprememb v imigracijski politiki. V predhodnem poglavju smo naureč spoznali, da je Kanada po letu 1962 začela odpravljati diskriminacijsko politiko do priseljencev v smislu rase in etnične pripadnosti.

V obdobju 1945 do 1975 se je tako priselilo v Kanado preko 77.500 jugoslovanskih državljanov, 58.000 Jugoslovanov glede na deželo sadnjega stalnega bivališča in v obdobju 1945 do 1966 preko 53.000 Jugoslovanov po etničnem izvoru (glej tabelo 10 in grafikon 2). Valu izseljevanja politične emigracije sledi drugi višek izseljevanja proti koncu petdesetih let (illegalno prehajanje preke meje, sorodniki političnih emigrantov ali predvojne ekonomske emigracije) ter tretji po letu 1966, ko je s sodobno ekonomsko emigracije doseglo izseljevanje v Kanado svojo kulminacijo in skeraj doseglo emigracijsko stopnjo 7.000 oseb letno.

Tabela 10: Priseljevanje Jugoslovanov v Kanado po drugi svetovni vojni (v obdobju 1946-1975)-v tisočih

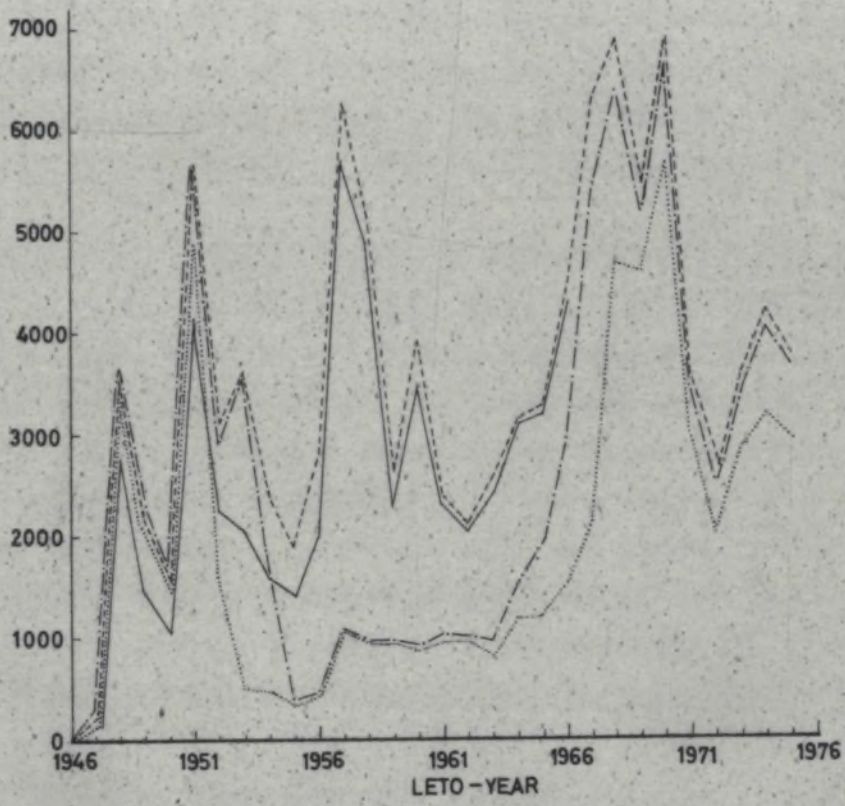
Leto	Priseljenci po:			
	deželi rojstva	državljanstvu	deželi sadnjega bivanja	etničnem izvoru
1945-				
1965	62.5	34.5	25.7	53.0
1966-				
1975	45.4	43.0	32.3	-
1945-				
1975	107.9	77.5	58.0	53.0

Vir: Kosinski L.: Yugoslavia and International Migration, Canadian Slavonic Papers, Vol. IX. No.3, Ottawa 1978.

PRISELJEVANJE JUGOSLOVANOV V KANADO V OBDOBJU 1946-1975.

YUGOSLAV IMMIGRATION TO CANADA IN THE PERIOD 1946-1975

ŠTEVILO PRISELJENCEV
NUMBER OF IMMIGRANTS

PRISELJENCI GLEDE NA :
IMMIGRANTS ACCORDING TO:
- - - - - ROJSTNO DEŽELO
COUNTRY OF BIRTH
- · - · - DRŽAVLJANSTVO
CITIZENSHIP
————— ETNIČNI IZVOR
ETHNIC ORIGIN
· · · · · DEŽELO ZADNJEGA STALNEGA BIVANJA
COUNTRY OF LAST PERMANENT RESIDENCE

VIR :
SOURCE :
L. KOSINSKI: YUGOSLAVIA AND INTERNATIONAL MIGRATION

Od vseh priseljencev - glede na deželo rojstva - je precej pripadnikov različnih jugoslovanskih narodov. Vsi niso prišli direktno v Kanado; v prvih povejnih letih so prišli preko begunskih taborišč. Prav tako pa je tudi veliko ekonomskih emigrantov reemigriralo v Kanado iz ZR Nemčije, Francije, Avstrije ter drugih evropskih in neevropskih dežel. Zaradi tega je število priseljencev v okviru drugih kategorij precej nižja. Ne glede na to se zdi, da je številka o priseljencih po državljanstvu vseeno nekoliko preniska. V letu 1977 se je od skupnega števila priseljenih Jugoslovancev (1737) 86 % (ali 1367) priselilo v Kanado direktno iz Jugoslavije, 86 se jih je priselilo iz ZR Nemčije, 49 iz Avstrije, 44 iz Italije, 34 iz Združenih držav Amerike, 32 iz Francije, 32 iz Avstralije, 12 iz Južne Afrike itd. Podobno sliko bi nam pokazal tudi pregled po državljanstvu v primerjavi s deželo sedanjega stalnega bivališča.

Po varokih za iseljevanje iz Slovenije oziroma iz Jugoslavije ter tudi glede na intenzitete selitvenih tokov, socialno strukturo migrantov, regionalni izbor migrantov itd. ločimo lahko tudi v okviru povejnih selitev v Kanado več obdobj. V prišujoči študiji smo se odločili za sledečo klasifikacijo selitvenih tokov po posameznih obdobjih:

- selitveni tokovi v obdobju 1945 do 1950,
- selitveni tokovi v obdobju 1951 do 1955,
- selitveni tokovi v obdobju 1956 do 1960 in
- selitveni tokovi po letu 1966.

4.2. Selitveni tokovi v obdobju 1945 do 1950.

Iseljevanje v tem obdobju lahko skoraj v celoti uvrstimo v politično emigracijo. Po Klinarju se politična emigracija, ki jo opredeljujejo omejeni politični varoki in motivi, deli na migracije: beguncev, izgnancev, brezdomcev, repatriirancev itd. Sem lahko prištevamo tudi tiste ekonomske iseljence, ki se v imigrantski družbi naselijo na podlagi propagandi političnih emigrantov in

in sačeli s njimi aktivno sodelovati.

Kanada je ponovno odprla vrata doseljencez iz Slovenije (Jugoslavije) leta 1948. Direktnih selitev v tem času ni bilo, ampak je večino priseljencev prišlo v Kanado preko begunskih taborišč v sosednji Avstriji ali Italiji. Uradnih podatkov o nacionalni pripadnosti povojnih izseljencev nimamo, kar smo že omenili. Ker je kanadska emigracijska služba navajala le podatke za skupino "Yugoslav", je iz tega dejansko težko natančno ugotoviti število političnih emigrantov iz Slovenije. Zato smo od števila priseljenih Jugoslovanov po posameznih letih odšteli vrednost v višini 13,7 %¹ ter s tem dobili približno oceno o obsegu selitev v tem obdobju. Po našem izračunu se je priselilo v Kanado leta 1948 približno 480 oseb; v celotnem obdobju 1945 do 1950 pa celo. Če dodamo še število 774 za leto 1951, ugotovimo, da se je v glavnem obdobju priseljevanja slovenske politične migracije priselilo v Kanado manj kot 2.000 oseb. To se deloma ujema z navedbami v nekaterih emigrantskih časopisih in revijah; hkrati pa tudi s podatki Sekretariata (s pomočjo teh podatkov smo ugotovili, da se je izselilo v prvih petih letih po drugi svetovni vojni v Kanado 1382 Slovencev - s številom za leto 1951 bi se približali oceni, ki smo jo dobili po izračunu od skupnega števila priseljenih Jugoslovanov).

Vendar se kljub temu zdi, da je ta številka nekoliko prenizka. Delež Slovencev v jugoslovanskih zunanjih selitvah je bil v tem času vsaj v primeru Kanade višji od 13,7 %. Zaradi tega smemo sklepati, da se je število priseljenih oseb v obdobju 1948 do 1951 gibalo okrog 2500; vsekakor pa jih ni bilo 8.500 (glej literaturo pod zap. šte. 118).

¹ To je delež selitev iz Slovenije oziroma Dravske banovine med obema vojnama v okviru izseljevanja iz stare Jugoslavije v Kanado. Omenjeni delež smo generalizirali kljub dejstvu, da se je po vojni meja s Italije pomaknila proti zahodu. Na drugi strani pa smo upoštevali dejstvo, da se je v sedanjih letih delež migrantov iz Slovenije, v odnosu do drugih republik in pokrajin, zmanjšal.

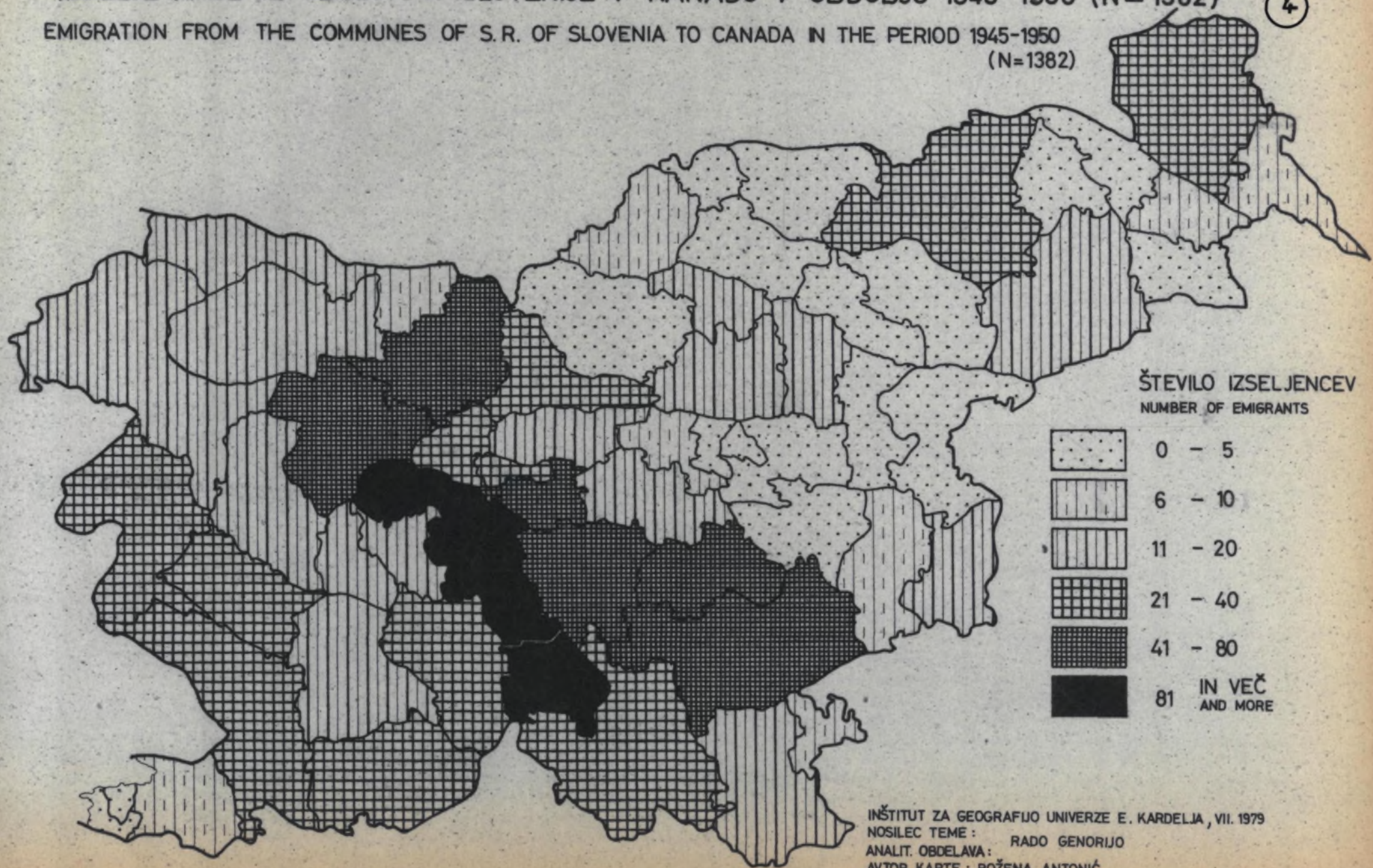
Slovenske isseljence (begunce) lahko v tem obdobju isseljavanja delimo na tri skupine:

- isseljenci, ki se po prisilnem delu v Avstriji in Nemčiji niso vrnili v domovino,
- isseljenci, ki so zaradi sodelovanja s okupatorjem, kakršnekoli kompromitacije s slovenskimi kvistlinškimi formacijami ter zaradi močne protikomunistične propagande zapustili Slovenijo ter se po nekaj-letnem bivanju v begunskih taboriščih (Spittal, Judenburg, Peggen pri Liensu itd.) isselili v Kanado ali kakšno drugo deželo in
- isseljenci - izgnanci; sem spadajo slovenski "Volksdeutscherji". Vsa tem skupinam so se odprla vrata v Kanado leta 1948 pod pogojem, da se zaposlijo v tistih dejavnostih, ki so bile v tem času v Kanadi najbolj depresivne. V bistvu so bili ti politični imigranti samo delovna sila, ki je šele po enoletnem ali dvoletnem obveznem delu na poljih sladkorne pese v prerijski provinci Alberta, v gozdovih Gataria in Quebeca, pri sgradnji železniškega in cestnega omrežja ter v nekaterih panogah težke industrije, postala "svobodna". Po preteku pogodbenega dela so si lahko izbrali mesto bodočega bivanja in delovanja. Večina se je preselila v velika mesta. Središče je postalo Toronto ter metropolitanska občina Montreala, Winnipeg, Hamiltona, St.Catharinesa itd.

Večina teh političnih emigrantov izhaja iz občin osrednje in južne Slovenije; na prvem mestu sta občini Ljubljana - Viš in Rudnik, sledijo še ostale dolenjske občine (predvsem Grosuplje, Trebnje in Novo mesto) ter občine Ljubljana - Moste, Škofja Loka in Trzin. Nekolike izstopajo še primorske občine ter občini Maribor in Murska Sobota. Posebna razlaga ni potrebna (glej karto 4), saj porokle tedanjih isseljencev teritorialno sovпада s občino, ki so glede na omenjene tipe političnih emigrantov relevantna po situaciji med drugo svetovno vojno in po njej. Pri tem izstopa občina, kjer je bilo med narodno osvobodilno borbo največ sodelovanja s okupacijskimi silami ter s slovenskimi kvistlini.

IZSELJEVANJE IZ OBČIN S R SLOVENIJE V KANADO V OBDOBJU 1945-1950 (N=1382)

EMIGRATION FROM THE COMMUNES OF S.R. OF SLOVENIA TO CANADA IN THE PERIOD 1945-1950
(N=1382)

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII. 1979
NOSILEC TEME: RADO GENORIJO
ANALIT. OBDELAVA:
AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ

4.3. Selitveni tokovi v obdobju 1951 do 1955

Omenjeno obdobje karakterizirajo močnejši selitveni tokovi v začetku tega obdobja in pojezanje proti sredini petdesetih let. V letu 1951 se je iselilo v Kanado kar 5.651 Jugoslovanov (v tej številki je še večinoma vključena politična emigracija), leta 1955 pa se je priselilo le še 1916 Jugoslovanov. Vzporedno temu je opazna tendenca upadanja števila iseljencev iz Slovenije. Po podatkih Sekretariata se je v tem času iselilo v Kanado le 900 Slovencev. Verjetno je številka nekoliko prenizka, saj so tu večinoma upoštewane le direktne selitve, medtem ko so podatki o priseljencih, ki so prišli v Kanado po bivanju v kakšni drugi deželi, nepopolni.

V tem času se je začelo predvsem iseljevanje zaradi združitve družin. Zvezni sekretariat za notranje zadeve FRRJ je leta 1952 odredil svojim organom, da se uredi iseljevanje zakonskih partnerjev, otrok in staršev vseh jugoslovanških vojnih ujetnikov ter oseb, ki so v času druge svetovne vojne in v času odvajanja zapustile domovino. Sorodnikom pobeglih oseb po drugi svetovni vojni pa so prošnje za pridobitev pasov reševali posamezno (21).

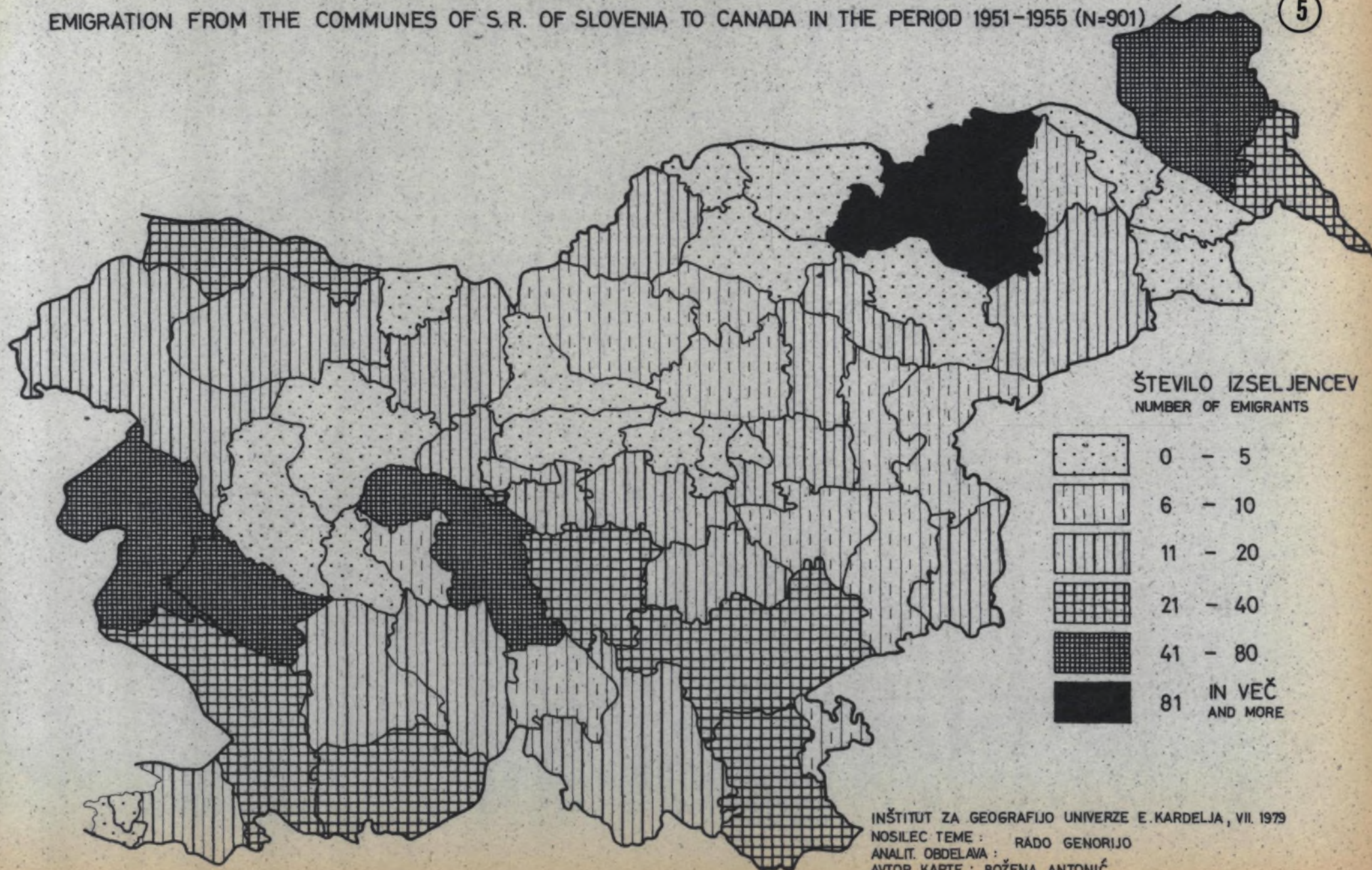
S tem v zvezi je potrebno gledati na selitvene tokove v tedanjem obdobju. Izoblikuje se tip verišnih migracij¹, iz dolenjskih občin (političnih emigrantov in starejši ekonomski emigraciji se pridružijo družinski člani, sorodniki in pozneje tudi prijatelji). Tem tokovom se pridruži še poseben tip "ekonomskih selitev" s prehajanjem zaprte meje brez dovoljenja. Omenjeni tip selitev je v tem času zajel nekatera obmejna območja (glej karto 5). Presejšen del teh selitev je imelo zametke avanturizma ali v manjšem obsegu nekaterih privatnih in drugih motivov. Največ iseljencev v Kanado je v tem času dala občina Maribor, sledi ji Nurska Sobotica. Istopajo pa še primorske občine (Ajdovščina, Nova Gorica) in dolenjske občine.

¹ Teorijo verišnih migracij je razvil Vecoli ob proučevanju italijanskih iseljencev v Chicagu (ZDA).

IZSELJEVANJE IZ OBČIN S R SLOVENIJE V KANADO V OBDOBJU 1951-1955 (N=901)

EMIGRATION FROM THE COMMUNES OF S.R. OF SLOVENIA TO CANADA IN THE PERIOD 1951-1955 (N=901)

5

4.4. Selitveni tokovi v obdobju 1956 do 1960.

Migracijski saldo s tujino je postal že v predhodnem obdobju negativen, saj se je vračanje naših ljudi iz prekomorskih dežel in tudi kontinentalnih postopoma zaustavljalo in je proti koncu petdesetih let znašalo komaj polovico onega iz leta 1954 (120). Obratno pa se je iseljevanje prav proti koncu petdesetih let spet močno povečalo, posebno v letih 1957 in 1958. Uradni statistični podatki nam tudi v tem primeru ne dajejo natančnega vpogleda v obseg in smeri takratnih selitvenih tokov. Tudi posredno ugotavljanje migracijskih tokov na osnovi dveh popisov (1953 in 1961) nam dajejo le približne ocene. Sama selitvena statistika pa je v našem primeru prenizka, saj ne upošteva neprijavljenih selitev, ki prav v tem petletnem obdobju dosežejo višek (120). Kanadska statistika registrira v tem obdobju prvič več kot 6.500 priseljencev iz Jugoslavije (leta 1957-v naslednjem letu pa 5095).

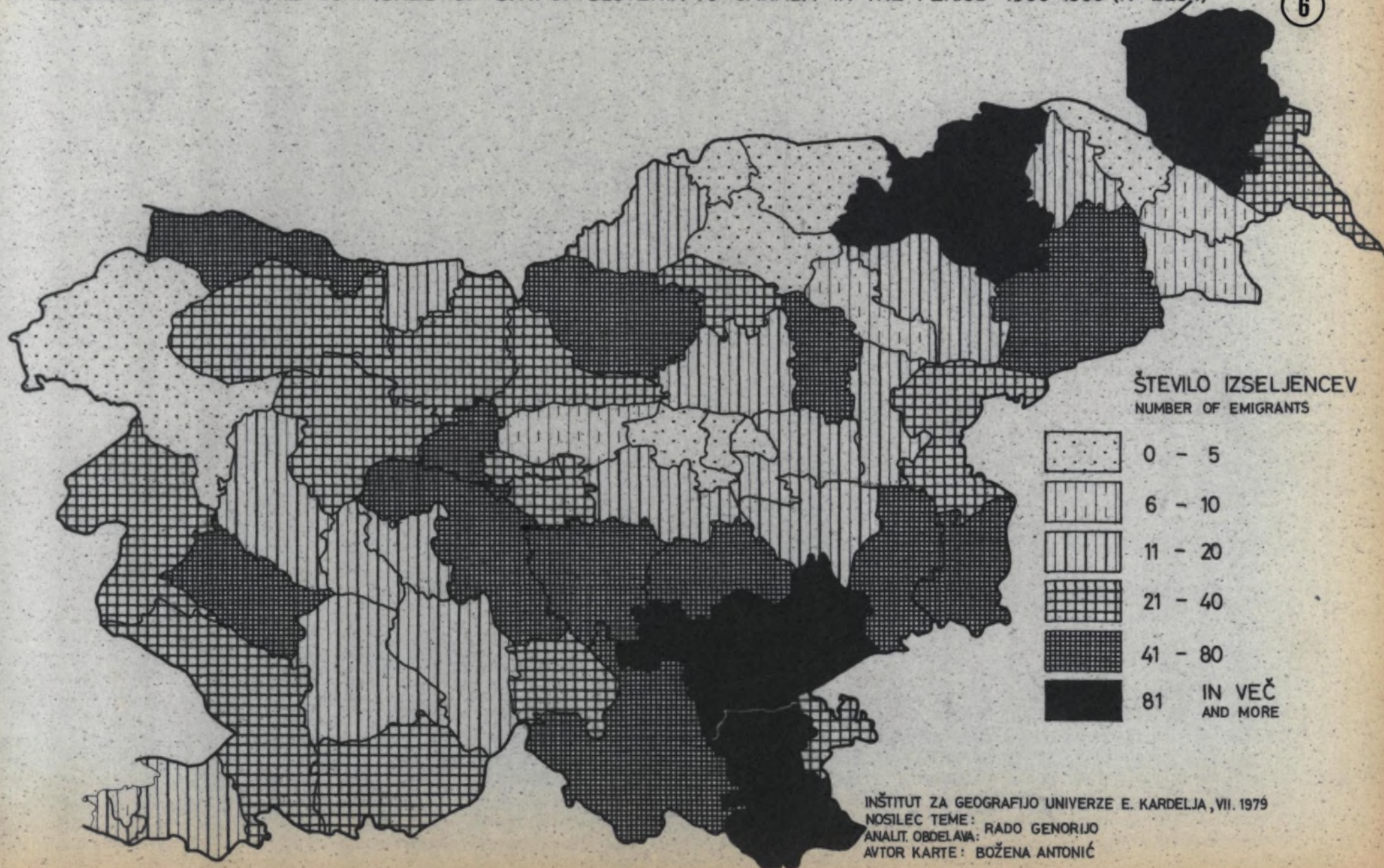
Bližina zahodne meje je v tem primeru naj glede tokov iz Slovenije odigrala svoje vlogo. Po priključitvi cone B STO se je najprej odselilo v Italijo prebivalstvo italijanskega porekla. Ti tokovi pa so hkrati sprožili val iseljevanja iz drugih primorskih občin (glej karto 6). Precejšen del teh iseljencev najdemo danes tudi v Kanadi. Aventurizem, propaganda in razni drugi privatni motivi ter predvsem želja po višjem standardu so bili vzroki, ki so v tistem času "potiskali" vse večje število Slovencev v tujino. Ti tokovi so izšli skoraj v celoti značaj ekonomskih migracij, čeprav smo jih doma in tudi v tujini najprej okarakterizirali drugače.

Po ocenah matičnih uradov se je v obdobju 1955 do 1963 iselilo v zahodno evropske dežele več kot 11.000 prebivalcev iz Slovenije (36). Prav v tem času lahko že iščemo zametke poznejšega "zdomstva". Po podatkih Sekretariata pa se je v tem petletnem obdobju (1956 do 1960) iselilo iz Slovenije v Kanado 2.294 rojakov; to je 11 % priseljencev iz Jugoslavije v to prekomorsko

IZSELJEVANJE IZ OBCIN S R SLOVENIJE V KANADO V OBDOBJU 1956-1960 (N=2294)

EMIGRATION FROM THE COMMUNES OF S.R. OF SLOVENIA TO CANADA IN THE PERIOD 1956-1960 (N=2294)

6

deželo, če primerjamo ta podatek s številom priseljenih iz Jugoslavije po kanadskih statistikah. Vendar se zdi, da je ta številka preniska iz istih vzrokov kot smo jih navedli za predhodno obdobje.

Poleg obsejnih občin SR Slovenije (v tem pogledu izstopata Maribor in Murska Sobota) je velik del izseljencev dala tudi Dolenjska s Belo krajino. V tem času moramo še vedno upoštevati, poleg skrivnega prehajanja zsrte meje, verižne migracije (sorodniki političnih emigrantov in starejše ekonomske emigracije).

4.5. Selitveni tokovi po letu 1960

V iskanju poti pri izgradnji socialističnega samoupravljanja je Jugoslavija v začetku šestdesetih let začela drugače vrednotiti delovno silo in njeno gibanje v mednarodnem prostoru. Spremenila so se nekatera dogmatska gledanja na delovno silo v produkcijskem procesu, posebno v pogojih socialističnega načrtnega gospodarstva tržnega karakterja. Delovna sila se v takih pogojih sama vključuje v mednarodno tržišče iz manj razvitih v razvitejše dežele (33).

Te spremembe so bile tudi nujna posledica nakopičenih problemov, ki jih je družbi povzročala ilegalna migracija delovne sile v petdesetih letih. Predvsem se je začelo ugotavljati, da to ni nikakršna politična emigracija. Ivan Regen, tedanji predsednik Slovenske izseljenske matice je to kategorijo izseljencev okarakteriziral takole: "Imamo tudi novejšo emigracijo, ki je večinoma ilegalna. To je mladina, ki je šla v svet iskati srečo in ki je zapustila rodno grudo, da bi si lahko kupila motor, kolo ali avtomobil".

Novi pogledi in spremembe v odnosu do izseljenstva in selitvenih gibanj na mednarodnem nivoju so privedli do kvalitativnih sprememb v jugoslovanski zunanji migraciji, v smislu vzrokov, posledic, strukture, intenzitete in značaja. Tokovi ekonomskih

nigracij se vse bolj usmerjajo v dežele zahodne Evrope in manj v prekomorske dežele osirova v slednje preko zahodne evropskih dežel.

Priseljevanje v Kanado doseže svoj višek leta 1970, ko se priselili 6.841 Jugoslovanov. Število Slovencev lahko v teh primerih samo predvidevamo. Podatki naših organov so nepopolni, lahko nam služijo le kot vzorec pri analizi regionalnega porekla teh ekonomskih izseljencev. Vse drugo so samo ocene. Vsekakor je treba ponovno naglasiti, da je precejšnja vloga, vsaj do začetka sedemdesetih let odigrala tudi imigracija potom poroka (osnačili smo jo že poprej kot verižna emigracija). Na to lahko sklepamo tudi po poznavanju kanadske imigracijske politike, ki smo jo na kratko pregledali v predhodnem poglavju. Vse ostalo pa je verjetno vsaj do začetka sedemdesetih let visoko kvalificirana delovna sila, ki si je omogočila vstop v Kanado na osnovi lastnih kvalitiet.

V tem obdobju je padel delež izseljevanja iz Slovenije v odnosu do celotnih izselitev iz Jugoslavije pod 10 % in je verjetnost, da tudi v primeru Kanade ni bistveno drugačen. Vsekakor pa je pred tem veliko večji. Po popisu prebivalstva leta 1971 je bilo iz SR Slovenije le 48.086 delavcev na "sčasnem delu" v tujini ali 7,2 % vseh iz Jugoslavije. Ta vidik je potrebno upoštevati pri ocenah za število slovenskih izseljencev v Kanadi danes.

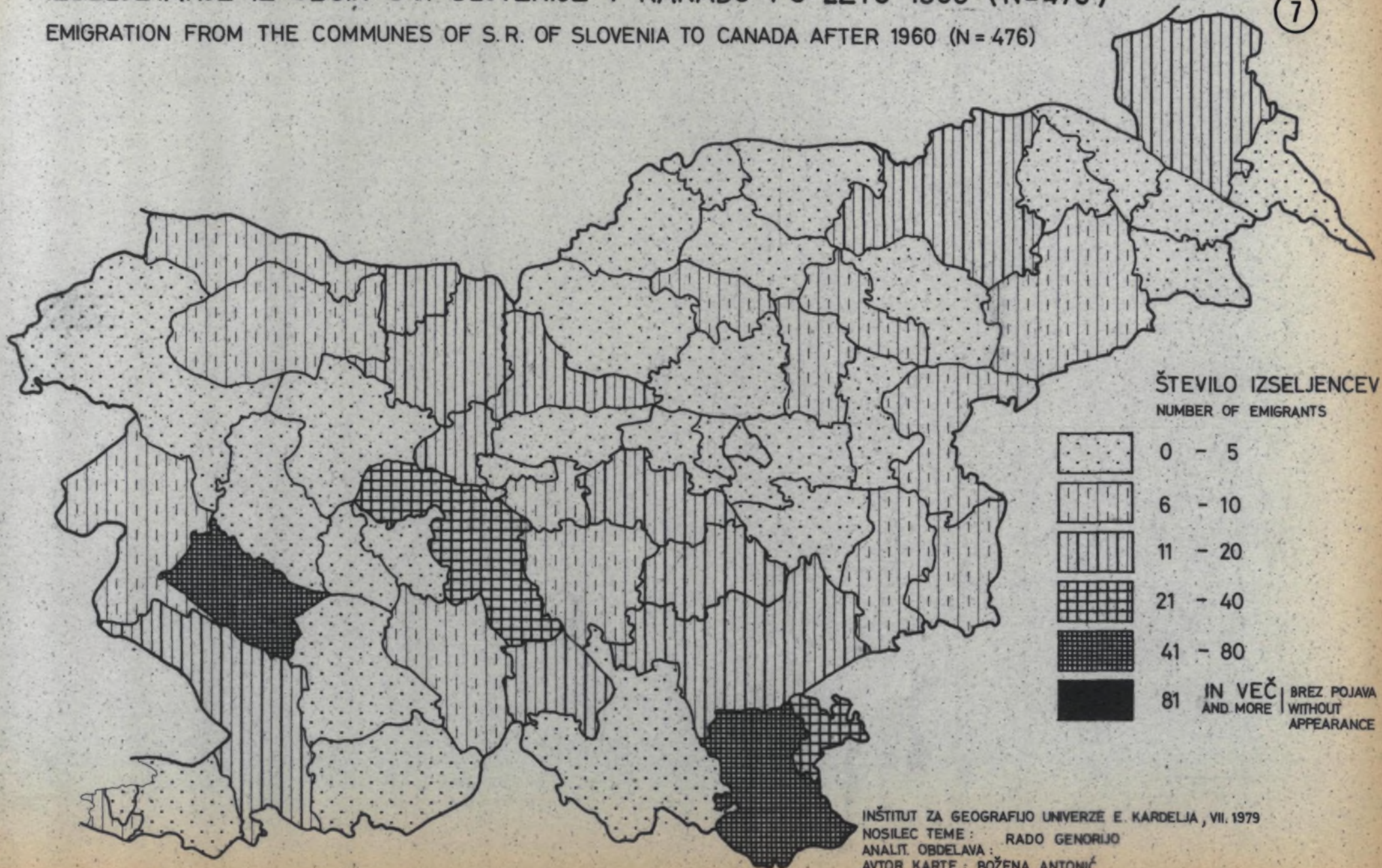
Po letu 1960 je največ izseljencev iz Slovenije iz manj razvitih obsejnih območij (glej karto 7). Kar se tiče Kanade izstopajo občine, ki so v vseh obdobjih izseljevanja dale v to prekomorsko deželo največ rojakov.

Če na koncu še enkrat pogledamo karto regionalnega porekla slovenskih izseljencev v Kanadi (glej tudi tabele 9), potrdimo govorice o Primorcih, Dolenjcih, Štajercih okoli Prekmurcih v Kanadi kot prevladujočih skupinah slovenskih izseljencev. Največ izseljencev (glej karto 8) prihaja iz sklenjenega območja osrednje Slovenije, Dolenjske s Belo krajino; temu sledi severovzhodna Slovenija s Mariborsko regijo in Prekmurjem ter nekatere

IZSELJEVANJE IZ OBČIN S R SLOVENIJE V KANADO PO LETU 1960 (N=476)

EMIGRATION FROM THE COMMUNES OF S.R. OF SLOVENIA TO CANADA AFTER 1960 (N=476)

7

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII. 1979

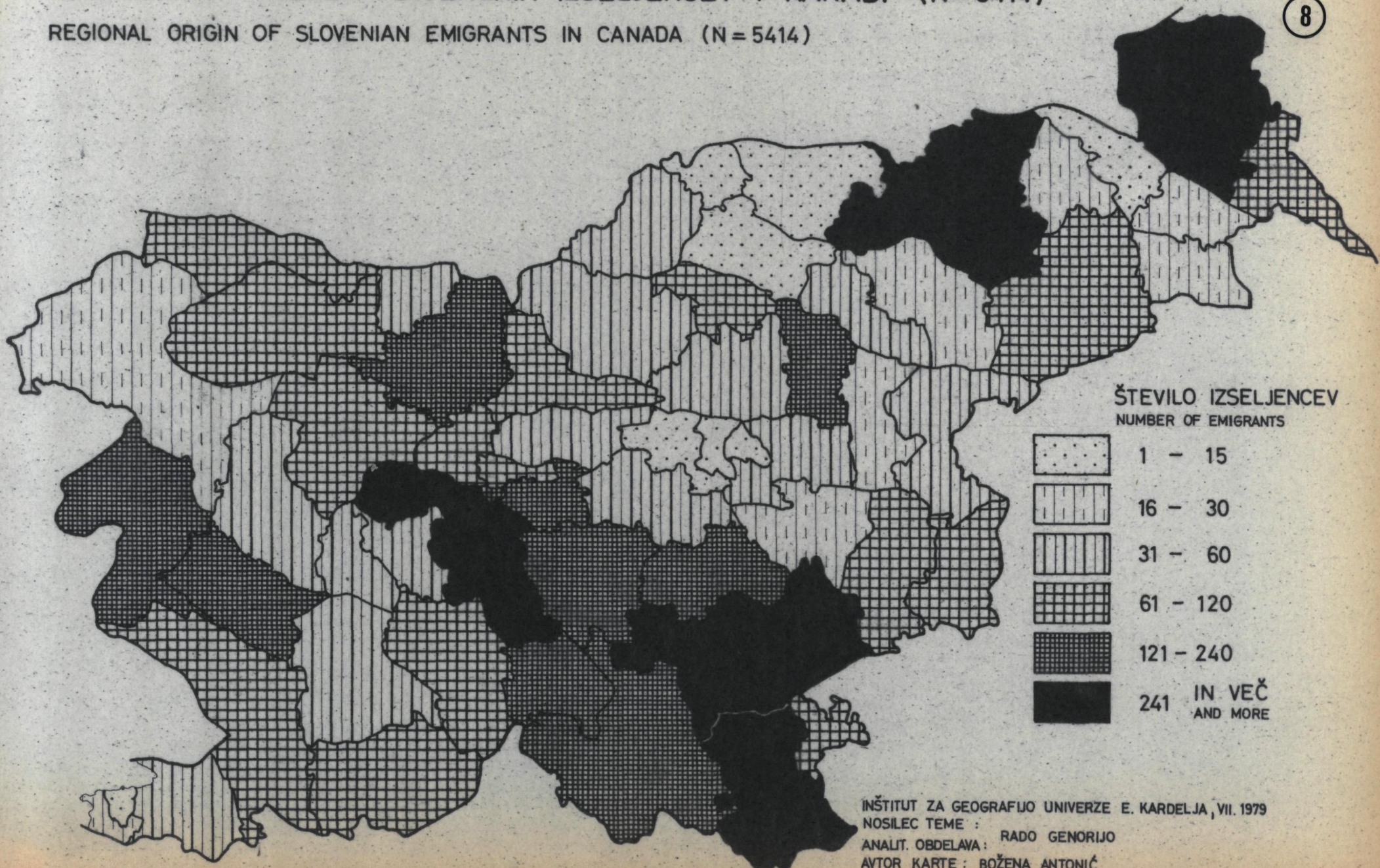
NOSILEC TEME: RADO GENORIJO

ANALIT. OBDELAVA:

AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ

REGIONALNO POREKLO SLOVENSКИH IZSELJENCEV V KANADI (N=5414)

REGIONAL ORIGIN OF SLOVENIAN EMIGRANTS IN CANADA (N=5414)

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII. 1979
NOSILEC TEME : RADO GENORIJO
ANALIT. OBDELAVA : BOŽENA ANTONIĆ
AVTOR KARTE : BOŽENA ANTONIĆ

občine zahodne Slovenije (Ajdovščina, Nova Gorica itd.).

VI. GEOGRAFSKA RAZPROSTRANJENOST SLOVENSkih IZSELJENSKIH JEDER V KANADI

V poglavju o selitvenih tokovih smo ugotovili, da se je večina naših rojakov priselila v Kanado v povejnem obdobju (več kot 80 %). V primerjavi s sosednjimi Združenimi državami Amerike je izseljenstvo v tej deželi mlado, prva generacija je še vedno v prevladi. Natančnega vpogleda v razmerje med prvo, drugo in tretjo generacijo pa nam statistični viri ne omogočajo.

Nadaljnji problem se nam sestavlja pri ugotavljanju števila slovenskih oziroma drugih jugoslovanskih izseljencev, posebno še, ker nam povejne uradne statistične publikacije ne nudijo ustrezno natančnih podatkov; pri tem so še posebej okrajani podatki za imigrantske etnične skupnosti najhujšega obsega. Podatke o Slovencih lahko v primeru kanadske statistike ponovno dobimo šele leta 1971 - v okviru kategorije; prebivalstvo po materinem jeziku. Zaradi napak pri metodološkem snovanju pa omenjeni podatki ne služijo v celoti svojemu namenu ter prikazujejo izkrivljeno sliko o dejanskem obsegu slovenske etnične skupnosti v Kanadi.

Pred prikazom geografske razprostranjenosti slovenskih izseljenških jeder, se bomo na kratko ustavili še pri postopku za ugotavljanje današnjega števila izseljencev v vseh generacijah. Ker nam uradni in neuradni statistični viri ne dajejo natančnih podatkov o številu izseljenih Slovencev oziroma izseljencev iz Slovenije in tudi ne dejanske slike o številu Slovencev po posameznih kritičnih obdobjih (na primer po obdobjih uradnih statističnih popisov), smo prišli do ocene o številu rojakov v vseh generacijah s pomočjo preproste demografske analize. Številu priseljenih Jugoslovancev (glede na deželo rojstva) smo prišteli

naravni prirastek prebivalstva - glede na stopnjo rasti kanadskega prebivalstva (izhajali smo izpred-postavke, da so se izseljenci hitro adaptirali v novi družbi ter od skupnega rezultata za leto 1977 odšteli vrednost v višini 13,7 %. To je po naših poznavanjih nekakšen povprečen delež selitev iz Slovenije v Kanado skozi vsa obdobja izseljevanja. V prvem primeru (glej tabelo 11), ko je bilo izhodišče za računanje naravnega prirastka stanje leta 1941 (popisni podatek smo generalizirali na stanje 31. decembra istega leta), dobimo sledečo oceno:

$$163.993 \times \frac{13,7}{100} = 22.467$$

V drugem primeru (glej tabelo 12) s izhodiščem leta 1921 pa dobimo sledečo oceno:

$$185.281 \times \frac{13,7}{100} = 25.383$$

V nekaterih primerih smo vseli za izhodišče tudi druga stanja, vendar se podatki bistveno ne razlikujejo med seboj. Ocene v razponu 22.000 - 26.000 ali 24.000 - 27.000 ustrezajo realnemu stanju. (Te analize so nam pokazale, da živi danes v Kanadi preko 160.000 Jugoslovanov, po drugi varianti pa preko 180.000. Tomović je dobil nekoliko višje oceno, kar gre predvsem na račun drugačne izbire izhodiščnih podatkov (114). Ocena 160.000 - 180.000 bi v tem primeru nekake najbolj ustrezale stanju. S tem se približamo tudi Teližanovi trditvi, da je bilo v Kanadi konec leta 1970 približno 150.000 Jugoslovanov (109). Številke oziroma ocene, ki se gibljejo okrog številke 300.000 ali več pa so nesprejemljive - se brez prave analize podatkov in stanja v izseljenstvu. Navadno pride do pretiravanja pri podatkih za makedonske izseljence. To velikokrat vpliva na končne pretirane številke.

Omenjene analize imajo določene pomanjkljivosti, saj so podatki za posamezna obdobja vzeti iz različnih statistik. Za nekatera

Tabela 11: Število Jugoslovanov v Kanadi leta 1977 (glede na stopnjo naravne rasti kanadskega prebivalstva v obdobju 1942-1977 in glede na število priseljencev iz Jugoslavije v istem obdobju).

<u>Leto</u>	<u>Naravni prirastek</u>	<u>Priseljevanje</u>	<u>Štev. Jugoslovanov</u>
1941			21.214 ¹
1942	318	1	21.533
1943	323	1	21.857
1944	328	3	22.188
1945	333	8	22.529
1946	338	39	22.906
1947	344	180	23.430
1948	351	3.483	25.395 ²
1949	409	2.163	27.967
1950	419	1.558	29.944
1951	563	5.651	36.158
1952	680	3.106	39.944
1953	751	3.543	44.238
1954	832	2.416	47.486
1955	893	1.916	50.295
1956	945	2.611	53.851
1957	1.012	6.665	61.528
1958	1.157	5.095	67.780
1959	1.274	2.624	71.678
1960	1.347	3.880	76.905
1961	1.192	2.378	80.475
1962	1.247	2.072	83.794
1963	1.299	2.534	87.627

Leto	Naravni prirastek	Priseljevanje	Štev. Jugoslovanov
1964	1.358	3.116	92.101
1965	1.427	3.259	96.787
1966	968	4.417	102.172
1967	1.022	6.289	109.483
1968	1.095	6.841	117.419
1969	1.174	5.462	124.055
1970	1.240	6.892	132.187
1971	1.322	3.547	137.056
1972	1.306	2.671	141.033
1973	1.410	3.560	146.033
1974	1.460	4.173	151.636
1975	1.516	3.745	156.897
1976	1.569	2.213	160.679
1977	1.607	1.707	163.993

¹ V tem primeru je bilo izhodišče za demografsko analizo število Jugoslovanov (glede na etnični izvor) ob popisu prebivalstva leta 1941. Naravni prirastek smo izračunali po sledečih stopnjah: 15 % za obdobje 1942-1950; 18,8% za obdobje 1951-1960; 15,5% za obdobje 1961-1965 ter 10,0 % za obdobje 1966-1977.

² Upoštevali smo 1869 Jugoslovanov, ki so v obdobju 1947-1948 reemigrirali v domovino. Predpostavlja se, da je v povojnem obdobju 5 % Jugoslovanov zapustilo Kanado zaradi povratka v domovino.

Vir: The Canada Yearbook, Ottawa 1942 - 1957

The Immigration Statistics, Ottawa 1957 - 1978.

Kubat D.-Thornton: A Statistical Profile of Canadian Society, Toronto 1974.

Tomović V.: Broj i društveni položaj naših iseljenika u Kanadi, Iseljništva naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 359-378.

Leto	Naravni prirastek	Prideljevanje	Štev. Jugoslovanov
1947	548	180	37.300
1948	559	3.483	39.473 ²
1949	592	2.163	42.428
1950	633	1.558	44.419
1951	835	5.651	50.905
1952	957	3.106	54.968
1953	1.033	3.543	59.544
1954	1.119	2.416	63.079
1955	1.186	1.916	66.181
1956	1.244	2.611	70.036
1957	1.317	6.665	78.018
1958	1.467	5.095	84.580
1959	1.590	2.624	88.794
1960	1.669	3.880	94.343
1961	1.462	2.378	98.183
1962	1.522	2.072	101.777
1963	1.577	2.534	105.888
1964	1.641	3.116	110.645
1965	1.715	3.259	115.619
1966	1.156	4.417	121.192
1967	1.212	6.289	128.693
1968	1.287	6.841	136.821
1969	1.368	5.462	143.651
1970	1.436	6.892	151.979
1971	1.520	3.547	157.046
1972	1.570	2.671	161.287

<u>Leto</u>	<u>Naravni prirastek</u>	<u>Priseljevanje</u>	<u>Štev. Jugoslovanov</u>
1973	1613	3560	166.460
1974	1665	4173	172.298
1975	1723	3745	177.766
1976	1778	2213	181.757
1977	1817	1707	185.281

.....

¹ V tem primeru je bilo izhodišče za demografsko analizo število Jugoslovanov (glede na etnični izvor) ob popisu prebivalstva leta 1921. Naravni prirastek smo izračunali po sledečih stopnjah: 14 % za obdobje 1922 - 1930; 10,6 % za obdobje 1931-1940; 15 % za obdobje 1941 - 1950; 18,8 % za obdobje 1951 - 1960; 15,5 % za obdobje 1961 - 1965 ter 10 % za obdobje 1966 - 1977.

² Glej stran 71 (pod tabelo 11).

Vir: The Canada Yearbook, Ottawa 1922 do 1957.

The Immigration Statistics, Ottawa 1957 do 1978.

Kubat D.-Thornton: A Statistical Profile of Canadian Society, Toronto 1974.

Tomović V.: Broj i društveni položaj naših iseljenika u Kanadi, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 359-378.

obdobja nimamo podatkov o reemigracijah ali pa so ti dokaj približni.

Sklep. Pri ocenah zato najbolj ustreza tista, ki smo jo dobili po prvi varianti - posebno za število Jugoslovanov, medtem ko se zdi, da je za Slovence nekoliko prenizka. Natančnejši števili se bodo vsekakor približali po nadaljnjih raziskavah na omenjeni problematiki.

1. Podatki kanadskih statističnih popisov

S kratkim pregledom zadnjih dveh statističnih popisov skušamo med drugim potrditi težavnost postopka pri ugotavljanju števila slovenskih izseljencev ter njihovih potomcev in na kratke podati razprostranjenost slovenskih naselbinskih jeder v Kanadi na nivoju provinc ter glavnih metropolitanskih področij.

Uradna statistika nam posreduje precej statističnih kategorij, ki se nanašajo na etnična vprašanja. Za nas je zanimiva predvsem kategorija "Population by Mother Tongue" ter kategoriji "Population by Ethnic Origin" in "Population by Language Most Often Spoken at Home". Zanimiva je predvsem prva, ki v primeru popisov iz leta 1971 in 1976 navaja podatke o številu Slovencev, Hrvatov, Srbov in Jugoslovanov¹. Popis iz leta 1976 navaja, da je v Kanadi - po materinem jeziku - 4.785 Slovencev, 20.390 Hrvatov, 3.855 Srbov ter kar 48.535 Jugoslovanov. V primerjavi s predhodnim popisom se je število Slovencev "zmanjšalo" za 25,4 %, v istem času pa se je povečalo število Jugoslovanov za 16,4 % (glej tabelo 13). Popisni podatki so potrdili sledeča dejstva:

- vprašanja, ki se nanašajo na etnično poreklo so metodološko nedodelana,
- pri vprašanjih, ki se nanašajo na nacionalne elemente, se velik del populacije ne identificira pravilno. Nekateri smatrajo to za poseg v privatno življenje (114),
- popis nam ne poda vrednosti za druge jugoslovanske narode in narodnosti, popis

¹ Niso se izrekli drugače. V te kategorije (Jugoslovani po materinem jeziku) so vključeni tudi podatki za druge jugoslovanske narode in narodnosti.

- popis ne daje pravega vpogleda v drugo in tretjo generacijo itd..

Tabela 15: Iseljenci po materinem jeziku leta 1971 in leta 1976.

	1971		1976		Indeks
	Št.	%	Št.	%	
Hrvati	20.860	28,1	20.390	26,3	97,7
Slovinci	6.415	8,7	4.785	6,2	74,6
Srbi	5.225	7,0	3.855	5,0	73,8
Jugoslovani	41.690	56,2	48.535	62,5	116,4
Skupaj	74.190	100,0	77.575	100,0	104,6

Vir: Census of Canada 1971, Catalogue 92-725 (Bulletin 1.3-4), Ottawa 1973.

Census of Canada 1976, Catalogue 92-821 (Bulletin 2.2), Ottawa 1978.

Popis je po drugi strani pokazal, da je večina slovenskih in tudi drugih jugoslovanskih iseljencev v provinci Ontario (glej karto 9 in tabelo 14). V provinci Ontario je po popisu leta 1976 živelo več kot 80 % Slovencev, v Quebecu 6,2 % in v British Columbij 5,3 %.

Podatki v okviru omenjene kategorije so podani tudi na različnih regionalnih nivojih. Nekoliko se velja zaustaviti pri podatkih, ki so podani na nivoju metropolitanskih središč. V uradnih statističnih publikacijah zasledimo na tem nivoju samo skupino "Croatian, Serbian, Etc.", ki se v bistvu nanaša na vse jugoslovanske narode in narodnosti v Kanadi. Za posamezne etnične skupnosti pa so podatki na nivoju metropolitanskih središč ali popisnih okolišev shranjeni na magnetnem traku pri "Statistics of Canada" v Ottawi; na razpolago so jih dobili po predhodnem denarnem nakasilu. Podatki na tem nivoju nam pokažejo, da je več kot polovica Slovencev v Torontu (glej tabelo 15 in karto 10).

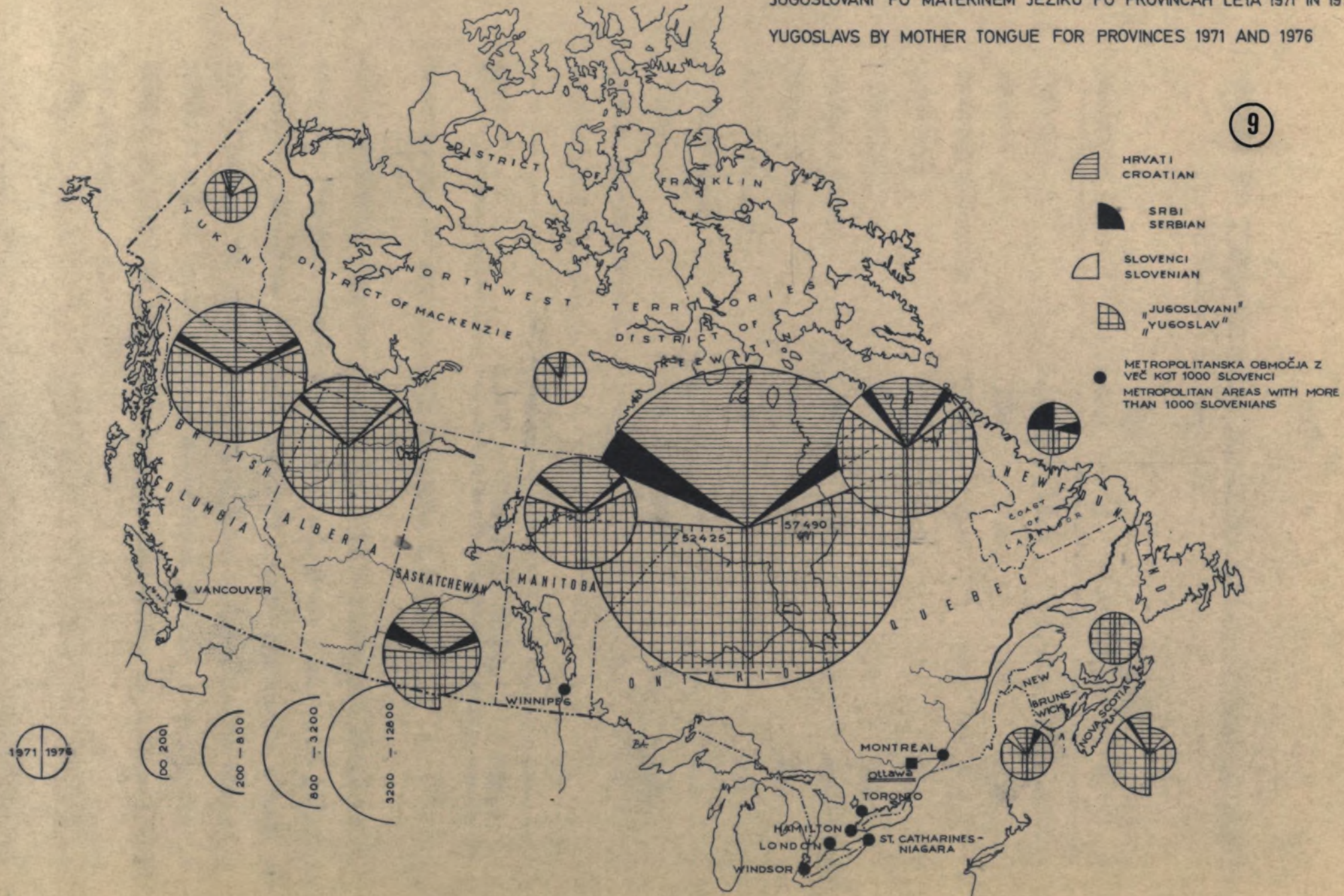

Tabela 14: Prebivalstvo po materinem jeziku-Slovenci-po provincah
leta 1971 in leta 1976

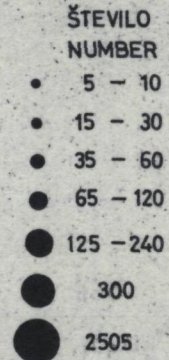
Provincia	1971		1976	
	Število	%	Število	%
Ontario	5.105	79,5	3.870	80,8
Quebec	360	5,6	295	6,2
British Columbia	350	5,4	255	5,3
Manitoba	270	4,2	145	3,0
Alberta	240	3,7	170	3,6
Saskatchewan	70	1,1	20	0,4
Nova Scotia	20	0,3	20	0,4
New Brunswick	5	0,1	5	0,1
Newfoundland	-	-	5	0,1
Yukon	5	0,1	5	0,1
Prince Edward Island	-	-	-	-
Northwest Territories	-	-	-	-
Skupaj	6.425	100,0	4.790	100,0

Vir: Census of Canada, 1971 in 1976, Ottawa.

Samo absolutno število pri tem ni toliko važno kot delež od skupnega števila. Obstajajo naarež nekatere domneve in približne ocene, da je danes v Torontu več kot 10.000 Slovencev v vseh generacijah. Če se povrnemo oceni o številu Slovencev v Kanadi, potem omenjeni delež ustreza dejanskemu stanju. V pričujoči tabeli je nekoliko previsok, ker so upoštevana le metropolitanska središča.

PREBIVALSTVO PO MATERINEM JEZIKU - SLOVENC I V
METROPOLITANSKIH OBMOČJIH LETA 1976

POPULATION BY MOTHER TONGUE - SLOVENIANS BY METROPOLITAN AREAS 1976

10

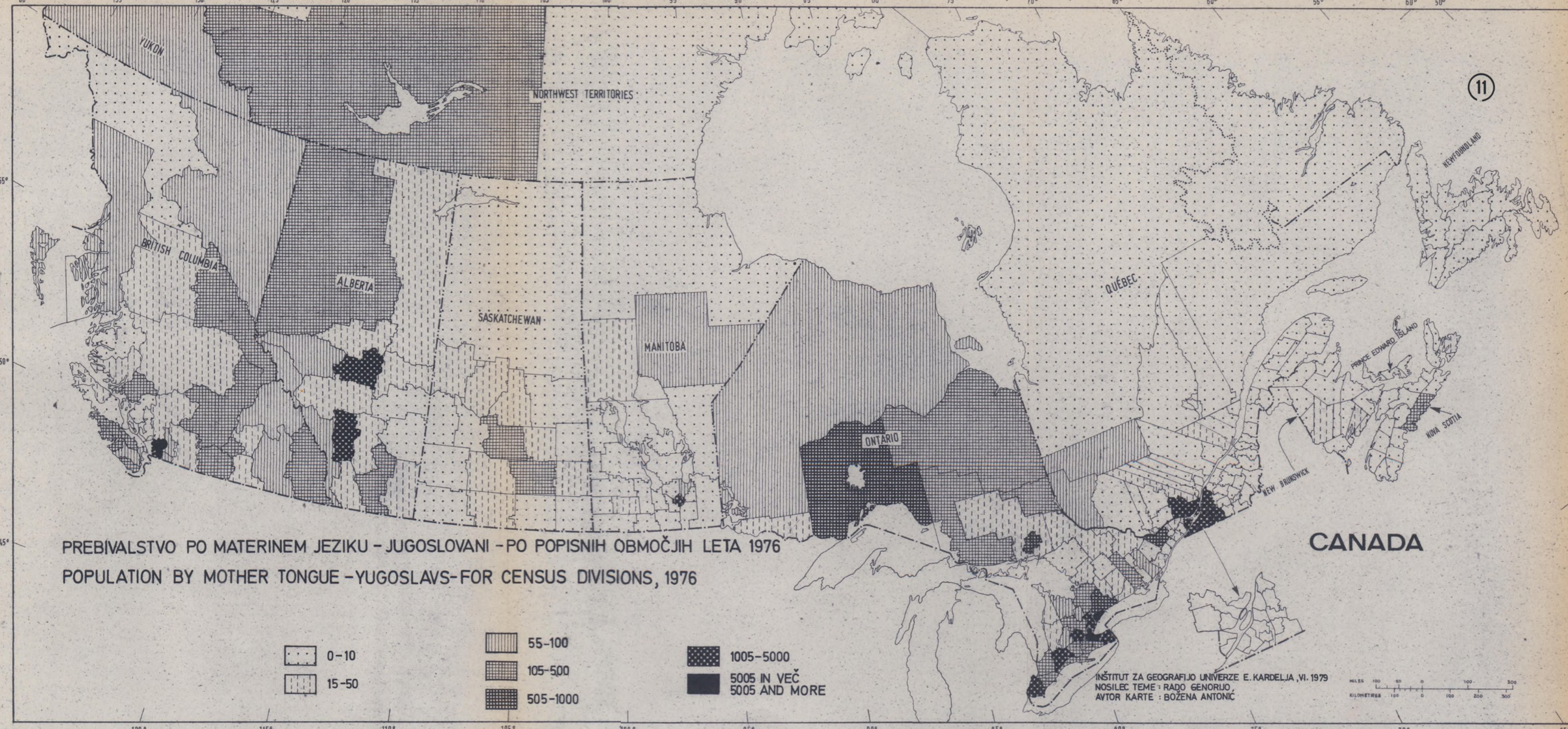

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VII, 1979
NOSILEC TEME : RAĐO GENORIJO
AVTOR KARTE : BOŽENA ANTONIĆ

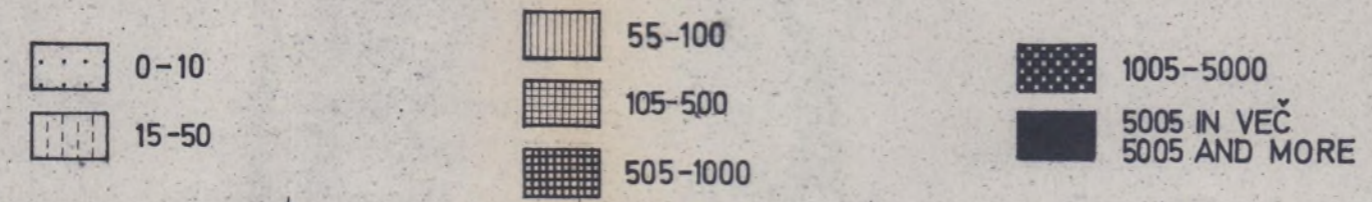
Tabela 15: Prebivalstvo po materinem jeziku-Slovenci- v metropolitanskih območjih leta 1976

Metropolitansko območje	Provincia	Število	%
Toronto	Ontario	2.505	59,4
Hamilton	Ontario	300	7,3
Montreal	Quebec	210	5,0
St.Catharines-Niagara	Ontario	180	4,3
Vancouver	British Columbia	150	3,6
Winnipeg	Manitoba	125	3,0
Windsor	Ontario	120	2,8
London	Ontario	100	2,4
Ottawa-Hull	Ontario, Quebec	95	2,2
Kitchener	Ontario	70	1,7
Sudbury	Ontario	65	1,5
Edmonton	Alberta	55	1,3
Oshawa	Ontario	55	1,3
Calgary	Alberta	45	1,1
Thunder Bay	Ontario	45	1,1
Guelph	Ontario	25	0,6
Sault At. Marie	Ontario	20	0,5
Victoria	British Columbia	15	0,3
Quebec	Quebec	10	0,2
Sarnia	Ontario	10	0,2
Halifax	Nova Scotia	5	0,1
Regina	Saskatchewan	5	0,1
Saskatoon	Saskatchewan	5	0,1
Skupaj	Kanada	4.205	100,0

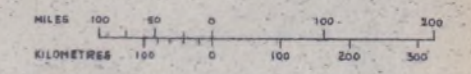
Vir: Census of Canada 1976, Ottawa 1979.

PREBIVALSTVO PO MATERINEM JEZIKU - JUGOSLOVANI - PO POPISNIH OBMOČJIH LETA 1976
 POPULATION BY MOTHER TONGUE - YUGOSLAVS - FOR CENSUS DIVISIONS, 1976

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VI. 1979
 NOSILEC TEME: RADO GENORIJU,
 AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ

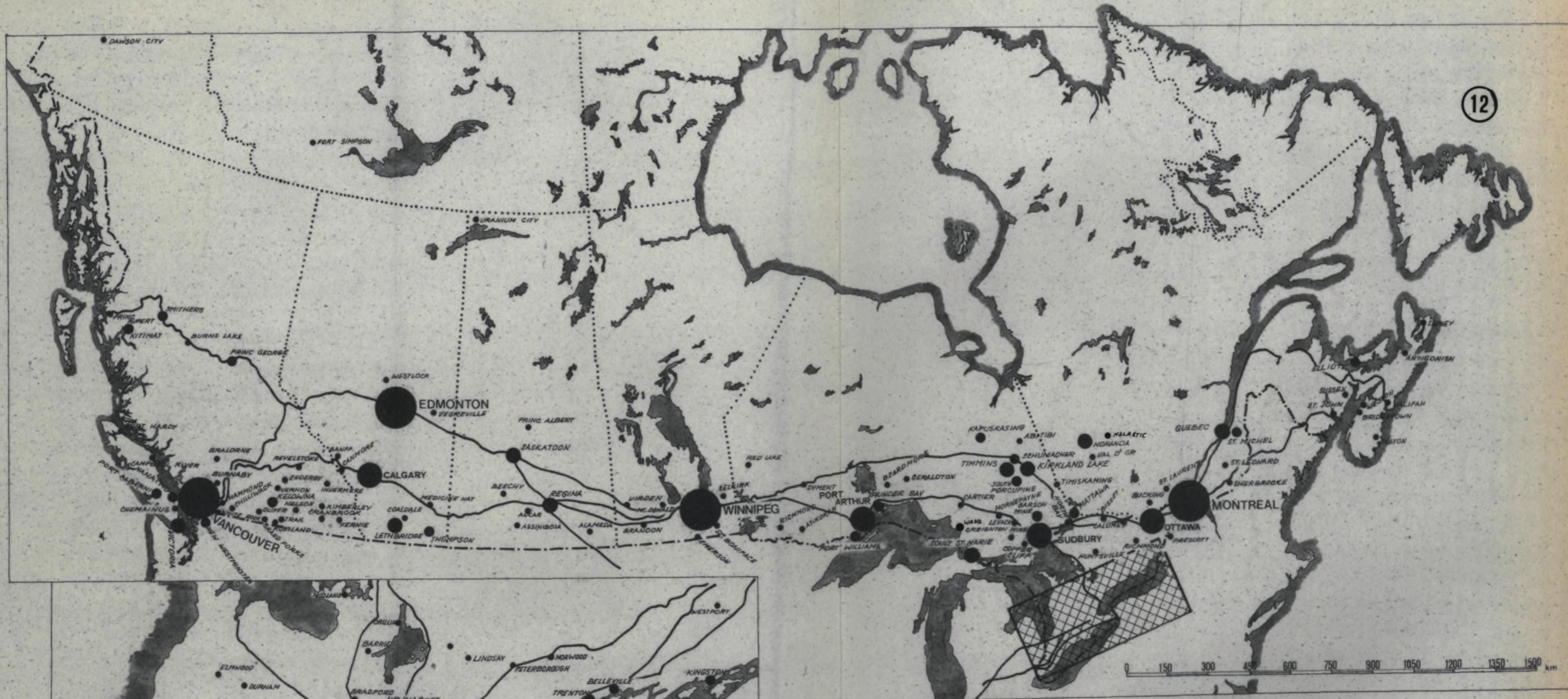
Po pregledu teh tabel in dosedanjih analiz statističnega gradiva lahko pridemo do zaključka, da nam taki podatki absolutno gledano kaj malo povedo, zopet se nam zastavlja vprašanje njihove rabe za potrebe planiranja.

Podroben pregled regionalne rasporeditve jugoslovanskih izseljencev v Kanadi nam nudi tudi karta 11, ki prikazuje število Jugoslovancev po popisnih območjih. Tudi tu se pokaže, da je največ naših rojakov osredotočenih v ekumenskem pasu Kanade s najvišjo koncentracije v okolici metropolitanskih središč; v tem pogledu še posebno izstopa južni Ontario.

2. Pregled regionalne rasporeditve izseljenskih jeder na osnovi neuradnih podatkov

Rasporeditev posameznih naselbinskih jeder smo ugotavljali s pomočjo podatkov slovenskih izseljenskih in cerkvenih organizacij, Generalnega konzulata SPRJ v Torontu ter Sekretariata za notranje zadeve. Slednji so nam služili kot osnova pri pregledu koncentracije po posameznih naseljih (glej karto 12). S pomočjo omenjenih podatkov smo naredili karto slovenskih naselbinskih jeder, ki pa ni dokončna. Dopolnjena bo po naših prihodnjih raziskavah med izseljenstvom v Kanadi.

Pri pregledu regionalne rasporeditve naselbinskih jeder smo izhajali iz številke 4.296, ki se v bistvu nanaša samo na prvo generacijo rojakov. V tem številu, ki predstavlja približno petino slovenskega izseljenstva v vseh generacijah, je naveden po navadi samo eden izmed družinskih članov - oseba, ki se je preselila v Kanado. Ker nismo dobili natančnih podatkov tudi o njihovem družinskem stanju, jih pri omenjeni analizi nismo upoštevali oziroma smo naše analize usmerili le v prvo generacijo; število v naslednjih pa lahko predpostavljamo (v takeh primeru se nam omenjena številka najmanj trikratno poveča).

SLOVENC V KANADI LETA 1979 - GLAVNE NASELBINE
 SLOVENIANS IN CANADA 1979 - MAIN SETTLEMENTS

ŠTEVILO NUMBER	1 - 5
●	6 - 15
●	16 - 45
●	46 - 135
●	136 - 405

S pomočjo omenjenega "vzorca" smo ugotovili 256 naselij s slovenskimi isseljenci; predvidevamo, da jih je več kot 300. Tudi ta analiza je pokazala, da je največ rojakov v Torontu (glej tabelo 16 in karto 12), na drugem mestu pa je Montreal, kar pa ni popolnoma v skladu s podatki uradnih statističnih virov (glej predhodne analize). Manjše razlike v relativnem odnosu so verjetno rezultat zastarelosti podatkov - upoštevati je potrebno, da so naši isseljenci izredno mobilni znotraj kanadskega prostora in večkrat menjajo kraj stalnega bivališča. V zadnjih nekaj letih se je precej Slovencev preselilo iz Quebeca v Ontario (13). Če je vzrok temu znani francoski socio-lingvistični fenomen, bomo skušali najti odgovor v naslednjih fazah raziskave.

Pregled naselbinskih jeder nam pokaže, da so predvojni centri slovenskega isseljenstva v Kanadi v relativnem in absolutnem pogledu zastali za številom isseljencev v glavnih metropolitanskih središčih. V tem pogledu velja omeniti predvsem rudarska mesta Ontario, Quebeca, British Columbijske in Alberte. Najsgovornejši primer pa je predvojni center slovenstva v Kanadi, to je Kirkland Lake - mesto rudnikov slata. Prva generacija v tem naselju počasi izumira, druga generacija se je preselila v mesta južnega Ontarioja, medtem ko so se povejni isseljenci teh naselij večinoma izognili. Taka usoda je doletela tudi mnoga rudarska mesta v sosednjih Združenih državah Amerike. V specifičnih pogojih socialnega in ekonomskega razvoja se je novejša imigracija v pogledu socialne in prostorske mobilnosti izenačila s pripadniki nekdanj privilegiranih etničnih skupnosti, prav tako pa tudi s prevladujočim anglosaškim in francoskim elementom; hkrati pa v pogojih politike multikulturalizma vse bolj uspeva na ohranjanju elementov nacionalne istovetnosti.

Stvarne demografske in prostorske karakteristike slovenskega isseljenstva in tudi nemožnost pri registraciji pripadnikov posameznih etničnih skupnosti s strani uradnih statističnih popisov bomo v kratkem povzetku pokazali na primeru Niagarske regije. To je skrajnega južnega dela Ontarioja. S pomočjo podatkov

Tabela 16: Slovenski isseljenci v Kanadi leta 1979 - po glavnih naseljih (N= 4296)

<u>Naselje</u>	<u>Provincia</u>	<u>Število</u>	<u>%</u>
Toronto	Ontario	1.805	42,0
Montreal	Quebec	253	5,9
Winnipeg	Manitoba	191	4,5
Hamilton	Ontario	164	3,8
Edmonton	Alberta	150	3,5
Vancouver	British Columbia	146	3,4
St. Catharines	Ontario	107	2,5
Port Arthur	Ontario	93	2,2
London	Ontario	98	1,8
Ottawa	Ontario	74	1,7
Windsor	Ontario	66	1,6
Calgary	Alberta	64	1,5
Sudbury	Ontario	62	1,5
Oshawa	Ontario	40	0,9
Burlington	Ontario	39	0,9
Kitchener	Ontario	38	0,9
Timmins	Ontario	35	0,8
Kirkland Lake	Ontario	31	0,7
Noranda	Quebec	31	0,7
Regina	Saskatchewan	27	0,6
Victoria	British Columbia	23	0,5
Sault St. Marie	Ontario	21	0,5
Niagara Falls	Ontario	18	0,4
Saskatoon	Saskatchewan	18	0,4
Ostalo		722	16,8
Skupaj	Kanada	4.296	100,0

Vir: Podatki Republiškega sekretariata za notranje zadeve.

izseljenskih organizacij, telefonskega imenika ter številnih intervjujev smo ugotovili v regiji 497 slovenskih družin¹. Po uradnem statističnem popisu leta 1976 pa je bilo v metropolitanskem območju St. Catharines - Niagara samo 2.125 Jugoslovancev oziroma 180 Slovencev. Razlika je torej očitna. Analiza je pokazala, da več kot polovica Slovencev prebiva v regionalnem središču St. Catharines (298 družin), večje koncentracije pa so še v bližnjih farmerskih naseljih: Beamsville, Vineland, Jordan, Wainfleet, Niagara on the Lake ter v Wellandu in Niagara Falls. Če podatke o družinah pomnožimo s štiri (toliko članov šteje povprečna družina), dobimo v Niagarskem območju kar 1988 Slovencev v vseh generacijah (glej karto 13 in tabelo 17).

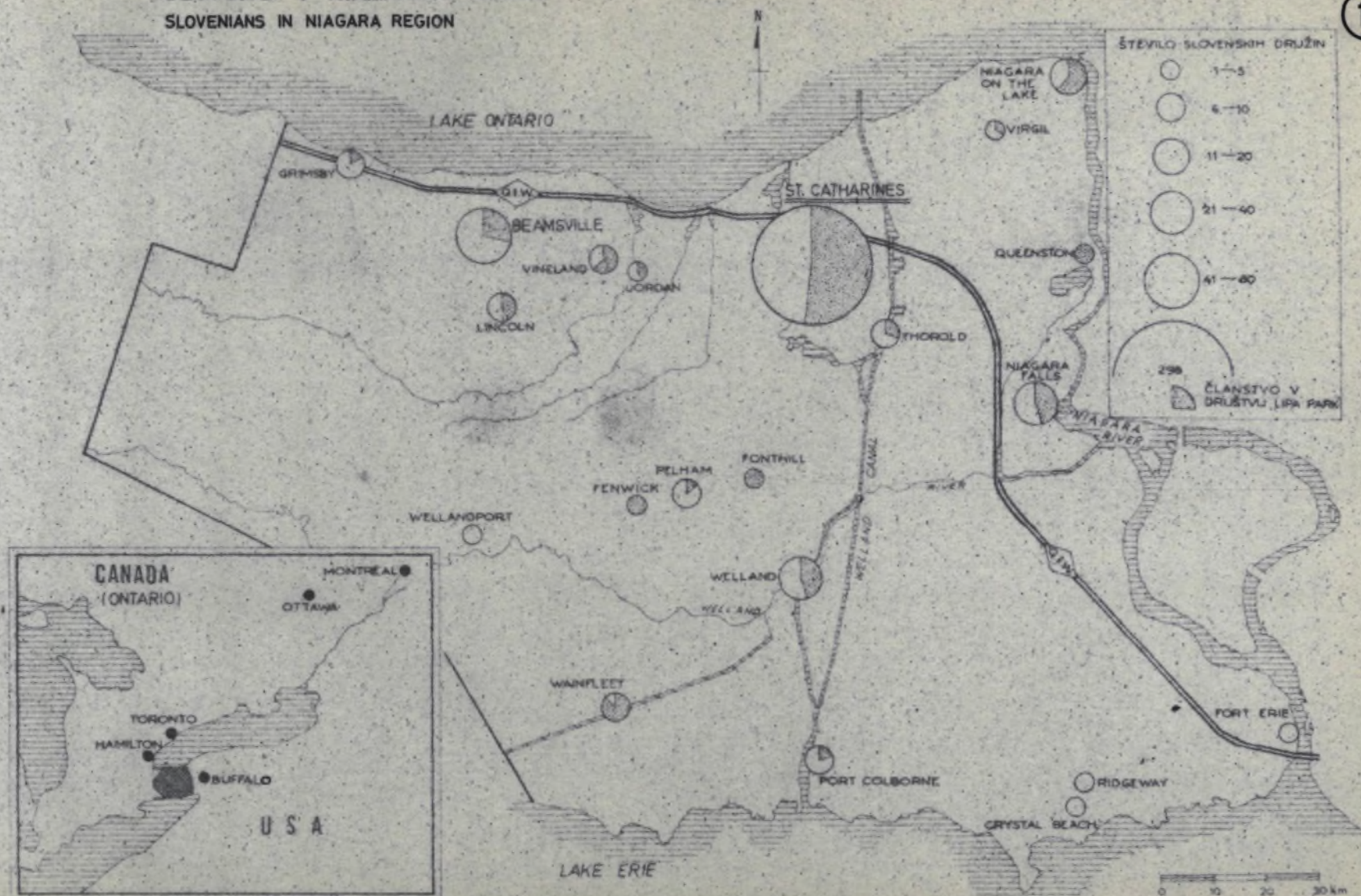
Tabela 17: Slovenski izseljenci v Niagarski regiji

Naselje	Štev. družin	%
St. Catharines	298	60,0
Beamsville	42	8,5
Niagara Falls	39	7,9
Welland	29	5,8
Niagara on the Lake	13	2,6
Fort Colborne	10	2,0
Thorold	10	2,0
Wainfleet	8	1,6
Felham	8	1,6
Vineland	7	1,4
Lincoln	6	1,2
Grimby	6	1,2
Jordan	5	1,0
Fort Erie	5	1,0
Virgil	3	0,6
Fenwick	2	0,4
Ostalo	6	1,2
Skupaj	497	100,0

Vir: Podatki društva "Lipa park" in telefonskega imenika Niagarske regije.

¹ Upoštevane so samo družine s slovenskimi priimki. Ob predpostavki, da je število mešanich zakonov v regiji enako pri obeh spolih, dobimo tako dokaj realno sliko o številu izseljencev in njihovih potomcev.

SLOVENCİ V NIAGARSKI REGIJI
SLOVENIANS IN NIAGARA REGION

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA, VI. 1979
 NOSILEC TEME: RADO GENORLIJ
 AVTOR KARTE: BOŽENA ANTONIČ

Analize regionalne rasporeditve slovenskih naselbinskih jeder se pokazale, da po številu rojakov izstopa Toronto in njegova okolica. Današnje jedro izseljenske populacije je v področju takoinenovane "slate podkve" - demografsko in gospodarsko najaktivnejšega dela Kanade, ki se začneja v metropolitanskem območju Toronta ter se preko industrijskega Hamiltona zaključijo v vinogradniško - sadjarskem območju Niagarskega polotoka. V primerjavi s predvojno koncentracijo izseljenskih naselbin na severu, je danes jedro na skrajnem jugu province Ontarie; v območju, ki glede na družbeno-ekonomske situacije kot tudi po naravnih elementih pokrajine najbolj ustreza slovenski izseljenski populaciji v Kanadi.

VII. ZAKLJUČEK

V sklopu prve faze raziskovalne naloge smo obdelali izhodiščne elemente slovenskega iseljenstva v Kanadi; definirali smo problematiko, nakazali potek selitvenih tokov po posameznih obdobjih ter se pred tem na kratko seznanili s kanadsko imigracijsko politiko. V našem primeru smo jo obravnavali kot politično-geografski dejavnik, ki je dajal posameznim fazam priseljavanja specifičen ton. Precejšen poudarek smo namenili ugotavljanju današnjega števila slovenske osirova jugoslovanske iseljenke populacije, pri čemer smo največkrat uporabili deduktivno metodo. Na koncu smo se na kratko saustavili pri problematiki geografske rasporeditve slovenskih iseljenkih jeder kot tudi pri ugotavljanju števila iseljencev po posameznih naseljih - na primeru Niagarske regije.

V okviru druge faze raziskave nam predstoji nadaljnje ugotavljanje iseljenke populacije osirova odkrivanje novih poselitvenih središč. S tem bomo dopolnjevali dosedanje rezultate. Večji poudarek bomo v bodoče namenili iseljenkim organizacijam, njihovem vplivu na poselitveno strukturo, zadrževanje elementov nacionalne istovetnosti ter druge socialne in prostorske procese, ki so posledica delovanja slovenske narodnostne skupnosti v kanadskem prostoru in mozaiku iseljencev iz vsega sveta. Ob nedavnem strokovnem ispopolnjevanju v Kanadi so bili vzpostavljeni številni stiki s našimi iseljenici. Ob stiku s kolonijo naših rojakov sem kot nosilec omenjenega projekta snoval anketo, ki jo nameravamo izpeljati v naslednjem letu, v zvezi s drugo fazo raziskave. Pri tem se bomo osredotočili na metropolitanska območja: St. Catharines, Hamilton, Windsor in Toronto. Za omenjena središča smo se odločili zaradi specifičnega delovanja in socialno ekonomske strukture priseljencev v teh jedrih; V St. Catharinesu je namreč med Slovenci še vedno močno prisoten "farmski" element, v Hamiltonu in Windsoru je v prevladi "industrijski" sektor ko je v Torontu močno zastopan "poslovno-trgovski".

THE PROBLEMS OF THE SLOVENE IMMIGRANTS IN CANADA

Summary

The problems of the Slovene immigrants in Canada have so far not been treated in any more significant discussions at a scholarly level. A careful investigation of the accessible documentation from the field of immigration has revealed the unpleasant fact that almost nothing has as yet been written about Slovene immigration in Canada; occasional journalistic and other non-scholarly reports, however, tend towards exaggeration. What could be found about the Slovenes in Canada is merely that their number is somewhere between 4.000 and 40.000; no much more reliable information could be arrived at as regards members of other Yugoslav nations living in Canada.

Our careful analysis of the migration currents during the individual periods has revealed that Slovenes started to emigrate into Canada already at the turn of the (19th-20th) century. By the beginning of the World War I the number Slovene emigrants to Canada was slightly over 100. In the inter-war period the net-migrations amounted to 3.359. Most of the present immigrants came to Canada after 1948, at first as political, later on as economic emigrants. Since the post-war statistical information does not provide an exact number of the Slovenes who immigrated, we resorted to a straightforward demographic computing - with the view of obtaining a maximally adequate estimate of the number of Slovene immigrants and their children. Thus of the total number of the Slovene immigrants in Canada a value in the amount of 13,7 % has been deducted, this being the amount due to the migration currents from Slovenia in the inter-war period, in the context of the emigration from the Kingdom of Yugoslavia into Canada. It has been established that during the years 1946-1978 the number of Slovenes who had emigrated to Canada reached 15.086.

By adding to this the natural increase, our estimate would claim that today there live in Canada 24.000 to 27.000 Slovenes

(including all generations). On the other hand, the official information made available from the census taken in 1976 provides in the answers to the question of "population by mother tongue" that only 4,785 Slovenes live in Canada, in comparison with the corresponding information from the year 1971 thus a numerical decrease by 25.4 %.

Over 80 % of them live in the province of Ontario - in the metropolitan areas of Toronto, Hamilton, St. Catharines, London, Kitchener, and Windsor.

The present study focuses attention on the elements determining the Slovene migration to Canada: the migration currents, the number of emigrants (of all the different generations), and the geographical distribution over the individual provinces.

Literatura:

1. ANDONOV V. Iseluvanjata od Makedonija, makedonskoto iseleništvo vo prekuokeanskite zemlji i negovoto organizirano sobiranje, Iseljeništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 210-221.
2. Annual Reports of the Department of Agriculture, Ottawa 1868-1892.
3. Annual Reports of the Department of the Interior, Immigration Branch, Ottawa 1893-1917.
4. Annual Reports of the Department of Immigration and Colonization, Immigration Branch, Ottawa 1918-1936.
5. Annual Reports of the Department of Mines and Resources, Immigration Branch, Ottawa 1937-1949.
6. Annual Reports of the Department of Citizenship and Immigration, Immigration Branch, Ottawa 1950-1965.
7. Annual Reports of the Department of Manpower and Immigration, Ottawa 1966-1978.
8. ARANICKI F.: Naš iseljeniški problem, Letopis Matice Srpske, Knjiga 324, Novi Sad 1930, str. 42-50.
9. ARANICKI F.: Naša migracijona statistika za godinu 1928, Godišnji izveštaj, Zagreb 1929.
10. A. Š.: Gdje sve živi i koliko naših iseljenika, Danica-Puški kalendar, Zagreb 1962, str. 108-111.
11. BAUČIĆ I.: Radnici u inozemstvu prema popisu stanovništva Jugoslavije 1971, Zagreb 1973.
12. BOLF S.: Polaganje temelja, Iz historije kanadskog jugoslovenskog naprednog pokreta, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1 1970, Toronto, str. 49-52.
13. Božja beseda -The word of God. Mesečnik, Toronto 1949-1979.
14. BROWN L.: Immigration-Cultural Conflicts and Social Adjustment, New York - London - Toronto 1933.

15. BULAT P.: Srbi u Kanadi, Njihovo doseljavanje, društveni i ekonomski život, Glas kanadskih Srba, Windsor 1952.
16. Census of Canada, Statistics Canada, Ottawa 1921, 1931, 1941, 1951, 1961, 1971 in 1976.
17. COLAKOVIC B.: Yugoslav Migrations to America, San Francisco 1973.
18. CORSELLIS J.: O Slovencih v begunskih taboriščih, ZSS 1973-1975, Buenos Aires 1975.
19. ČAČIĆ T.: Kako smo uspostavili naš narodni demokratski pokret u Kanadi. Naš koledar za godinu 1958, Toronto, str. 114-117.
20. ČIZMIĆ I.: Doseljavanje, struktura i položaj naših iseljenika u prekomorskim zemljama, Teme o iseljenuštvu, Svezak 5, Zagreb 1976.
21. ČIZMIĆ I.- MIKAČIĆ V.: Neki suvremeni problemi iseljenuštva iz SR Hrvatske, Svezak 1, Dio I, Zagreb 1974.
22. ČUJES R.: Contribution of Slovenes to the Socio-Cultural Development of the Pre-Charter Canadians, The Canadian Indians, In: Slavs in Canada, Vol. 2, Ottawa 1968, str. 117-126.
23. ČUJES R.: Slovenian Origin, Encyclopedia Canadiana 9, str. 333-334.
24. Debats-Hous of Commons, Ottawa 1947-1951.
25. Dnevnik-Diary Slovene Canadian, Inc. and edited by Ivan Dolenc, Toronto 1976-1959.
26. DOLENG I.: Pri Antonu Kraševcu na farmi v St. Catharinesu, Slovenski isseljenski koledar 1978, Ljubljana, str. 286-290.
27. DUBOVAC J.: Prilog pojavi iseljavanja iz Srbije u SAD pred prvi svetski rat, Iseljenuštvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 160-167.
28. Edinost, časopis, letnik 1/1943-6/1948, Toronto.

29. ERJAVEC F.: Slovenija in Slovenci, Ljubljana 1940.
30. GABRE J.: Kako se dosad pisalo o historiji našeg naroda u Kanadi i kako bi trebalo pisati, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1969, Toronto, str. 65-68.
31. GAČIĆ P. Elliot Lake- Mesto o kojem se mnogo govori, Naš kalendar 1959, str. 31-32.
32. GAČEŠA H.: Prilog proučavanju emigracionih problema u Vojvodini između dva svetska rata, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 163-191.
33. GENORIO R.: Modern Problems of Yugoslav Economic Migrations, Referat, Washington (D.C.) 1976.
34. GENORIO R.: Poročilo o strokovnega ispopolnjevanja v Kanadi, Raziskovalec, Letnik 9, Ljubljana 1979, str. 357-359.
35. GOJNIĆ V.: Gdje sve žive Crnogorci, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1968, Toronto, str. 62.
36. GOSAR A.: Obseg varošnost in karakteristike slovenskega iseljivanja v tujine, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 144-159.
37. GRABO A.: Migraciona enciklopedija, Svezak 1, Kanada, Zagreb 1930.
38. GRBIĆ V.: Naš Savez i njegova uloga u javnom životu jugoslovenskih Kanadjana, Naš kalendar za godinu 1961, Toronto, str. 34 - 35.
40. Hrvatski radnički kalendar, Toronto 1939.
41. HERMAN H.: Položaj Hrvata u strukturi etničnih odnosa u Kanadi, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 389-400.
42. HOXHA H.: Uzroci, problemi i posljedice migracija stanovništva Kosova i pripadnika albanske nacionalnosti u inostranstvo, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 257-272.

43. Iseljenička služba - Izveštaj narodnoj skupštini za godinu 1925/26, Beograd 1926.
44. Iseljeničke vijesti, Službeno izdanje generalnog i iseljeničkog Komesarijata Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu, Svezak II i III, Zagreb 1923.
45. IVŠIĆ M.: Iseljništvo kao naš ekonomski i socialni problem, Iseljenička nedelja, Zagreb 1933, str. 79.
46. Isseljenski vestnik, Ljubljana 1929-1940.
47. Jedinstvo, Časopis, Letnik 6 - 12/1948, Toronto.
48. JOVČIĆ K.: Društvena funkcija iseljništva u odnosima među narodima i državama, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 15-32.
49. JOVANOVIĆ D.: Kanadski mozaik, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1968, Toronto, str. 40-49.
50. JURIČIĆ Ž.: Etničnost: prijaer jugoslovenskih doseljenika u Victoriji, Iseljništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 379-388.
51. KALBACH W.- Mc VEX W.: The Demographic Bases of Canadian Society, Second Edition, Ottawa 1979.
54. KLEMENČIČ D.: Med našimi isseljenci v Kanadi, Mohorjev koledar 1979, Celje, str. 105-109.
55. KLEMENČIČ V.: Isseljevanje problem Slovenije in Slovencev, Draga 1968, Predavanja študijskih dni v Dragi pri Trstu, Trst 1969, str. 51-59.
56. KLEMENČIČ V.: Selitveni tokovi prebivalstva v Sloveniji, Slovenski isseljenski koledar 1970, Ljubljana, str. 49.
57. Koledar družbe sv. Mohorja, Letnik 1968, 1972 in 1979.
58. KOB J.: Isseljevanje iz obnočja nekdanjega okraja Krško, Slovenski isseljenski koledar 1974, Ljubljana, str. 284-287.

59. KOSIER L.: Srbi, Hrvati i Slovenaci u Americi, Ekonomsko-socijalni problemi emigracije, Beograd 1926.
60. KOSINSKI L.: Spatial patterns of Italian population in Canada, Referat, Piacavallo 1978, Razanošeno.
61. KOSINSKI L.: Yugoslavia and International Migration, Canadian Slavonic Papers, Vol. XX, No. 3, Ottawa 1978, str. 314-339.
62. KRAJC A.: Slovenci v Kirkland Lake -u, Slovenski izseljenski koledar 1957, Ljubljana, str. 107-111.
63. Kratki pregled historije naprednog pokreta jugoslovenskih izseljenika u Kanadi, Izdanje izvršnog odbora kanadskih južnih Slavena, Toronto 1950.
64. KRISTAN G.: Gospodarsko udejstvovanje slovenskih izseljencev, Izdala in založila Slovenska izseljenska matica, Ljubljana 1955.
65. KRISTAN G.: Kanadski Slovenci v letih narodnoosvobodilnega boja, Slovenski izseljenski koledar 1955, Ljubljana, str. 174-181.
66. KRUŽIČ M.: Patronatski pokret, Iz historije kanadskog jugoslovenskog naprednog pokreta, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1970og Toronto, str. 54-58.
67. KUBAT D.- THORNTON A.: Statistical Profile of Canadian Society, Toronto 1974.
68. KUHAR A.: Naše izseljensko vprašanje, Spominski zbornik Slovenije, Ljubljana 1939, str. 524-556.
69. LAKATOŠ J.: Narodna statistika, Zagreb 1914.
70. LAPAJNE N.: Iz Mengša v Oshawa, Slovenski izseljenski koledar 1967, Ljubljana, str. 218-220.
71. LAZAREVIĆ B.: Broj Jugoslavena u Americi, Nova Evropa, Beograd 1921, str. 10-15.
72. LENOCH I.: Sudslaviens überseeische Auswanderung, Statistični pregledi, Split 1929.

73. LIPOGLAVČEK-RAKOVEC S.: Slovenski isseljenci, Geografski pregled predvojnega stanja, Geografski vestnik XXII-1950, Ljubljana, str. 3-58.
74. MATOSICH J.: Pred pedeset godina, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1969, str. 84-85.
75. MIHIĆ B.: Na meridijanima Kanade, Iseljenički kalendar Bosne i Hercegovine 1969, Sarajevo, str. 97-100.
76. MIKAČIĆ V.: Adaptacija, integracija i asimilacija naših iseljenika u prekonorskim zemljama, Teme o iseljeništvu, Svezak 6, Zagreb 1976.
77. MIŠIĆ S.: Za dobro naroda, Naš kalendar za godinu 1959, Toronto, str. 19-24.
78. MLADINEO I.: Indeks jugoslovenskih naselja u Sjevernoj Americi (USA i Kanada), New York 1932.
79. MLADINEO I.: Jugoslovenske bratske organizacije v Zedinjenih državah in Kanadi, Ameriški družinski koledar 19/1933, Chicago, str. 207.
80. M.P.: 30 godina života naših ljudi u Windsoru, Naš kalendar 1961, Toronto, str. 36-39.
81. Naše domovine, Časopis, Letnik 1978, Toronto.
82. N.N.: Naši ljudi u Fort Arthuru, Naš kalendar 1967, Toronto, str. 50-51.
83. N.N. Kako smo pomagali svoj narod, Naš kalendar 1961, Toronto, str. 72-83.
84. OGNJEN M.: Jugosloveni u Kanadi, Jugoslovenski kanadski godišnjak, Kalendar 1970, Toronto, str. 10-11.
85. GLAS L.: Razvoj in problemi sezonskega zaposlovanja prekmurkega prebivalstva, Geografski vestnik XXVII-XXVIII, Ljubljana 1957, str. 176-208.
86. GLAS L.: Trajne migracije iz Sebebores (Prekmurje), Geografski vestnik XXXII, Ljubljana 1960, str. 175-183.

87. OMAHEW F.: Naše isseljearanje v letih 1936-1937, Isseljenski sbornik, Isdala družba sv. Rafaela v Ljubljani, Ljubljana 1938.
88. OREŠKOVIĆ J.: Naši ribari na Pacifiku, Naš kalendar 1967, str. 49.
89. PAVLIČ E.: Slovenci v Vancouveru, Slovenski isseljenski koledar 1974, Ljubljana, str. 272-273.
90. RAVBAR M.: Slovenci po svetu, Elaborat, Institut za geografije Univerze v Ljubljani, Ljubljana 1970.
91. RAČKI J.: Naši su radnici doprinjeli svoj die, Naš kalendar 1961, Toronto, str. 40.
92. RICHMOND A.: Post-War Immigrants in Canada, University of Toronto Press, Toronto 1967.
93. Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism: The Cultural Contribution of the other Ethnic Groups, Book IV, Ottawa 1969.
94. RUČIGAJ V.: Slovenci v Kanadi, Ameriški družinski koledar, 1936, Chicago, str. 72-77.
95. Savez jugoslovenskih Kanadjana: Jugosloveni u Hamiltonu i njihova društva, Naš kalendar 1967, Toronto, str. 42-43.
96. Savez kanadskih Hrvata, Srba i Slovenaca: Help to the Soviet Union from Croatians, Serbians and Slovenians of Canada, Toronto 1942.
97. SEUNIG F.: Slovencev je 2.200.000, Jugoslovenski kanadski godišnjak Kalendar 1969, Toronto, str. 27-30.
98. SHERYAK J.: Kratak pregled zgodovine kanadskih Slovencev, Slovenski isseljenski koledar 1958, Ljubljana, str. 104-108.
99. SHERYAK J.: Stari in novi slovenski naseljenci v Kanadi, Naš kalendar 1964, Toronto, str. 31-34.
100. SIROVATKA H.: O našem isseljentištvu sa historijskog, ekonomskog i nacionalnog gledišta, Isseljentiška nedelja, Zagreb 1933, str. 165.

101. Slovenski isseljenski kongres v Ljubljani, Izdala in založila Družba sv. Rafaela, Ljubljana 1936.
102. Statistički godišnjak Kraljevine Jugoslavije, Beograd 1929-1940.
103. ŠARIČ J.: Najlepša stranica naše historije, Naš kalendar za godinu 1958, str. 34-37.
104. ŠEGVIČ V.: Povratak jugoslovenske ekonomske emigracije 1945-1951, Beograd 1953.
105. ŠIFRER Ž.: Isseljevanje s slovenskega ozemlja, Prikazi in študije, VIII, 2, Zavod za statistiko LRS, Ljubljana 1962.
106. ŠIFRER Ž.: Koliko je Slovencev po svetu, Slovenski isseljen-ski koledar 1954, Ljubljana, str. 128-131.
107. ŠUKLJE M.: Isseljevanje in doseljevanje v Žumberku, Geograf-ski vestnik XII-XIII, Ljubljana 1937, str.170-183.
108. ŠUKLJE C.: Isseljevanje iz okolice Metlike v Beli krajini, Geografski seminarski elaborat, Rokopis, Ljubljana 1936.
109. TELIŠMAN T.: Statistički pokazatelji o iseljavanju naših ljudi s posebnim osvrtom na Hrvatsku, Iselje-ništvo naroda i narodnosti Jugoslavije, Zagreb 1978, str. 130-143.
110. The Austrian Emigration 1900-1914, Perspectives in American History, Vol. VII., 1973.
111. The Canada Yearbook, Ottawa 1900-1975.
112. The Canadian Family Tree, Slovenes, Ottawa 1967, str. 300-302.
113. The Immigration Statistics, Ottawa 1956-1978.
114. TOMOVIČ V.: Broj i društveni položaj naših iseljenika u Kanadi, Iseljeničtvo naroda i narodnosti Jugosla-vije, Zagreb 1978, str. 359-378.
115. TRAVICA N.: Nacionalno-prosvjetne organizacije naših iselje-nika i rad na očuvanju naših naselja, Iseljenička nedelja, Zagreb 1932, str. 36.

116. UMEK E.: Izzeljenci iz območja nekdanjega okraja Ljubljana-okolica, Slovenski izzeljenski koledar 1974, Ljubljana, str. 280-283.
117. UMEK E.: Prispevek k zgodovini izzeljevanja iz Kranjske v Ameriko v letih 1910 - 1913, Slovenski izzeljenski koledar, Ljubljana, str. 199-207.
118. URBANČ P.: Slovenci v Kanadi, Predavanja študijskih dni v Drugi pri Trstu, Trst 1975.
119. VECOLI R.: Contradini in Chicago: A Critique of the Uprooted, Journal of American History, Letnik 1964, str. 404-417.
120. VOGELSIK B.: Razvoj prebivalstva Slovenije zadnjih dvesto let z jugoslovanske in evropske perspektive, Ekonomski zbornik, Letnik VII, Ljubljana 1965, str. 213-214.
121. ZAIG F.: Kako je bilo nekdanj v Kanadi, Slovenski izzeljenski koledar 1956, Ljubljana, str. 208-211.
122. ZAITZ F.: Konec prve jugoslovanske podporne organizacije v Kanadi, Ameriški družinski koledar 21/1935, Chicago, str. 122.
123. ZDRAVJE L. Spomini na Kanado, Slovenski izzeljenski koledar 1964, Ljubljana, str. 227-234.

Seznam kart in grafikonov

1. Slovenci v Kanadi leta 1928, (Slovenians in Canada 1928)
2. Slovenci v Kanadi pred drugo svetovno vojno- glavne naselbine, (Slovenians in Canada Before the Second World^{war}-Main Settlements)
3. Izzeljjevanje iz občin SR Slovenije v Kanado pred letom 1945 (N-361), (Emigration From the Communes of S.R. of Slovenia to Canada Before 1945 (N-361))
4. Izzeljjevanje iz občin SR Slovenije v Kanado v obdobju 1945 - 1950 (N-1382), (Emigration From the Communes of S.R. of Slovenia to Canada in the Period 1945-1950 (N-1382))
5. Izzeljjevanje iz občin SR Slovenije v Kanado v obdobju 1951 - 1955 (N-901), (Emigration From the Communes of S.R. of Slovenia to Canada in the Period 1951 - 1955 (N-901))
6. Izzeljjevanje iz občin SR Slovenije v Kanado v obdobju 1956- 1960 (N- 2294), (Emigration From the Communes of S.R. of Slovenia to Canada in the Period 1956-160 (N-2294))
7. Izzeljjevanje iz občin SR Slovenije v Kanado po letu 1960 (N-476), (Emigration From the Communes of S.R. of Slovenia to Canada After 1960 (N-476))
8. Regionalno poreklo slovenskih izzeljencev v Kanadi (N-5414) (Regional Origin of Slovenien Emigrants in Canada (N-5414))
9. Jugoslovani po materinem jeziku po provincah leta 1971 in 1976, (Yugoslavs by Mother Tongue for Provinces, 1971 and 1976)
10. Prebivalstvo po materinem jeziku-Slovenci v metropolitanskih območjih leta 1976, (Population by Mother Tongue - Slovenians by Metropolitan Areas 1976)
11. Prebivalstvo po materinem jeziku - Jugoslovani - po popisnih območjih leta 1976, (Population by Mother Tongue- Yugoslavs- for Census Divisions, 1976)

12. Slovenci v Kanadi leta 1979 - Glavne naselbine
Slovenians in Canada 1979 - Main Settlements
13. Slovenci v Niagarski regiji
Slovenians in Niagara Region

Grafikoni:

1. Izzeljevanje iz Slovenije v Kanado in vračanje v obdobju 1919
- 1939
Immigration From Slovenia to Canada and Return in the Period
1919 - 1939
2. Priseljevanje Jugoslovanov v Kanado v obdobju 1946 - 1975
Yugoslav Immigration to Canada in the Period 1946-1975

Seznam tabel:

1. Rast kanadskega prebivalstva v obdobju 1861 - 1976
2. Poklicna struktura aktivnega prebivalstva v obdobju 1881-1971
3. Izzeljevanje v Kanado pred prvo svetovno vojno do fiskalnega
leta 1918
4. Prebivalstvo glede na etnični izvor leta 1921
5. Izzeljevanje v Kanado in vračanje v Kraljevino Jugoslavijo v
obdobju 1919-1939 s posebnim osirom na Slovenijo
6. Priseljevanje Slovencev - starih 10 let in več v Kanado v ob-
dobju 1926 - 1946
7. Srbi, Hrvati in Slovenci v Kanadi leta 1928 - po glavnih nase-
ljih in provincah
8. Srbi, Hrvati in Slovenci v Kanadi leta 1941 - po glavnih naseljih
in provincah
9. Izzeljevanje iz občin SR Slovenije v Kanado - po posameznih ob-
dobjih
10. Priseljevanje Jugoslovanov v Kanado po drugi svetovni vojni
(v obdobju 1946-1975)

11. Število Jugoslovanov v Kanadi leta 1977 (glede na stopnjo naravne rasti kanadskega prebivalstva v obdobju 1942-1977 in glede na število priseljencev iz Jugoslavije v istem obdobju)
12. Število Jugoslovanov v Kanadi leta 1977 (glede na stopnjo naravne rasti kanadskega prebivalstva v obdobju 1922-1977 in glede na število priseljencev iz Jugoslavije v istem obdobju)
13. Izzeljenci po materinem jeziku leta 1971 in leta 1976
14. Prebivalstvo po materinem jeziku - Slovenci - po provincah leta 1971 in leta 1976
15. Prebivalstvo po materinem jeziku - Slovenci - v metropolitanskih območjih leta 1976
16. Slovenski izseljenci v Kanadi leta 1979 po glavnih naseljih (N-4296)
17. Slovenski izseljenci v Niagarski regiji

K A Z A L O

	Stran
I. UVOD	1
II. IZSELJENSKA PROBLEMATIKA V SLOVENSKEI GEOGRAFIJI	2
III. OPREDELITEV POJMA IZSELJENSTVO	10
IV. IMIGRACIJSKA POLITIKA KANADE KOT DEJAVNIK PRI- VLAČEVANJA	17
1. Razvoj kanadske imigracijske zakonodaje	20
V. SELITVENI TOKOVI IZ SLOVENIJE V KANADO- v primer- javi s izseljevanjem iz drugih jugoslovanskih re- publik in pokrajin	30
1. Problematika obstoječih uradnih in neuradnih statističnih virov	30
2. Selitveni tokovi pred prve svetovne vojne ..	32
3. Selitveni tokovi med obema vojnama	36
3.1. Geografska razprostranjenost izseljenskih jeder med obema vojnama	40
3.2. Regionalni izvor slovenskih izseljencev v Kanadi med obema vojnama	43
4. Selitveni tokovi po drugi svetovni vojni ...	58
4.1. Splošne značilnosti po vojnih selitvenih tokov iz Slovenije (Jugoslavije) v Kanado..	58
4.2. Selitveni tokovi v obdobju 1945 do 1950...	61
4.3. Selitveni tokovi v obdobju 1951 do 1955 ..	64
4.4. Selitveni tokovi v obdobju 1956 do 1960 ..	65
4.5. Selitveni tokovi po letu 1960	66
VI. GEOGRAFSKA RAZPROSTRANJENOST SLOVENSKEI IZSELJEN- SKIH JEDER V KANADI	68
1. Podatki kanadskih statističnih popisov	75
2. Pregled regionalne razporeditve izseljenskih jeder na osnovi neuradnih podatkov	79

VII. ZAKLJUČEK	84
The Problems of the Slovene Immigrants in Canada (Summary)	85
Literatura:	
a)	8
b)	15
c)	28
d)	87
Seznam kart in grafikonov	96
Seznam tabel	97

X/2.6a